

50 de zile
decisive

flacara

anul XXXVII
(1 742)
45 VINERI
11 noiembrie
1988
PRIMA EDIȚIE

Săptăminal editat de Frontul Democratiei și Unității Socialiste

Mai sînt pînă la 31 decembrie exact cincizeci de zile. Un spațiu important în timp, decisiv pentru cota de succes al acestui an, un spațiu al muncii, hărniciei și ambiției capabil să rotunjească împlinirile, suficient pentru onorarea datoriilor față de propriile hotărîri.

Este și 1988 un an de referință pentru cincinalul opt. În contextul luptei pentru o nouă calitate, mobilizatoarele chemări la înțelegere, hotărîrile adunărilor generale ale oamenilor muncii care se desfășoară în aceste zile sînt o etapă importantă a transpunerii în realitate a voinței colectivelor de muncă de a-și îndeplini obiectivele menite să sporească avutul național, bunăstarea întregului popor.

Dar temelia acestor creșteri n-o pot constitui decît rezultatele fiecărei ore, fiecărei zile. Așa cum sublinia secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, la ultima ședință a Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R., se impun măsuri ferme pentru îndeplinirea planului pentru ca în perioada care a mai rămas pînă la sfîrșitul anului să se asigure o mai bună organizare a muncii, mobilizarea pleneră a tuturor forțelor, folosirea capacităților de producție la parametrii stabiliți, astfel încît bunele rezultate din 1988 să constituie o bază solidă pentru pregătirea corespunzătoare a producției anului viitor. Între prioritățile economice se află, desigur, producția pentru export, de împlinirea căreia depinde asigurarea mijloacelor valutare necesare desfășurării în bune condiții a întregii activități economice.

Un înalt spirit de răspundere, ordine și disciplină sînt imperativele esențiale pe care secretarul general al partidului le-a pus în fața tuturor celor ce acționează într-un sector de maximă importanță: producerea energiei electrice. Obiectivele ce se cer îndeplinite de către ministerele economice și unitățile furnizoare sînt clare: sînt necesare urgentarea livrării materialelor și utilajelor trebuitoare centralelor electrice, grăbirea lucrărilor de reparații capitale și modernizarea grupurilor energetice. Numai în acest mod se poate asigura respectarea programelor adoptate, numai astfel pot fi puse în funcțiune noile capacități de producție din sistemul energetic prevăzute în planul pe 1988.

Așadar, pînă la sfîrșitul lui 1988 nu mai este mult; în economia unui an acest timp ar putea fi socotit nesemnificativ, dar prin strădania fiecăruia la locul său de muncă, prin fiecare tonă de metal sau cărbune date economiei, zestrea întregului an se întregeste, astfel că aceste cincizeci de zile, care ne mai despart de 1989, devin hotărîtoare pentru realizarea programelor asumate.

RĂZVAN BARBULESCU ■

TEZELE DIN APRILIE:

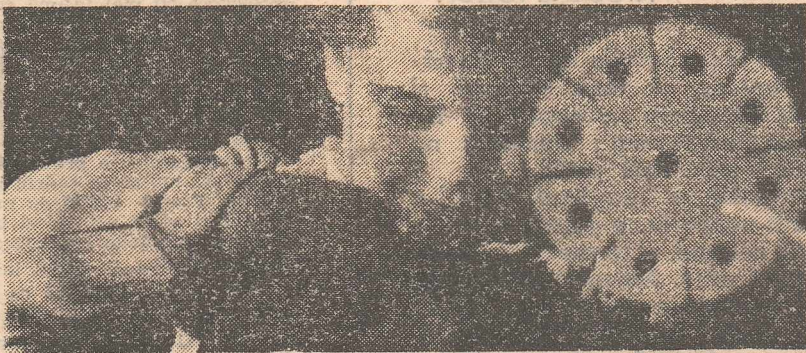
**Să dezvoltăm puternic mindria față
de cuceririle noastre revoluționare!**

Fotografie de CORNEL MIFTODE ■

Un reporter pe Valea Ierului

Rîul care-și redescoperă albia

Inceputul de drum
al inventatorului
de miine

Fotografie de
VICTOR RADULESCU

Martor ocular într-un forum al democrației muncitorești

Succesul se cîștigă greu și nu se menține ușor

Participarea întreprinderii bucureștene „Aversa” la recenta ediție a Tîrgului Internațional București s-a impus prin calitatea și eficiența ei. Medalia primită din partea organizatorilor Tîrgului atestă că întreprinderea a reușit să-și facă remarcată prezența și să obțină ceea ce, în termeni economici și comerciali, reprezintă un veritabil succes. Un delegat străin, observînd produsele expuse, a vizitat imediat după aceea întreprinderea și s-a arătat dis-

pus să contracteze, pentru anul 1989, 1000 de pompe. Alt specialist a exprimat interesul firmei canadiene, pe care o reprezintă, de a stabili relații mai strînse de colaborare cu întreprinderea, avînsind chiar ideea înființării unei societăți mixte. Despre toate acestea nu s-a amintit nimic în cadrul adunării generale a reprezentanților oamenilor muncii de la „Aversa”, și faptul este explicabil. Nu numai pentru că, într-o astfel de împrejurare, a spune

chiar totul despre o întreprindere este imposibil, ci în primul rînd pentru că toți cei care s-au înscris la cuvînt au ținut să se oprească mai cu seamă asupra a ceea ce este și rămîne de făcut pentru ca întreprinderea să se achite integral de sarcinile ei pe trimestrul în curs și în anul care urmează. Asta nu înseamnă că n-au fost evocate și

(Continuare în pag. 6)

D. CONSTANTINESCU ■

Ierul, un mărunț afluent al Barcăului nu este, poate, nici a zecea parte din cit e Oltul, dar asta nu înseamnă că nu s-ar putea scrie despre el o carte. O carte, tocmai pentru că acest rîu ciudat, înainte vreme, nu avea o albie stabilă, bine conturată, ca orice rîu care nu trișează harta fizică. De fapt, valea Ierului era mai puțin cunoscută de către geografi ca un curs firesc de apă tocmai din cauza acestei dezertări de la obligația firească și naturală de a avea o albie. Regimul lui hidrologic a scăpat urmării atente a „paznicilor apelor”, drept pentru care el și-a asumat o libertate absolută, dar extrem de păguboasă pentru pămînt, de a se lăta ca o pecingine netratată și, la creșteri mari ale nivelurilor de apă, el crea mlaștini cu caracter permanent. Dintr-un fir de beteală, Ierul se preschimba într-o oglindă ucigașă și incremenită, pe care numai vîntul dinspre pustă o mai încrețea, încît vîlurelele păreau alți unci mări înțepată de ist-

muri și insule de stuf cu pilcure roșcate de papură uscată la care nu ajungea nimeni, de teama vinzolelii de dedesubt, decît boarea care le scămășea, împrăștiind semințele cu parasute sferice și ușoare peste toată mlaștinoasa cîmpie a Ierului. Pămîntul cu gura plină de apă nu mai putea striga după ajutor... Adevărata epopee a Ierului a început în anii noii revoluții agrare. Cartea Ierului se scrie acum, pe coala de cernoziom a pămîntului, cu penițele uriașe ale draginelor, iar literele strălucesc netezite de lama buldozerelor. Reconstrucția eroică a pămîntului din această parte a țării este scopul final al „Santierului național al tineretului Valea Ierului”. Pămîntul este readus în simțiri și rod, după ce a zăcut îngropat sub lespedeza puturoasă a mlaștinilor. În anul 1970 s-au făcut unele desecări, dîndu-i-se, în

(Continuare în pag. 5)

PAȘCU BALACI ■

Din cuprinsul revistei:

„Doresc să aduc
bucurie semenilor mei”

pagina 9

Avutul obștii,
avutul fiecăruia

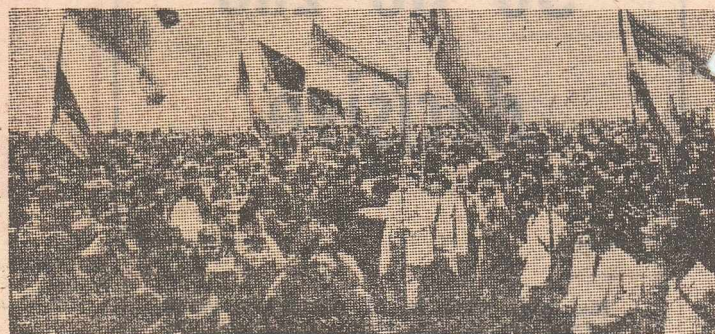
pagina 18

1918

Șapte decenii de la făurirea
statului național unitar român

1988

„Un proces istoric de importanță mondială”

Actul de la 1 Decembrie 1918 a fost privit de poporul român, în consensul conștiinței sale politice, drept un act de reparație a unei mari nedreptăți. Articolul prim al Hotărârii Adunării Naționale de la Alba Iulia consemna: „Adunarea națională a tuturor românilor din Transilvania, Banat și Țara Ungurească, adunați prin reprezentanții lor îndreptățiți la Alba Iulia, în ziua de 1 decembrie 1918, decretează unirea acestor români și a tuturor teritoriilor locuite de dinșii, cu România”.

Daș să ne întoarcem în timp...

Ungurii se tem, iar habsburgii sînt îngrijorați

Istoricul francez Georges Castellan, în „Histoire de la Roumanie” (Paris, 1984), arată că în 1848 Kossuth și ceilalți lideri maghiari au manifestat o totală desconsiderare față de problemele românești, iar nobilimea mică și mijlocie ungărească, în ciuda declarațiilor romantice de fraternitate, urmărea un stat unitar propriu în care să fie inclusă și Transilvania (p. 32—38). Soluția o dădea Eftimie Murgu: „Cea dintîi grijă să vă fie, fraților, arma. Armată cît mai de grabă și mai pe urmă grija Europei. Nu glumiți, ci vă înarmați”. Horea și Avram Iancu au demonstrat aceasta cu prisosință, cînd răbdarea românilor a fost pusă la încercare. Colonelul rus Mihail Daragan, aflat în Transilvania în 1849, nota: „Avram Iancu ține în minile sale muniții vesticii ai Transilvaniei. Luptătorii săi erau invizibili ca aerul și apăreau acolo unde erau așteptați mai puțin. Zeci de mii de oameni îl ascultau orbește, iar numele său a devenit cunoscut și temut în toată Transilvania și Ungaria” („Zapiski o voine v Transilvanii v 1849 godu”. Însemnări despre războiul din Transilvania din anul 1849, Petersburg, 1858, p. 43—44. Lucrare consultată la secția „Cartea rară” a bibliotecii de stat V. I. Lenin din Moscova).

În memoriul adresat împăratului Franz Iosif, la 13/25 februarie 1849, intitulat „Cererile românilor din monarhia austriacă” (tipărit în românește la Viena, 1849, 40 p.), se arată că „Națiunea română din Marea Principat al Ardealului, din Banat, din părțile vecine ale Ungariei, din Bucovina, care este cea mai veche între celelalte națiuni și cea mai numeroasă din ținutul locuit de dînsa” (p. 1), solicita: Administrație națională politică și bisericească de sine stătătoare, alegerea unui conducător național, un sfat cu titlul de Senat român, introducerea limbii române în toate lucrurile ce ating pe români și „unirea tuturor românilor din statul austriac într-o singură națiune de sine stătătoare” (p. 2). Aceasta pe moment. Dar, la 24 martie 1851, feldmareșalul Kallian, locțiitorul guvernatorului Transilvaniei, raporta din Sibiu, îngrijorat, personal ministrului de interne la Viena: „Românii sînt ghidați de o beznă și ambiție excesivă și în capetele lor se năzarește cînd și cînd ideea unei Românii mari, care are să unească toate populațiile etnice românești din interiorul și din exteriorul Austriei, într-un imperiu independent. Există și unele indicii că se întrețin în secret legături între oamenii aceștia și cei care gîndesc la fel din Principatele învecinate” (Arh. St. Buc., fond Microfilme Austria, rola 100, k. 12).

Dualismul din 1867. Cazanul austro-ungar fierbe

Războiul din 1866 cu Prusia a năruit din temelii făurirea unui stat național german (Grossdeutschland) cu centrul la Viena. Soluția de supraviețuire era o federație sau dualism cu ungurii, slavii ori românii. S-a ajuns la un compromis cu elementul maghiar (favorizat încă în secolul al XVIII-lea de către Maria Tereza), care deținea, după germani, pozițiile cele mai importante politico-economice. În acest context, Transilvania, Croația, Voievodina și Slovacia, timp de 51 de ani (1867—1918), s-au aflat sub stăpînire directă ungărească (Transleitanian). Ungaria adopta Legea din 6 decembrie 1868, care proclama existența unei singure națiuni politice, maghiara figurînd ca unica limbă oficială. O serie de legi și măsuri adoptate succesiv în 1874, 1879, 1883, 1891, 1893, 1907, urmau să lichideze școlile și cultura nemaghiară. Bernard Michel în numărul 107 (1988) al revistei „L’histoire” (Paris), făcînd o comparație între teritoriile subordonate Austriei (Cisleitanian) și Transleitanian, unde situația se aglava, prin lupta centrifugă a nemaghiarilor.

Lupta pe multiple planuri a românilor în perioada 1867—1914 este îndeobște cunoscută. Ne vom referi numai la cîteva materiale inedite și la aprecieri ale istoricilor străini.

Ministerul de interne ungar comunică la Viena că mai mulți români, cetățeni ai Imperiului austro-ungar, au primit misiunea secretă de a recruta ofițeri care să intre în serviciul armatei române și a întreprinde propagandă spre a trezi simpatie față de regimul de la București. (Arh. St. Timiș. Fondul Comandamentului general bănățean, anul 1868, nr. inv. 184). Fondul cuprinde informații despre lupta românilor și sirbilor împotriva politicii șoviniste maghiare, simpatia despre care se bucură Brătianu în Transilvania și Banat, încercarea acestuia de a proclama independența României (1868), despre Congresul de la Budapesta, din 1895, al popoarelor nemaghiare (românii participă cu 300 delegați, slovacii cu 200, sirbii cu 150, etc.).

Alianța celor 3 națiuni (români, sirbi, slovaci), stabilită în 1896, refuză oficial să adere la festivitățile legate de mileniul statului maghiar (de fapt, sosirea acestora în pusta panonică). În orice caz, organul politic național, ziarul „Lupta”, care apărea în limba română la Budapesta, în numărul din 11/24 iulie 1907, își permitea să scrie că regatul maghiar din secolele 15—16 (pînă la dispariția sa în urma bătăliei de la Mohaci) era format din mai multe rase, cei mai mari regi erau nemaghiari (ex. Matei Corvin), limba ofi-

Gîndul lor descifra sensul istoriei

„Nimic nu poate fi mai legitim și mai sfînt decît dorința unui popor de a viețui laolaltă în marginile lui etnice. Mai tirziu, cînd concepțiile vieții de stat vor evolua, va părea ca monstruozitatea unor veacuri de barbarie sila ce se face astăzi unor popoare de a trăi în formațiuni nefirești. Va părea o crimă smulgerea citorva milioane de oameni de la viața lor normală și liberă. Principiul naționalităților dacă nu este încă o realitate primită de toți, e unul din punctele luminoase ale idealului moral al societății viitoare. Intrînd în război, ne luptăm deci și pentru progresul moralei sociale”.

EUGEN LOVINESCU

„A sosit ceasul în care cerem și noi lumii, cîstit, cu arma în mînă, cu jertfa a tot ce avem, ceea ce alte neamuri, mai fericite, au de atîta vreme, unele fără să fi vărsat o picătură de sînge pentru aceasta: dreptul de a trăi pentru noi, dreptul de a nu da nimănui ca robi rodul ostenețelor noastre”.

NICOLAE IORGA

„Din împrejurările de azi România trebuie să iasă întreagă și mare! România nu poate fi întreagă fără Ardeal; România nu poate fi mare fără jertfă!”

Ardealul e leagănul care i-a ocrotit copilăria, e școala care i-a făurit neamul, e farmecul care i-a susținut viața. Ardealul e scînteia care aprinde energia, e mutilarea care strigă răzbunare, e fătarnicia care cheamă pedeapsa, e sugrumarea care cere libertatea! Ardealul e românismul în restriște, e întărirea care depărtează vrăjmașul, e viața care cheamă viața!”

NICOLAE TITULESCU

cială a statului era latina, iar „Transilvania și Croația își aveau fiecare existența ei politică proprie și drepturile proprii”.

Mai adăugăm — după surse slovace —, din cauza persecuțiilor, numai în perioada 1899—1909, au emigrat în S.U.A., 350 000 slovaci. Bulgarii St. Dimitrov și Kr. Manchev în „Istoria na Balkanshite narodi”, tom II, Sofia, 1975, atestă că au fost „maghiarizate nume de familie croate, slovace, românești și ale altora” (p. 241), iar iugoslavul Radu Flora, că această maghiarizare a apropiat mai ales pe sirbi și români (Din relațiile sirbo-române, Panciova, 1964, p. 224). Pe bună drep-

tate, eruditul Antonie Plămădeală arăta, într-o lucrare din 1986, că era o aberație să impui o altă limbă celor 7 naționalități: români, croați, germani, cehi, slovaci, sirbi, ruteni.

„Siretul alături de Marna, Yser și Isonzo”

La 14/27 august 1916, orele 20,45, ministrul nostru acreditat la Viena, Edgar Mavrocordat, înmîna nota cu declarația de război, în care se spunea: „Sub imperiul necesității de a-și salva interesele de rasă, România se vede nevoită a intra în luptă alături de aceia care pot să-i asigure îndeplinirea unității sale naționale”. Iar Nicolae Iorga scria: „A sosit ceasul în care cerem și noi lumii, cîstit ceea ce alte neamuri, mai fericite au de atîta vreme, unele fără să fi vărsat o picătură de sînge, pentru aceasta: dreptul de a trăi pentru noi”. „Războiul pentru Transilvania — se arată într-un document inedit — era adevăratul război al României. Ochii ei erau îndreptați spre Transilvania de atîtea sute de ani și se știa cu cită nerăbdare așteaptă această provincie sosirea armatei române. Fiecare soldat, păsînd pragul Transilvaniei, împlînat în graiul său, putea să înțeleagă ușor rostul războiului de dezrobire și întregirea neamului” (Arh. St. Buc., fond Casa regală, dos. 86 (1919), f. 4—5).

Intrarea în război a României, în anul 1916, era o lovitură de grație dată Puterilor Centrale, pe care generalul german Ludendorff o aprecia ca o lovitură mortală dată de către Antantă frontului de est, iar în vara anului 1917, în condiții deosebit de grele, la Mărăști, Mărășești și Oltuz, armata română a zdrobit ofensiva trupelor germane și austro-ungare, înscind o strălucită pagină de vitejie. Astfel se arată într-un document al vremii: „Românii au înscris, în istoria lumii, Siretul alături de Marna, Yser și Isonzo”. Dacă intrarea S.U.A. (aprilie 1917) și a Greciei (iunie 1917), a fost de asemenea un mare succes diplomatic pentru Alianți, iscălire a păcii de la Brest-Litovsk (martie 1918) și sistarea operațiunilor militare pe frontul de est s-au repercutat negativ asupra Antantei, în special asupra României. În această situație, în mai 1918, România, cu aprobarea Antantei, a fost nevoită să încheie cu Puterile Centrale o pace grea. Savantul Traian Vuia, aflat la Paris, preciza: „frații noștri din România, fiind temporar într-o situație grea, nouă ne revine prin urmare să purtăm drapelul”. Concomitent, din Maramureș la Constanța, de la Timișoara la Turnu Severin sau la Galați, românii se pregăteau să dea lovitura de grație, atît armatei germane, cît și imperiului austro-ungar care se dezagrega. Guvernul român prin oficiile sale diplomatice, cit și românii aflați în străinătate, atît în Europa cît și în America, desfășurau o vastă propagandă. Propaganda românească în 1918 urmărea nu numai desăvîrșirea unității naționale, ci și o puternică afirmare în viața internațională. Și-au întîit legăturile mai ales cu sirbii, croații, slovacii, cehii, polonezii și grecii. Istoricul iugoslav Milan Vanku afirmă, pe bună dreptate, că meritul l-a revenit lui Take Ionescu, care a prezentat proiectul alianței a 5 state. State care se întindeau de la Marea Baltică la Marea Egee și ar fi inclus Polonia, Cehoslovacia, România, Iugoslavia și Grecia. Thomas Masaryk, omul politic care va fi primul presedinte al Republicii Cehoslovace, nota în ianuarie 1918: „ne gîndim la o înțelegere cît mai intimă cu românii, iugoslavii, polonezii și chiar cu grecii. Vrem în acest război mondial să oînem statelor absolutiste și antidemocratice, state democratice, constituționale și care recunosc dreptul tuturor națiunilor mari și mici la independență politică”. Cele 14 puncte ale presedintelui american Wilson vor fi, de asemenea, un puternic stimul, în lupta ponaorilor de a trăi liber și între granițe naționale.

Evenimentele se precipită; 3 500 de români, stabiliți în S.U.A., juțau în cadrul armatei americane pe frontul din Franta, 20 000 de militari români și peste 100 de ofițeri aflați prizonieri în Italia, provenind din armata austro-ungară, formau, în iulie 1918, Legiunea română (sediul îl aveau la Cittaducale; pe uniformă aveau cocarda tricoloră ca în ostirea română); peste 160 000 de români din armata austro-ungară s-au predat la ruși — nucleul acestora va forma regimentele Avram Iancu, Horea, Cloșca —; 10 000 vor dezerta la români (N. Ciachir, P. Cinghiță, Documente inedite. Sargetia, nr. V, 1968). Deputatul Ugron în parlamentul de la Budapesta mai vorbea, în aprilie 1918, de 60 000 de dezertori de naționalitate română din Transilvania (Budapesti Hirlap din 27 aprilie 1918; vezi reluarea în „La Transilvanie”, nr. 2 din 1 iunie 1918, care apărea la Paris).

La 3 octombrie 1918, se constituia la Paris „Consiliul național al unității românești”, avînd ca presedinte pe Take Ionescu, în vederea unei acțiuni coordonate a tuturor românilor aflați în afara fruntarilor țării. La 4 noiembrie 1918, România denunța tratatul de la București și reîntra în război alături de Antantă, în timp ce pe frontul din vest trupele proaspete americane, alături de cele franceze, britanice și belgiene, dădeau ultimele lovituri germanilor. Imperiul austro-ungar se dezagrega... Încă la 5/18 octombrie 1918, în parlamentul de la Budapesta, Comitetul executiv al

(Continuare în pag. 15)

Prof. univ. dr. NICOLAE CIACHIR

Vocația stării de șantier (2)

Argeșul, matcă de țară

Pe o porțiune de cîțiva zeci de kilometri de curgere, apele riului Argeș nu mai sînt doar pură realitate geografică ci simbol al timpului curgător românesc pe malurile căruia țara întreagă cu toate „țările” ei istorice, Oașul, Maramureșul, Bucovina, Moldova, Bihorul, Banatul, Hațegul, Bîrsa, Făgărașul, Oltenia, Dobrogea și-a trimis reprezentanții cu valoarea cunoștințelor tehnice și competenței lor, dar mai ales cu sufletul fierbinte, ridicat la înălțimea lucidă a conștiinței să participe ca la o nouă descălecăre pe Argeș în jos pe un mal frumos. De-a lungul întregului șantier avem un model sintetic de Țară Românească, un exemplu vital de funcționalitate a actualei puteri constructive românești.

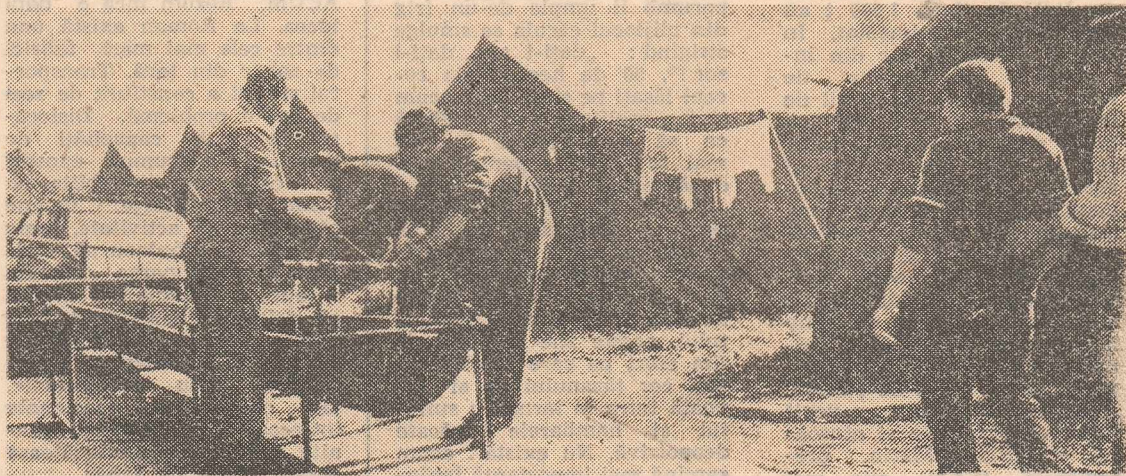

Constructorii în mers: din Maramureș pînă la Dunăre, țara întreagă este luminată de înaintarea invincibilă a faptelor lor.

Pe malurile riului Argeș sînt aliniate patruzeci de tabere ale constructorilor și mecanicilor din cele patruzeci de județe ale țării. Luînd ca punct zero al marelui șantier orașul Oltenița, unde Argeșul se varsă în Dunăre, prima parte a acestor complexe amenajări, dinspre Oltenița spre Budești, va fi realizată cu participarea constructorilor militari, iar următoarele porțiuni, pînă la kilometrul cincizeci și unu, de forțe reprezentative venite din toate județele țării. Fiecare județ are o „porție” de Argeș începînd cu județul gazdă, Călărași, apoi Maramureș mai sus, în amonte, județele Timiș, Prahova și așa mai departe pînă se epuizează fagurul de țară al împărțirii noastre administrative-teritoriale.

Între Oltenița și Mihăilești — unde s-au finalizat lucrările celui mai mare lac de acumulare din țară — Argeșul are o lungime de 83 de kilometri. Un șantier de 83 kilometri lungime față de 64,2 km cît are Canalul Dunăre-Mare Neagră sau cei 31,6 km ai Canalului Poarta Albă-Midia Năvodari, o lucrare de proporții unice în istoria construcțiilor hidrotehnice românești care va pune în reală și spectaculoasă valoare potențialul național de creativitate prin realizarea portului București — „30 Decembrie”, a celorlalte porturi de acostare, a stației de epurare a Dimbovitiei la vărsarea în Argeș, astfel ca, într-o albie nouă, să intre cu adevărat o apă nouă, înglobînd — de asemenea — toate celelalte lucrări complexe de amenajare a digurilor de-a lungul malurilor naturale ale riului, cele 5 noduri hidrotehnice cu hidrocentrală, ecluze și baraje care vor menține debitul riului constant de-a lungul anului, în vederea navigației și irigațiilor, poduri rutiere și de cale ferată — despre toate acestea vom vorbi pe rînd și la timpul optim fiecăreia.

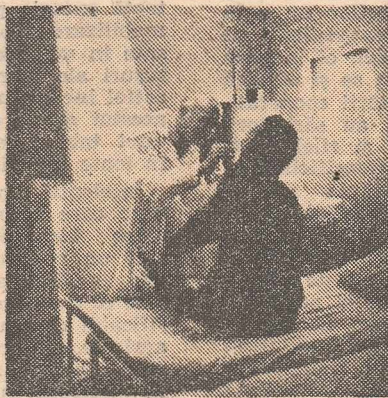
Dincolo de complexitatea lucrărilor pe care le implică un astfel de proiect, impresionantă prin nelimitata sa forță sugestivă este inițiativa organizatorică de a mobiliza toate județe-

În clipele cînd fotoreporterul a surprins imaginile alăturate, secvențe firești din derularea adînc umană a vieții pe șantier, în afara înclătării zilnice cu apele și pămîntul, tabăra era în lunile de început ale așezării sale. Chiar dacă apropierea iernii o dat, în timp, o altă structură organizării de șantier, mutînd oamenii în incinte adecvate anotimpului, le reproducem cu sentimentul că ele reprezintă măturii cu valoare documentară ale unui moment anume din evoluția lucrărilor pe marele șantier: oamenii aplecați asupra robinetelor, în pauza de lucru, o consultație medicală în cabinetul medicului Gh. Lascu și asistentului Al. Barbură, mîncarea adusă la masă de ospătari în halate albe.

Le noastre cu tabere permanente de-a lungul riului pînă la finalizarea proiectului. Să decupăm, deci, această secvență de șantier și să medităm o clipă asupra semnificației ei: începînd de la kilometrul 23 (pînă unde lucrează militarii), în susul Argeșului s-au înșiruit, una lîngă alta, taberele celor patruzeci de județe ale țării ca și cum Argeșul însuși, prin legendă sa rezonanță constructivă în conștiințele noastre ar fi fost acceptat ca axă reprezentativă a unei asemenea așezări predestinate a lucrurilor.

Fiecare județ de pe malul Argeșului are un nucleu perma-

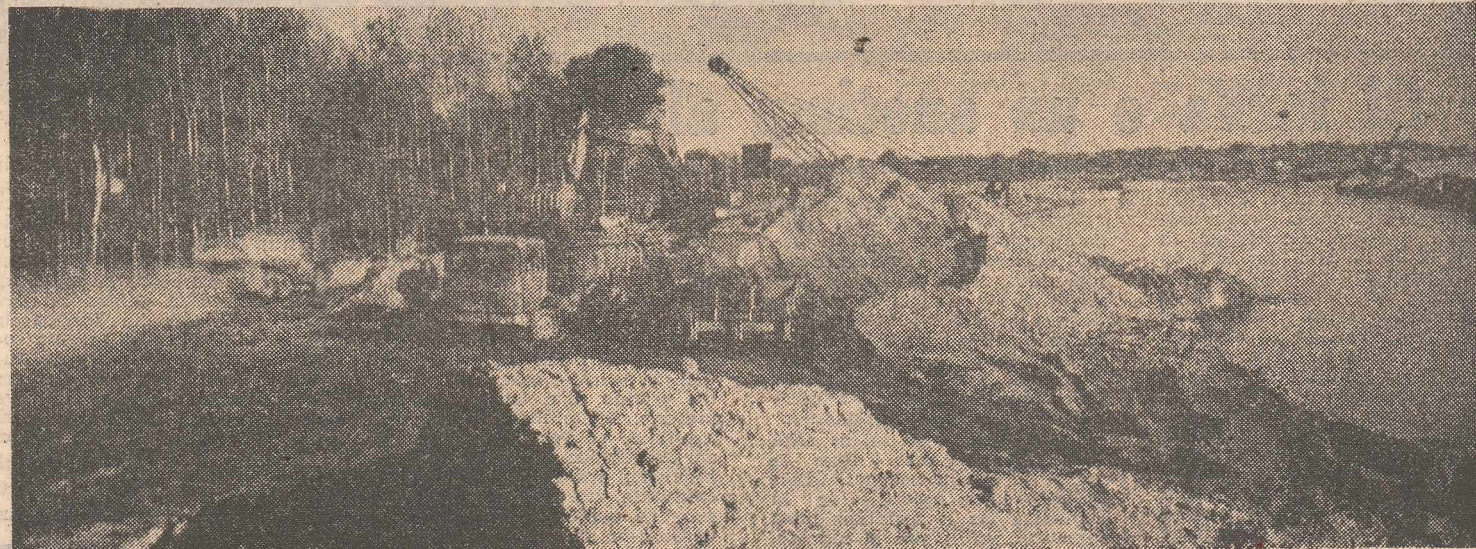

Trecînd prin miinile inginerilor Vasile Pop și Ion Țapu adjuncți ai șefului de brigadă, riul Argeș va curge cu sporită eficiență spre economia de miine a țării.

torc acasă, în timp ce alte cîteva sute vin în județul lor aflat „în deplasare”, preluînd stăpîna muncii și locurile în cabinetele mașinilor. Sute de cei dinaintea lor. Sute de oameni nu provin doar din capitalele județelor ci din toate orașele și localitățile. Am întîlnit astfel la Brigada Maramureș (ca să dau exemplul județului pe care-l cunosc cel mai bine) oameni atît din Baia Mare cît și din Tirgu Lăpuș, din Sighetu Marmăției, Bîrsa și chiar din Dragomirești, satul meu natal de pe Valea Izei. Practic se poate spune, fără nici o exagerare, ținînd seama de numărul mare de mecanici, șoferi și constructori care se vor roti pînă la sfîrșitul lucrărilor pe șantier, din absolut toate ungherele geografiei noastre, că la amenajarea fără precedent a riului Argeș participă într-o solidaritate exemplară aproape toate localitățile țării.

La ora aceasta Argeșul este riul cu cei mai mulți afluenți din țară, el curge aproape prin fiecare ogradă și familie românească, aproape nu este localitate a țării unde să nu fi ajuns valul chemător al marilor sale prefaceri. Pulsul numelui și vitei sale energii curgătoare bate în fiecare celulă a marelui organism social românesc, la fel cum o inimă puternică trimite și adună neîncetat mesajele esențiale ale singelui său hrîntor, dătător de viață și speranțe în nemurire.

ION ZUBAȘCU
Fotografii de
ELENA GHERA

TEZELE DIN APRILIE: „Nu există nimic care a fost rezolvat

Culesul roadelor pămîntului s-a încheiat ori se apropie de sfîrșit în majoritatea unităților, dar munca pe ogoare trebuie să cunoască pe mai departe aceeași intensitate pînă cînd întreaga recoltă va fi transportată spre destinațiile pe care le are prin plan sau prin programele de autoaprovizionare.

Urma luminează începutul

Primi fulgi de zăpadă și primele înghețuri au început să atirne greu în cumpăna acestei toamne care promitea un suplimment de seninătate și căldură estivală, înclinându-i pe neașteptate balanța înspre iarnă. Sint zile în care cei care lucrează în agricultură știu că acum se încheie nu atit un anotimp calendaristic (care poate avea capriciile lui) cit unul agricol: anotimpul socotelilor cu pământul și cu propria muncă. Acum realitatea și-a retras în sine perspectivele aminării, nu se mai măsoară în luni sau săptămâni ci în zile și ore. Timpul lucrează cu măsurile sale cele mai mărunte, iminența lui e mai densă de cîteva ori și apasă cu presiunea aerului care iese dintr-un semnal de locomotivă pe agendele și conștiințele tuturor lucrătorilor din agricultură: acum trebuie să se încheie practic stringerea de pe cimp a întregii recolte și să se pregătească cu cea mai înaltă răspundere recoлта anului viitor.

Președintele Cooperativelor agricole de producție Frumușani se uită cu severitate la stratul gros de brumă care s-a așezat în timpul nopții pe grămada de 800 t de știuleți de porumb depozitați temporar în-curtea ceapeului. În jurul lui o agitație de oameni și de mașini pe mișcăările cărora a pus cu evidentă stăpânire o harnică stare de febrilitate. Acum este nevoie nu numai de o mobilizare maximă a capacității de muncă agricolă în cele șapte sate ale comunei Frumușani (Păduriș, Pasărea, Mariuța, Orăști, Postăvari, Pițigaia) ci și de un control sever asupra modului în care fiecare unitate și formație de lucru execută sarcinile stabilite pentru ca absolut întreaga producție să fie strinsă în cel mai scurt timp și trans-

portată la baza de recepție aflată la 20 km, în comuna Budești, astfel încît nimic să nu se risipească în fisurile hazardului care pîndește ca buruiiana rea pe marginea ogoarelor.

Desigur, întreaga suprafață de porumb de 650 ha a fost recoltată la timp. 1.500 t au fost transportate imediat, în timpul culesului, dar din insuficiența mijloacelor de transport (cele două secții de mecanizare ale comunei nu le-au acordat sprijinul necesar), o parte din porumbul recoltat a trebuit să fie depozitat în grămezi mici pe cîmp, iar apoi, pe măsura posibilităților mecanice și atelajelor disponibile, staționarea temporară a știuleților de porumb și-a mutat sediul de pe cîmp în curtea unității, în grămezi „centralizate”, însumind aproximativ 800 t de știuleți. Acum a venit bruma, a venit înghețul, lapovița și ninsoarea și Grigore Marin, preedinte C.A.P., știe mai bine decît oricine că locul exact al știuleților nu e în fața sediului ceapeului, pe marginea șoselei, ci la baza de recepție. Așa se și explică faptul că lucrătorii cooperativei Frumușani au sîrbătorit „Ziua recoltei” și zilele care au urmat-o, intensificîndu-și ritmul de muncă la nivelul maxim al potențialului de care dispun, utilizînd mijloacele de transport, zece mașini cu remorci, treizeci de atelaje ale cooperativei și patruzeci atelaje particulare, la capacitatea lor necesară, asigurînd astfel condiții de funcționare neîntreruptă, din zori pînă seara, „fluxului tehnologic” pretins de aceste zile fierbinți din apropierea iernii.

În curtea cooperativei Frumușani șirurile lungi de porumb așezate una lângă alta, acoperite cu coceni, au strălucirea unui tezaur. La capătul grămezilor, țărân-

cile Ibiș Mariana, Stănică Florica, Neacșu Florica, Tejghețanu Veta, Călin Alexandra, Dragomir Elena, Badea Maria sau Stoian Aurica iau cu mine (în absența unui ifron) știuleții și îi înalță în lăzile remorcilor cu grijă ca din acest tezaur de o nestimabilă valoare să nu se piardă nimic.

Un simț țărănesc special al relației cu anotimpurile, moștenit de la lungul șir de lucrători ai pământului cărora li se succede, îi spune lui Grigore Marin că vremea se înrăutățește. În timp ce privește mașinile care ies încărcate pe poarta unității, făcându-le loc celor care tocmai se întorc, într-o roire a cărei urgență e un imperativ al clipei absolut necesare, se gîndește la cele 50 de hectare de pe care cocenii de porumb n-au fost încă tăiați și imaginea unui lan cu zăpada căpușind frunzele tulpinelor de porumb îl umple de-un frig din mijlocul căruia se smulge strigînd: „dați-i zor, dați-i zor!”. 50 de hectare de coceni lăsați pe cîmp pînă acum sînt o realitate prea evidentă ca să n-o cîștige în cel mai scurt timp pentru cele două ferme zootehnice.

Aceste zile sînt hotărîtoare pentru agricultura comunei Frumuşani ca şi pentru agricultura întregii ţări. După un an întreg de muncă şi veghe la căpătîiul roditor al pămîntului, aceste zile sînt un ultim efort pe care recoltele, îl mai cer ţăranului ca el să poată intra în iarnă cu suflul şi hămbarele împăcate deopotrivă. Nu există acum sarcină mai importantă înaintea aceleia de a acţiona cu toată energia pentru întreaga mobilizare a locuitorilor de la sate în vederea ultimelor reţuşuri ale lucrărilor agricole, astfel încît cîmpul roditor al acestui an să ofere imaginea unui tablou minuţios finisat în toate detaliile sale.

Înțeleptul proverb românesc care spune că **urma alege începutul** nu ascunde nici un paradox în scinteierea genială a expresivității sale ci teimeinicul adevăr, verificabil mai ales în muncile agricole, conform căruia „sfârșitul încoronază opera” doar în măsura în care fiecare toamnă, cu finisul recoltelor sale, este premisa celui mai promițător început viitor. Un început care depinde în cea mai mare măsură de înălțarea muncilor din aceste zile la lumina strictă a urgenței!

ION ZUBAȘCU ■

Triumful modulelor

Unică în țară, experiența din Neamț se numește organizarea transportului în module. Ideea a germinat în mintea directorului I.T.A., Ioan Dobrin, care ani în șir a fost un neînțeles. Fiind vorba de o triadă — producător, transportor, beneficiar — vom încerca să vă înfățișăm ce cred aceștia. O precizare, de la bun început: nouitatea se aplică la sfeclă, cartof și porumb. Noi ne vom referi, nu din rațiuni meteo, la sfeclă, ci pentru bunul motiv că fabricile trebuie aprovizionate ritmic cu materie primă ACUM. Rezum încă o dată ideea. La Roman există una dintre cele mai mari fabrici de zahăr din țară. Transportul sfeclei a constituit de zeci de ani o problemă. Dislocarea de mari capacități de transport, consumul excesiv de carburanți, mobilizarea principalelor forțe umane către această activitate, toate laolaltă nu izbuteau să asigure aprovizionarea ritmică a fabricii. E lesne de înțeles că strinsul întirzia mult după căderea zăpezii. Pierderile de zahăr prin deshidratare și depreciere erau considerabile, iar cheltuielile ocazionate întreceau deseori plata cувенității unităților producătoare pentru sfecla de zahăr.

Ce aduce nou sistemul modulelor ?

● **PRODUCĂTORUL.** Obligația care îi incumbă acestuia este de a organiza recoltatul și depozitului la capetele tarlalelor în grămezi de circa 4 tone, în loc de 200 kg. Să prezicăm că pentru încărcatul unui camion erau necesare înainte vreme 58 de opriri și porniri. Testul efectuat pe o solă de 45 ha din C.A.P. Miron Costin a ilustrat că economiile de motorină se ridică la 500 litri, înălțurându-se concomitent degradarea terenului prin tasare. La capătul solei, cum spuneam, se depozitează sfecla. Când s-a ajuns la o cantitate de 300 tone este avertizat modulul de transport.

● **TRANSPORTUL.** Intreprinderile de resort (I.T.A. și I.T.S.A.I.A.) și-au organizat mijloacele pe module alcătuite îndeobște dintr-un șir

de autocamioane și un mijloc propriu de încărcare de tip Wola pe trailer. Dispeceratul primește comanda și într-o oră, o oră și jumătate întreaga cantitate ajunge la destinație. După care modulul se deplasează în alte puncte, unde este solicitat. Și acum atenție! De la un transport pe zi, efectuat în anii din urmă, s-a ajuns astăzi la 7. Și încă o comparație concludentă: I.T.A. Neamț a repartizat pentru această lucrare în 1987, peste 1 200 tone capacitate, iar în această toamnă doar 800 tone. Avantaje: consumul de motorină se reduce la jumătate, lucrarea se încheie mai devreme cu 15 zile, unitatea producătoare plătește тона transportată la jumătate de preț, iar în balanța cheltuielilor generale se cifșigă 10 milioane lei. Numai din transport. Un transport care economisește 120 000 litri motorină.

● **BENEFICIARUL.** La capătul fluxului se afla I.I.S.Z. Roman. Întreprindere care în anii trecuți avea mari probleme cu ritmicitatea în aprovizionare, deși așa cum spuneam capacitățile de transport afectate erau incomparabil mai mari. Erau zile în care, pur și simplu, fabrica staționa. Astăzi nu mai staționează pentru că stocurile de sfeclă sînt imense. Aș adăuga aici un amănunt care poate părea neesențial: prin eliminarea grămezilor mici și depozitarea pe locuri plane, cantitatea de pămînt transportată odată cu sfecla scade simțitor: de la 15 la sută la 2,5 la sută. Din fabrică au dispărut munții de pămînt, care, la rîndul lor, trebuiau transportați și ei, pentru că nu puteau fi îngropați.

Acesta este sistemul modulelor (am omis să vă spun că numim modul o parte dintr-un ansamblu conceput separat). El este valabil și pentru cartofi și pentru porumb și pentru atâtea altele. Explicațiile fiind pe înțelesul tuturor, e de prisos să adăugăm că experimentul se poate aplica oriunde există o tarla de sfeclă și o fabrică de zahăr.

EUGEN TURESCHI ■

Chiar dacă Gheorghe Popa, președintele Cooperativei agricole de producție Căscioarele din județul Giurgiu, tocmai pleca la gară spre a impulsiona descărcarea vagoanelor ceară pentru membrii cooperativelor, chiar dacă timpurile semănăle au fost scurte, an înstrădușindu-se să realizeze o bună muncă, în cele două săptămâni de lucru, a fost rezolvat un număr mare de probleme și a avut loc o bună colaborare între el și grupul de lucru, întrucât, când aflat în oraș, a întâlnit orice gospodăruț mai are, câte ceva de făcut în prag de iarnă. Alături de Vasile Irbu, Inginerul sef, de Nicolae Cucuță, contabilul sef, care, împreună cu colaboratorii lor, puneau la punct hirtile, dar mai mergeau, cu tot frigul, și la cîmp, la muncă erau prezenți cam toți și nu înmulțitor, cei despre care se spune că sînt cei mai harnici, adică Dumitra Ivănuș, Constantin Barbu, Gheorghe Pitoi, Maria V. Constantin, Nicolae Drăgan, Alexandra Milescu, Nicolae Ilie, Ioana Sîrdu de la „cultura mare” și zootehniștii Alexandru Cîrligea și Constantin Preda.

Nu era, desigur, încă, momentul bilanțului, dar, tocmai pentru că, așa cum era de acord cam toată lumea, la Căscioarele încă mai sint multe de făcut, o trecere în revistă a rezultatelor are, în aceste momente, rostul

său. Unitatea e profilată, indeosebi, pe cereale, viță de vie și zootehnie. La porumb, s-au recoltat 10 tone la hectar, la sfeclă, peste 40 tone, la orz, 6 240 kg (obținându-se și un loc frunțos pe județ), la vie, peste 15 tone, iar la grâu, pe care, nu întințitor, el s-a lăsat să ure-

Și iarna

oricum, multumitoare. Unitatea, pe ansamblu, nu-și realizează planul, oscilează, de doi ani, în jurul a 90 la sută, dar are, cu toate acestea, beneficii, are bani în cont. Totuși, oricât ar fi de convingător saltul înregistrat față de 1966 (cînd se obțineau 1 600 kg la hectar la grîu, 2 100 kg la orz, 2 tone la porumb, 5 tone la struguri și numai 600 litri de lapte de la fiecare vacă, față de peste 2 000 litri acum), oricît ar fi de adevărat faptul că terenul agricol nu e dintre cele mai propice (sînt numai 100 ha teren plan din peste 1 500) și că mecanizarea merge greu, totuși pentru că la ora

de pildă, au fost depășiți alții cu terenuri mai bune, la C.A.P. Căscioarele se cam pune problema, exact acum, în prag de iarnă, a gândirii unei organizări a muncii care să dea mai multe satisfacții. Mai ales că, așa cum mi s-a spus prețutindeni, oamenii sînt foarte stînși de munca în agricultură.

un anotimp

Pe inginerul șef l-am găsit colorind, în prezența unei delegațe de la județ, o hartă. Galbenul, portocaliul, verdele desemnau griul, orzul, porumbul. Semănatul s-a realizat în perioadă, s-a urmărit respectarea tehnologiilor, s-au folosit semințe corespunzătoare. Mai ales pentru griu, „hiba” unității, s-au luat măsuri speciale, s-a mers pe F-4 I-1 (adică „Fundulea” 4, înmulțirea 1), un soi de elită care poate da ușor 8 tone la hectar în sistem neirigat. Chiar în unitate, un specialist de la Fundulea (ar fi fost bine dacă inginerul șef fi știa și numele, dar tot e bine dacă a reținut

ideea) a experimentat acest soi, pe o parcelă s-au obținut 7 250 kg, evident, dacă se va respecta tehnologia, producția va fi obținută și la nivelul marilor suprafețe. La fel, s-a mers pe orz precoce înmulțirea întii. În generalul se îmi spune că aici se vor obține semințele necesare pentru agricultorii din regiune.

al muncii

pentru iarnă, ce se face acum și, mai ales, ce se va face în lunile care urmează? Normal, se muncește intens în și pentru zootehnie. Adică, încă se mai găsește, și nu e rău, cite ceva pentru insulozat. Va urma, în februarie, da, chiar în timpul gerurilor din februarie, tăierea viei. O operație care nu e pentru oricine, aici trebuie multă meserie, finețe chiar. Sigur, înre timp, se vor ține cursurile agrozootehnice pe mai multe probleme, vor fi pregătiți și cei care tale via. Dar e vorba de sute de oameni care, oricite vorbe s-ar spune, nu prea mai au ce face sau, mai exact, nu

fac tot ce ar putea face și pentru progresul economic al unității și pentru propriile bugete, o bună perioadă. Mi s-a vorbit de două proiecte frumoase, de două „perspective”, cea a unei croitorii și cea a unei secții de gălănie și șosuri de iarnă. Camerele cunosc acești proiecte și că vor fi

oștii pe deplin, tu și mama de din 'un v-a răcoșă, căci un că-mă-nso-tescînica, să pare dar cu cine-îo-ia-lăra dămin- ca asta ?"

Exceptindu-l pe președintele cooperativei, om al satului, un veteran, toți cei din conducere sînt oameni tineri și foarte tineri, între 28 și 34 de ani. Ei pot și trebuie să acționeze, ei pot și trebuie să ceară și sprijinul, dacă e necesar, pentru ca hărnicia oamenilor din Căscioarele să nu se înmoaie pe la gura sobei, sau să se mulțumească numai cu trebăluiala mărunță din ogradă proprie. Și cooperativa poate cîștiga lăna niste bani buni din industria mică și mică oamenilor, chiar dacă nu cîștigă rău, din cite mi s-a demonstrat, nu le-ar strica un ban în plus.

CONSTANTIN DUMITRU ■

Și iarna e un anotimp al muncii

oricum, multumitoare. Unitatea, pe ansamblu, nu-și realizează planul, oscilează, de doi ani, în jurul a 90 la sută, dar are, ca toate acestea, beneficii, are bani în cont. Totuși, oricât ar fi de convingător saltul înregistrat față de 1966 (cînd se obțineau 1 600 kg la hectar la grîu, 2 100 kg la orz, 2 tone la porumb, 5 tone la struguri și numai 600 litri de lapte de la fiecare vacă, față de peste 2 000 litri acum), oricît ar fi de adevărat faptul că terenul agricol nu e dintre cele mai propice (sînt numai 100 ha teren plan din peste 1 500) și că mecanizarea merge greu, totuși, pentru că la ora,

Pe inginerul șef l-am găsit colorind, în prezența unei delegațe de la județ, o hartă. Galbenul, portocaliul, verdele desemnau grul, orzul, porumbul. Semănatul s-a realizat în perioadă, s-a urmărit respectarea tehnologiilor, s-au folosit semințe corespunzătoare. Mai ales pentru grul, „hiba” unității, s-au luat măsuri speciale, s-a mers pe F-4 I-1 (adică „Fundulea” 4, înmulțirea 1), un soi de elită care poate da ușor 8 tone la hectar în sistem neirigat. Chiar în unitate, un specialist de la Fundulea (ar fi fost bine dacă inginerul șef fi știa și numele, dar tot e bine dacă s-a reținut

pentru iarnă, ce se face acum și, mai ales, ce se va face în lunile care urmează? Normal, se muncește intens și pentru zootehnie. Adică, încă se mai găsește, și nu e rău, cite ceva pentru insolozat. Va urma, în februarie, da, chiar în timpul gerurilor din februarie, tăierea viei. O operație care nu e pentru oricine, aici trebuie multă meserie, înțețe chiar, Sigur, în tre timp, se vor ține cursurile agrozootehnice pe mai multe probleme, vor fi pregătite și cei care tale via. Dar e vorba de sute de oameni care, oricite vorbe s-ar spune, nu prea mai au ce face sau, mai exact, nu

veeran, toți cei din conducere
sint oameni tineri și foarte ti-
neri, între 28 și 34 de ani. Ei po-
și trebuie să acționeze, ei pot
și trebuie să ceară și sprijinul,
dacă e necesar, pentru ca hăr-
nicia oamenilor din Căscioarele
să nu se imoale pe la gura so-
bei, sau să se mulțumească nu-
mai cu trebaluiala măruntă din
ogarda proprie. Și cooperativa
poate câștiga larna niste bani
buni din industria mică și mică
oamenilor, chiar dacă nu câștigă
rău, din cite mi s-a demonstrat,
nu le-ar strica un ban în plus.

o dată pentru totdeauna, permanent trebuie să perfecționăm..."

Cuvintele din titlul acestui reportaj aparțin unui țaran. Care știe și vechia zicală românească: „Nevoia-l învață pe om”. El, Răducanu Stancu, șef de fermă la Cooperativa Agricolă de Producție din Maia, are vorbele lui, și preocupările lui de legumicultor. De grădinar, că așa li se zicea pe vremuri oamenilor care se ocupau cu grădinile de legume și zarzavaturi. A lucrat pământul din copilărie. Cind s-a făcut mare a rămas tot în sat, la cooperativă. Mai bine de 10 ani a fost șef de echipă. Cind oamenii s-au convins că-i mai bun decit alții, adică se pricepea la organizare, l-au ales șef de fermă. Din 1974 încoace. Tot cam din vremea aceea s-a lăsat de băutură. Și s-a așezat, gospodărește, pe legumicultură. După carte. Dar și după propriile observații.

— Că experiența de aceea se stringe, se adună în mîntea omului, ca treaba să meargă mai bine, zice el. Noi sintem în fermă 160 de brațe de muncă. Și avem în primărie 100 de hectare de grădină. Cultivăm tomate, varză, ardeioase. Da' nu cred să fie prin jur alții care să ne stea în față.

— În privința producțiilor?
— Și la producții, dar, mai ales, la timpurietate. După anul nou cind se termină cu toate sărbătorile, ne-așezăm pe treabă. Între 10—15 ianuarie semănăm în seră, între 1—5 februarie repicăm, între 8—15 martie plantăm în cîmp.

— Nu-i prea frig?
— Depinde. În 1988 am început plantatul în 7 martie: 6 hectare în tunele, 9 ha în cîmp deschis. Într-o săptămînă am terminat. În 1982, tot cam pe vremea asta, am ieșit. A venit un ger de minus 11 grade Celsius. M-au criticat cei din consiliul de conducere, de la Direcția Generală a Agriculturii pentru că aș fi aruncat răsădul, c-am irosit goganii. Am tăcut. Nu eram sigur-sigur că voi reuși. Băgasem răsădul în pămînt pînă la frunze. A rezistat. Am făcut atîta varză că n-am avut cui s-o vindem. Cu toate că am dat și la export. Chestia a fost că am ieșit primii pe piață. Am scos un preț bun.

— Pentru realizările obținute în 1987, unitatea a fost distinsă cu titlul de Eroii al Noii Revoluții Agrare. Ce producții obțineți, de obicei?

— 42—45 tone ardei gras, 40—42 tone varză timpurie, 33—40 tone tomate, 50—55 tone varză de toamnă de pe fiecare hectar.
— Inseamnă că și cîștigurile oamenilor sînt bune.
— Cum 25.000 lei, în medie pe an. Fără primele de export sau

veniturile de pe loturile personale.

— Vi s-a dus vestea, nu numai în județul Ialomița, ci în întreaga țară, că vă descurcați.

— Ei, aceea-s cîteva chestiuni deosebite. Adică, ce depinde de noi e una și ce aparține altora-i alta.

șitori pe cîste. Cu sapa făceam 0,05 ha într-o zi. Cu invenția asta a noastră, 0,35 ha. De 7 ori mai mult. Avem vreo sută de asemenea prășitori. Sau înprăștiera gunoiiului, că noi numai așa îngrășăm pămîntul. Cite 700—1.000 tone folosim într-un an. M.I.G.-uri n-avem.

șef de fermă. Țăran ca și el, din Fierbinții de Jos. Tot legumicultor. Este ceva mai în vîrstă, dar inimos, nevoie mare.

— Acu' vreo cîteva ani, la Fierbinți, făceam 10—15 tone de legume la hectar. De la o vreme am depășit 58 de tone. Dar muncim fără tihnă. Din

buia să săpăm solarul, două hectare de teren. La cazma l-am făcut, într-o singură dimineață. Dar a ieșit... grădinașește. Oamenii te ascultă dacă le dai ceea ce le promiți.

— Dumneavoastră v-ați respectat promisiunile?

— Altfel nici nu se putea. De-ala mă și ascultă. Eu port cu mine un fluier. Cînd e vremea irigații, mă duc într-o parte a grădinii. Văd că pămîntului îi este sete. Cum am fluierat o dată, în partea aceea este trimisă apa. Fără nici o vorbă. Oamenii s-au obișnuit. Dacă se întimplă să se ivească vreo nevoie în sat, să fie treabă urgentă, care necesită participarea mai multor cooperatori, nu-i nevoie să mă duc la ei acasă. E de-ajuns să ies în stradă și să pun fluierul la gură. Oamenii sar imediat. Ca pe vremuri, cînd se suna goarna.

— Cum de ați ajuns să vă faceți atît de respectat?

— V-am mai spus: să știți să pretinzi, dar să te și ții de treabă, și mai ales, vorba-vorbită să fie faptă împlinită. Iaca, mai la început, cînd producțiile erau mici, plata nu se ajungea. Ne-am sfătuit noi între noi: cum să facem să cîștigăm mai bine. Le-am explicat că totul depinde de noi, că nimeni nu ne va da de pomană. M-am folosit de un exemplu foarte simplu: cei mai gospodari oameni din sat scoteau cite 2 kg de tomate de pe fiecare cuib. Dar din cîmpurile cooperativei nu ieșeau nici 300 de grame. Solul era același, terenul îngrășat, dar nu era bine îngrijită cultura, ca acasă. Ne-am ambiționat să obținem cite un kg de roșii pe cuib, în grădina C.A.P.-ului. Și-am reușit. Apoi am ridicat pretențiile la 1,5 kg. Le-am realizat și pe-astea. Au crescut cîștigurile. Au căpătat oamenii pofta de bani. Conducerea și-a respectat cuvîntul. Acu', toată lumea-i mulțumită.

— Chiar toată lumea? Vă convine să vă la înaintea vecinii dumneavoastră din Maia?

— Ehei, aici e altă problemă. Producțiile lor nu sînt mai mari ca ale noastre. Dar ei sînt mai cunoscuți. Poate și mai răzbătători cînd este vorba să procure materiale ori să iasă cu marfa pe piață. Dar, vremea va hotărî, în timp, care-i mai bun. Că întrecerea asta-i un stimul. Care se lasă cu rezultate mai bune de la un an la altul. Și cu îmbolduri încurajatoare.

AUREL DAVID

Nevoia este mama invenției

— Și ce depinde de dumneavoastră?

— Să muncim. Atunci și atît cît trebuie. Grădinașește. Avem trebuință să prășim repede culturile. Nu mecanic, pentru că-i destul de costisitor, dar nici cu sapa. Nevoia-i mama invenției. Am scos o roată de la bicicletele uzate, le-am atașat cuțite și-am realizat niște pră-

ștoare pe cîste. Cu sapa făceam 0,05 ha într-o zi. Cu invenția asta a noastră, 0,35 ha. De 7 ori mai mult. Avem vreo sută de asemenea prășitori. Sau înprăștiera gunoiiului, că noi numai așa îngrășăm pămîntul. Cite 700—1.000 tone folosim într-un an. M.I.G.-uri n-avem.

Răducanu Stancu, din Maia are o fermă legumicolă model în județul Ialomița. Nu degeaba s-a clasat pe locurile 1—2, pe țară, în ultimii 8 ani. Este în întrecere nedeclarată cu un vecin, cu Alexandru Răducanu,

iarnă pînă-n iarnă. Altfel nu se poate. Cine nu muncește, îmbătrînește repede.

— Cum este treaba în fermă, tovarășe Alexandru Răducanu?

— Unită. Sintem 200 de inși. Bărbați și femei. Dar cînd e vorba de grădină, părerea-i una: totul să se facă repede și bine. În primăvara lui '88 tre-

(Urmare din pag. 1)

sîrșit, Ierului, dreptul secular de a avea o... albă. Dar, departe de albia proaspătă a riului, au mai rămas încă bălți și terenuri suprasaturate de apă peste care se învîrteau nestingherite sturli de fîntări.

Spune-mi cum începi că să-ți spun unde vei ajunge. După cum a început Santerul național al tineretului Valea Ierului se vede treaba că va ajunge, negreșit, departe. De ce? Pentru că „bătătură” actuală a santerului — țara — parcă în mod simbolic

exploatare a lucrărilor de îmbunătățiri funciare (I.E.E.L.I.F.) Bihor — cu maximum 4—5 paturi în cameră, televizor, încălzire centrală, dușuri la baie cu apă termală, un miniștrand cu apă termală, un club, o cantină, un chioșc alimentară și o sală pentru lectură. La club se organizează joia și simbăta. seri culturale distractive. În luna iunie 1985 s-a deschis Santerul național al tineretului Valea Ierului, beneficiind de minunatele condiții arătate mai sus. La ora actuală, acest santer se poate mîndri cu unele dintre cele mai

mai dat mina oameni din toate colțurile țării: muncitori oșeni ca Vasile Ciocan zis Păina, șef de echipă peste 36 de ortaci din Huta Certeze, Turci și Racsa, lipoveni din nord ca Filip Parfenov și Tit Pomov, șefi de echipă la ortacii lor, precum și bihoreni de prin părțile Beiușului și Dobrestiului, oameni care sînt în linia întâi a frontului pe dragline și buldozere ca: Petru Tărlău, Teodor Oltean, Dumitru Silaghi, Ioan Popuș, Teodor Tătar, Gheorghe Popa, Alexandru Cristea, Ioan Știube și Teodor

nu mai rămînă un petec de apă. Cîmpia Ierului este astăzi împinșă de canale colectoare a apei în exces, canale care ating adîncimea de la 1,50 pînă la 6 metri. Pentru evitarea prăzburilor apei din Ier în canalele colectoare, clapele speciale de închidere opresc păguboasa incursiune. Canalele colectoare de acum, spre deosebire de vechia metodă geometrică, sînt mai „strategice” și urmăresc, ca niște cercetași destoinici, terenul cu zone depresionare pentru a canaliza apa care bălăste peste pămînturi.

muncii, sporirea eficienței economice și a beneficiilor. Pînă la finele acestui an, cinci din asemenea stații vor fi gata să asvirle, la nevoie, apa din canalele colectoare în riul Ier, desopărînd pămîntul de greutatea lichidă.

Obiectivul principal de desecare a 26.076 ha de pămînt (din care 23.439 ha completări desecări și 2.637 desecări noi) este de o importanță covîrșitoare pentru mînoasa cîmplă a Ierului din moment ce pentru realizarea acestei lucrări s-au alocat fonduri cînsingurate. Cîmpla mînoasă este astăzi în stadiu

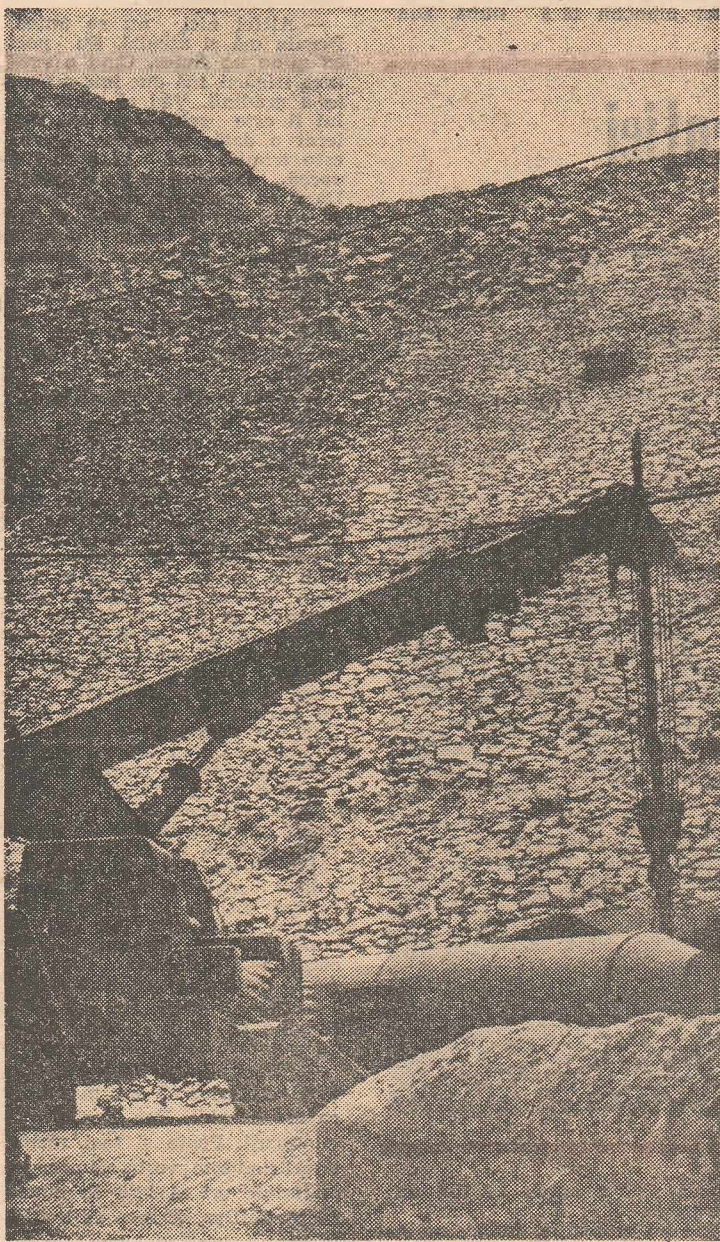
bune rezultate primite de la de acest gen din țara noastră. acesta, două serii de elevi din Capitală, și una din Teleorman au învățat aici marea taină a nașterii pămîntului din scutecele apei. Aici, la Valea Ierului, nici căldura de 80 de grade Celsius țîșnită prin porii apei termale nu depășește temperatura incandescentă care se revărsă nestăvilit din sufețele unora dintre acești tineri ca: Cristian Stoica, Daniel Antemie, Gheorghe Comăneanu, Gigel Voicu, Iulian Constantin, George Barba, Florin Bizic, Ninel Opran, toți din București, și Daniel Cristea, Daniel Oprăa, Dan Stanciu, Sorin Dimancea și Gheorghe Dincă din județul Teleorman. La valea Ierului și-au

Grigore Bală, comandantul Santerului național, și subcomandantul Coloman Balasz, șeful brigăzii I.E.E.L.I.F., de loc din Belfir, de lingă Tinca, sînt mulțumiți de cei aproape 318 oameni aflați în subordine și care lucrează cu ajutorul a 23 de dragline și a 43 de buldozere. Cu ajutorul acestora s-au efectuat în anul 1986 desecări noi pe o suprafață de 1.607 ha și completări de desecări de 5.541 ha, iar în anul 1987 s-au realizat desecări noi pe 1.020 ha și completări de desecări pe 8.260 ha. Pe primele 9 luni ale acestui an s-au realizat completări de desecări pe o suprafață de 6.275 ha, urmînd ca anul viitor să se treacă la o fază superioară — drenajul — în urma căruia să

de desecare, preocuparea cea mai urgentă a brigadirilor este construirea a 16 stații de pompare. Cu ajutorul acestora, atunci cînd nivelul apei din riul Ier este mai mare decit cel din canalul colector și apa strînsă de pe pămînturi nu se poate revărsa în ri, se pompează apa din canalele colectoare și se trimite în Ier. O nouă tehnică de ultimă oră realizată în colaborare cu catedra de betoane de la Institutul politehnic din Timișoara permite confecționarea chesoanelor pentru stații din elemente prefabricate (și nu din bloc monolit, cum se făceau pînă acum), ceea ce duce la reducerea timpului de lucru, economisirea de manoperă și material, creșterea productivității

de desecare, preocuparea cea mai urgentă a brigadirilor este construirea a 16 stații de pompare. Cu ajutorul acestora, atunci cînd nivelul apei din riul Ier este mai mare decit cel din canalul colector și apa strînsă de pe pămînturi nu se poate revărsa în ri, se pompează apa din canalele colectoare și se trimite în Ier. O nouă tehnică de ultimă oră realizată în colaborare cu catedra de betoane de la Institutul politehnic din Timișoara permite confecționarea chesoanelor pentru stații din elemente prefabricate (și nu din bloc monolit, cum se făceau pînă acum), ceea ce duce la reducerea timpului de lucru, economisirea de manoperă și material, creșterea productivității

TEZELE DIN APRILIE: „De la dezvoltarea extensivă, la dezvoltarea intensivă, la realizarea unei noi calități”

În întreaga țară se desfășoară adunările generale ale oamenilor muncii — adevărate sfaturi ale proprietarilor, producătorilor și beneficiarilor, în care aceștia hotărăsc ce mai au de făcut pentru a încheia anul în curs cu un bilanț cât mai bun și cum să ridice la un nivel mai înalt de calitate și eficiență activitatea anului viitor.

Via vita, „drumul e viață” scria și pe unul dintre pereții biroului inginerului Adrian Bobilcă, șeful secției întreținere, reparații drumuri și siguranța circulației Rm. Vilcea, din cadrul Direcției drumuri și poduri Craiova, „drumul e viață” mi-au zis, într-un fel sau altul, toți cei care, spunându-și cu mândrie „drumarii”, se îngrijesc, ziua și deopotriva noaptea, vara și iarna, pe timp bun și pe timp rău, și pe arterele de circulație cu trafic european și pe șoselele mai înguste, abia menționate, cu linii subțiri, pe hartă, să se poată circula, șirul marilor autovehicule să-și transporte încărcătura lor atât de așteptată în întreprinderi, autoturismele să-și poarte pasagerii spre trăburile lor mai importante sau mai mărunte.

Unitatea vilceană, una dintre cele mai mari din țară, administrează o rețea de 499 km, dacă socotim și drumul minier de exploatare Berbești-Popești, în lungime de 25 km, are în grijă 83 km drumuri europene aflate într-o oarecare concurență cu drumurile naționale, căci, dacă pe E-81 trec circa 10 000 autovehicule zilnic, pe DN-64, adică spre Drăgășani sau Tg. Jiu, trec tot atâtea. Există, desigur, o ierarhie a drumurilor, cele europene au prioritate, dar, îmi spunea șeful secției, și drumurile naționale (cum e cazul celui amintit, cum se va întâmpla cu siguranță cu drumul de pe Lotru, care a ajuns la Voineasa și va constitui cea mai scurtă cale spre Valea Jiului) pot funcționa, practic, ca drumuri europene, iar pe timpul iernii toate drumurile devin la fel de importante, pe toate trebuie să se poată circula.

Ce fac cei 420 de oameni ai secției pentru ca și acum, în pragul unei ierni ce s-a arătat destul de grăbite, drumurile Vilcei să fie, în afara oricărei ierarhii, pe deplin practice? În primul rând, beneficiind de toată dotarea necesară pentru mecanizarea lucrărilor (autobasculante de mare capacitate, autoîncărcătoare, repartizoare de mixturi asfaltice, buldozere, autogredere, instalații de preparare a mixturilor asfaltice și a betoanelor, chiar și o instalație „Kelly” pentru executarea lucrărilor de consolidare, „prima din sistemul drumurilor, noi și cei de la metrou ce mai avem așa ceva”) s-au executat toate reparațiile capitale din grafic, întreținerea și reparațiile curente, ranforsările de terasamente și de îmbrăcăminte asfaltice fiind realizate ca intervenții de urgență, astfel încât micile degradări ale drumurilor să nu evolueze și, mai ales, să nu necesite operații mai complicate acum, la vremea viscozelor. Chiar dacă oamenii, și inginerul Ion Costinea, și maistrul principal Ionel Cioconea, șeful formației de asfaltat Riureni, despre care se spune că are cele mai bune lucrări de covoare asfaltice din țară, și maistrul principal Alexandru Șorega, specialistul unității în consolidări de terasamente, și Petre Băiceanu, asfaltator, și mecanicul Petre Velcea și alții alții, au dovedit, în iernile nu prea

blinde ale anilor din urmă, că pot realiza rapid deszăpeziri, că pot repara într-o noapte o șosea pe care se prăbuseră stînci. „Important e să ne facem vara sanie, și ne-o facem, spunea inginerul Bobilcă. Toți oamenii sînt policalificați, toți se pricep la intervenții și pot lucra pe orice utilaj specific anotimpului zăpezii. În plus, nisipul pregătit pentru combaterea poleiului are cită sare a trebuit de la Oțele Mari ca să nu înghețe, am mai și experimentat cite ceva ca să nu fim numai în situația de a înlătura necazurile. De buni ani încoace, știm că e mai ieftin să prevenim.”

Sigur, situația drumurilor s-a schimbat, cam cu aceleași materiale șoselele trebuie să fie mai rezistente pentru că s-a generalizat utilizarea vehiculelor cu capacitate mărită (economisirea de carburanți și flux anvelope și-a spus cuvîntul). Drumurile suportă autobasculante de 16 tone și nu se comportă mai rău ca înainte și nici nu costă mai mult întreținerea lor. Mai mult, chiar „drumarii” și-au pus problema realizării unor tehnologii mai economice, a folosirii unor metode în care imaginația tehnică să țină locul unor materiale care nu pot fi consumate la nesfîrșit. Ingerul Bobilcă tocmai se pregătea să plece la Timișoara unde, în cadrul unei întâlniri cu colegii săi din țară, trebuia să prezinte rezultatele unui experiment cărui i se prevedea o firească generalizare. O instalație concepută de specialiștii de la Craiova a fost testată aici. Ea este destinată refolosirii mixturilor asfaltice, mai exact a mixturilor uzate, rezultate din decapări, exclusiv prin tehnologii „la rece” (o altă economie). E o instalație fixă, cu flux continuu care, numai anul acesta, a recuperat 1 000 tone mixturi. „Nu e foarte mult, dar nici puțin, și e clar că altfel se va pune problema refacerii covoarelor asfaltice atunci cînd o să folosim din plin și un material pe care-l tratam, pur și simplu, ca pe-un gunoi”.

Sus, la Voineasa, zăpada s-a instalat temeinic, iarna intrîndu-și în drepturi deplin în acest județ în bună măsură al muntelui. Autofrezele pentru deszăpezire au și început să lucreze, drumarii inginerului Bobilcă sînt pregătiți să întîrînde aproape 500 km de „drumuri europene”. Pentru ei, formula „drum bun!” e mult mai mult decît urarea de a ajunge cu bine la o destinație, e chiar sensul deplin al meseriei lor. După ce i-am cunoscut, nu m-a mai mirat formularea inginerului Bobilcă, după care „drumurile merg mereu”, pentru că, într-adevăr, sub aparenta nemiscare a șoselelor pe care le străbăteam noi sau pe care le străbăteau lucrurile ce ajung pînă la noi, există sutele și miile de gesturi ale celor care, trăind ziua și noaptea, se mulțumesc, modest, să vadă că „drumul merge”. „Căci după un constructor rămîne un edificiu, o clădire, o hidrocentrală, un pod, muncitorul confecționează și el o piesă. După noi ce urmează? Sigur de mașini care trec în goană. Via vita!”

CONSTANTIN DUMITRU

(Urmare din pag. 1)

reșuite întreprinderii. De altfel, chiar în deschiderea lucrărilor adunării, Gheorghe Oanță, președintele comitetului de sindicat și vicepreședinte al Consiliului oamenilor muncii, a dat citire scrisorii primite de întreprindere din partea Institutului de cercetări, inginerie tehnologică și proiectare pentru rafinării: „Mulțumim colectivului de oameni ai muncii din unitatea dv. și conducerii întreprinderii pentru sprijinul acordat în livrarea utilajelor ce au făcut obiectul comenzii noastre cu nr. 335/1983. Primirea acestor utilaje în avans față de termenul stabilit în contract a creat posibilitatea realizării obiectivului „Instalație experimental-productivă pentru DIFLROM”, obiectiv prioritar pe economia națională. Sperăm că și în continuare să găsim la dv. aceeași solicitare în realizarea altor comenzi, pentru alte obiective a căror execuție este în curs de finalizare”.

După cum a rezultat din darea de seamă prezentată de Petre Gherbezan, președintele Consiliului oamenilor muncii, prin aplicarea măsurilor înscrise în programele de organizare științifică și modernizare a proceselor de producție, de creștere a productivității muncii, întreprinderea a reușit ca pe primele 9 luni din acest an să obțină rezultate bune la majoritatea indicatorilor de plan, înregistrînd depășiri substanțiale la producția marfă și la pro-

ducția fizică, materializate în cele 432 agregate de pompare fabricate peste sarcinile prevăzute în plan. Sporul de producție a fost obținut pe seama creșterii productivității, înregistrîndu-se o depășire față de prevederile planului cu 424 lei pentru fiecare om. S-a realizat un grad de înnoire a produselor de 73 la sută, cu 3 procente peste nivelul planificat, ponderea produselor cu parametri tehnici calitativi la nivel mondial fiind de peste 88 la sută din produ-

in cadrul competiției cu firme mai vechi și renumite. Intre explicațiile acestei performanțe, una ar fi cu siguranță și modul în care oamenii s-au deprins să discute problemele întreprinderii și să hotărăscă împreună ce-i de făcut pentru consolidarea prestigiului acesteia. Se știe prea bine că astfel de probleme, care e firesc să apară zilnic, pot fi rezolvate nu prin învăluirea lor în cuvinte, ci exclusiv prin enunțuri limpezi și prin formularea ori-

bil să se mai repete, la „Aversa”, o astfel de întîmplare hilară.

Cuvintele celor care s-au hotărît să rețină atenția adunării generale au mers, ca să zicem așa, la țintă. Florinel Orzan, șef serviciu C.T.C., s-a referit între altele la rezultatele bune dar și la ceea ce rămîne de făcut pentru ca întreprinderea să dispună de toată gama standurilor de probă impusă de trecerea de la o fabricație de serie la fabricația de unicat. Ion

În acest ultim trimestru al anului. Maistrul Ștefan Borănescu a cerut măsuri ferme împotriva celor care nu sortează pe calitatea spanului din secția a II-a, unde lucrează el, și unde nu cu mult timp în urmă au fost montate două prese de balotat. Așa cum arăta tovarășul Hristodor Tutuianu, secretar al comitetului de partid din sectorul 2, „Aversa” întîmpină anul 1989 aflîndu-se în situația, deosebit de favorabilă, de-a avea încă de pe acum încheiate contracte pentru aproximativ 80 la sută din sarcinile de export. Faptul acesta trebuie să determine însă oamenii întreprinderii de a privi înainte și cu o insistență sporită, a încerca să vadă cit mai departe și cit mai limpede: „Trebuie să gîndim în viitor. Să nu așteptăm să vedem cum evoluează cerințele pieței, ci să venim în întîmîinarea acestor cerințe, pregătindu-ne să propunem soluții care să-i ajute pe eventualii beneficiari să-și formuleze cererea”.

Nu gresim dacă spunem că în aceste cuvinte stăruie, astăzi, grija cea mai importantă a oamenilor întreprinderii. Ei știu prea bine că nivelul tehnic mondial nu-i static. Iar dacă „Aversa” a ajuns o firmă cunoscută, în multe țări, menținerea prestigiului ei nu se poate realiza privind doar laurii victoriilor de ieri și de azi. Succesul se cîștigă greu și nu se menține ușor. Acest adevăr impune un accentuat sentiment al datoriei.

Succesul se cîștigă greu și nu se menține ușor

sele aflate în fabricație iar 4 la sută dintre acestea situîndu-se peste nivelul mondial.

Intr-adevăr, ca unitate de bază a economiei naționale, „Aversa” s-a profilat pe fabricația pompelor speciale, a așa-numitelor pompe de proces, a căror principală însușire este de a nu-și modifica în nici un fel caracteristicile în timpul funcționării lor în condiții deosebite de temperatură sau presiune. Altfel zis întreprinderii i-a revenit datorită de a face numai produse de înaltă tehnicitate. Iar afirmația celor de la „Aversa”, că ei produc pompe la nivelul de tehnicitate atins pe plan mondial, parcă spune ceva despre efortul lor

căror soluții considerate utile. Însă deprinderea acestui mod de a gîndi, de a munci, a fost un proces care a marcat o schimbare de mentalitate și nu întîmplător Petre Gherbezan, secretarul comitetului de partid al întreprinderii, evoca următoarea istorioară. În urmă cu mai mulți ani, dîndu-i-se cuvîntul într-o adunare generală, cineva a pornit să vorbească și, după cite o pauză în care părea că-și mai adusese aminte de ceva, a continuat să se adreseze celorlalți fără a izbuti să spună, de fapt, chiar nimic pe parcursul unei jumătăți de oră. Dar asta s-a petrecut pe cînd întreprinderea trăia o altă vîrstă a ei și ar fi imposi-

Bădescu, șeful secției întreținere și reparații a luat în discuție starea nu într-un totu răspunzătoare a mijloacelor de transport uzinal, multe electrocare fiind vechi și apropiindu-se de termenul casării. Eugen Ciota, director comercial, a relevat o neconcordanță în planul întreprinderii pe 1989, care prevede ca întreprinderea să fabrice un anumit număr de pompe în timp ce numărul motoarelor electrice pe care le va primi este mai mic cu 2 000. Ion Cantea, șeful biroului export, a solicitat sprijin pentru ca întreprinderea să poată obține motoarele electrice necesare echipării pompelor ce urmează a fi livrate partenerilor străini

Dintre multiplele probleme cu care se confruntă civilizația contemporană, una din cele mai acute este, fără nici un dubiu, aceea a energiei, factor vital al dezvoltării social-economice. Și pentru că nici o economie modernă nu este de conceput fără energie, creșterea vertiginoasă a consumurilor, sub diferite forme, a făcut din ce în ce mai dificilă asigurarea surselor de energie primară.

Pentru țara noastră, aceste preocupări sînt concretizate în programele de perspectivă elaborate de conducerea de partid și de stat pentru dezvoltarea economico-socială, pentru dezvoltarea energiei și a activităților de cercetare științifică și tehnologică. În aceste programe sînt abordate atît probleme privind utilizarea optimă a resurselor proprii de energie primară — dezvoltarea hidroenergeticii prin amenajarea integrală a bazinelor hidrografice, utilizarea cărbunilor inferiori din bazinul Olteniei și din alte zone, a sisturilor bituminoase din Banat, dezvoltarea tehnologiilor pentru utilizarea unor resurse secundare de energie, cit și problemele privind gospodărirea rațională, reducerea pierderilor din rețele, a consumurilor specifice, perfecționarea tehnologiilor în special în ramurile industriale energointensive. Fără îndoială, una dintre cele mai importante „surse” de energie pentru anii ce vin este economisirea ei și problema se pune, cu aceeași acuitate, atît la nivelul planetei, cit și a fiecărei țări în parte.

Toate aceste probleme, de maximă actualitate, cit și multe altele, de strictă specialitate, au fost abordate zilele trecute, la lucrările recentei Conferințe Naționale de Energetică, desfășurată în Institutul Politehnic din București — Facultatea de Electrotehnică și Energetică, sub egida Ministerului Energiei Electrice, a Institutului Central de Cercetări Energetice și a Consiliului Național al Inginerilor și Tehnicienilor — Secția Energetică.

Diversitatea problemelor tratate s-a reflectat în cele 450 de referate, structurate pe 12 secțiuni — dintre care 17 au fost elaborate de specialiști străini prezenți la conferință, invitați din Anglia, R.P. Bulgaria, Danemarca, Franța, R. P. Ungară, Uniunea Sovietică, — constatîndu-se că în țara noastră energetica a urmat, în general, evoluția mondială.

Spatul destinat unui articol anulînd de la bun început posibilitatea dezvoltării tuturor problemelor abordate în plen, pe secțiuni sau în cadrul me-

selor rotunde, de-a lungul celor trei zile cit a durat conferința, am încercat să reținem cîteva concluzii, din cele mai autorizate.

Ing. LUCIA ROȘCA, director al Institutului Central de Cercetări Energetice, președinte al comitetului de organizare a Conferinței Naționale de Energetică :

— Știm că deceniul pe care-l parcurgem este caracterizat printr-un deficit acut între cererea de energie — în general, pe fiecare dintre resurse și pe fiecare dintre purtători, cu acuitate pentru energia electrică — și posibilitățile de a acoperi această cerere în special pentru energia electrică și pentru gazele naturale. Eforturile generale

resurse energetice de substituție — cărbune, energie hidro, nucleară, precum și valorificarea surselor noi și refozabile. În acest context trebuie menționată importanța primordială a politicii de economisire a energiei în toate sferele, în primul rînd prin dezvoltarea ramurilor, subramurilor și produselor cu grad înalt de prelucrare, care valorifică superior resursele energetice și de materii prime — sarcină de mult înscrisă în documentele programatice ale partidului nostru. Fără a mai dezvolta alte aspecte din vasta problematică a economiei energiei și revenind la problemele producției de energie electrică și termică, în fruntea priorităților se situează

derea tehnologiilor care valorifică cu randamente superioare combustibili fosili, centrale termoelectrice cu cicluri mixte abur-gaze, centrale cu generatoare magneto-hidrodinamice, tehnologii de valorificare a energiei regenerabile, centrale electrosolare în filiera termodinamică și fotovoltaică, centrale electrosolare spațiale, centrale eoliene, hidroelectrice, geotermale, marine, biomasă, biogazul, precum și tehnologii de realizare a noi purtători de energie, ca hidrogenul și metanolul.

Pentru țara noastră, deficitul în materie prime și energie, promovarea noilor tehnologii reprezintă o condiție sine qua non a existenței, care poa-

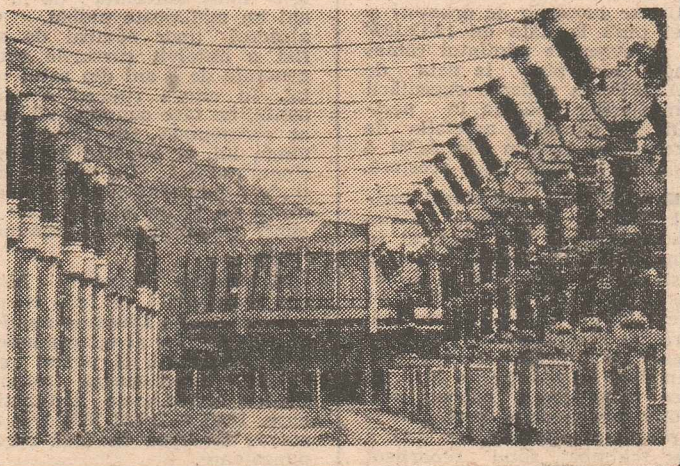
tudinea specifice învățămîntului, de a fi asigurat acestei activități un cadru propice de desfășurare pe o linie valorică mereu ascendentă. Astfel, în Tezele din aprilie se insistă în mod deosebit pe rolul determinant al științei și învățămîntului în întreaga dezvoltare economică-socială. „Trebuie realmente să tragem toate concluziile din ceea ce am stabilit, că întreaga dezvoltare de construcție socialistă nu se poate realiza decît pe baza celor mai noi cuceriri ale științei și tehnicii, ale cunoașterii umane, în general, a legăturii strînse a științei cu învățămîntul și cu producția, a ridicării continue a nivelului de cunoștințe tehnico-profesionale ale tuturor oamenilor muncii.”

Ca și știința, învățămîntul devine o importantă forță de producție, dar nu adăugîndu-se elementelor componente ale forțelor de producție, ci potențînd toate aceste elemente. Specialiști pregătiți în ultimii cinci ani în cadrul facultăților noastre se află deja în avangarda industriei românești, contribuind alături de ceilalți specialiști la buna funcționare a sistemului energetic național, la reducerea consumurilor specifice de combustibil și energie pe marile platforme industriale, la realizarea de produse de performanță ridicată în industria echipamentelor energetice și electrotehnice. Și, cum învățămîntul pregătește cadrele necesare cercetării științifice de mine, constituind în același timp un generator de știință fundamentală și aplicată, un accent important în activitatea de cercetare am pus, cu gîndul la viitor, pe probleme specifice de inginerie tehnologică, elaborarea de produse noi, îmbunătățirea performanțelor funcționale și economice ale mașinilor, aparatelor și instalațiilor electrice, termice și hidraulice, ridicarea performanțelor funcționale ale sistemului energetic național, optimizarea și reducerea consumurilor de combustibil și energie, cit și creșterea fiabilității, pe lîngă sursă-consumator, utilizarea calculatoarelor numerice în proiectarea și analiza echipamentelor, perfecționarea organizării producției și a muncii în unitățile economice.

Sînt doar cîteva din direcțiile pe care și-a propus să meargă cercetarea energetică românească, pentru a soluționa într-un timp cit mai scurt obiectivele programului energetic al României socialiste.

LIANA MOLNAR

Energia: se caută noi soluții

ale energeticienilor tind să asigure pentru un viitor cit mai apropiat — dar care va necesita ani — echilibrarea treptată a balanței energetice pe un consum rațional și eficient de energie în economia națională, asigurarea unor regimuri optime de funcționare a instalațiilor și a sistemului electroenergetic în ansamblu. Parcurgerea de către țara noastră a etapelor următoare și viteza cu care le vom străbate se află în relație directă cu progresul științei și tehnologiei românești în ansamblu și cu cel privind energetica în particular. Pe de o parte, creșterea economică susținută necesită creșteri ale consumurilor totale de energie, iar pe de altă parte, țiteiul și gazele naturale trebuie să fie substituie: din această dublă condiționare decurge marele efort pe care trebuie să îl depunem pentru asigurarea creșterii producției de

asigurarea disponibilității, fiabilității, continuității în funcționare a marilor centrale termoelectrice pe cărbune inferior, ca și realizarea corespunzătoare a centralelor nucleare electrice. O atenție deosebită acordăm acum cercetărilor consacrate funcționalității și securității centralelor nucleare electrice, corelărilor dintre partea clasică și cea nucleară, problematicilor de exploatare și regimurilor acestor centrale luate în ansamblu.

Prof. dr. doc. Ing. VASILE NITU, președintele secției de energetică, din Consiliul Național al Inginerilor și Tehnicienilor :

— Ultimii ani s-au caracterizat printr-o proliferare a tehnologiilor energetice. Au fost abordate, practic, toate domeniile: dezvoltarea centralelor nucleare electrice bazate pe fisiunea nucleară, care au ca scop atragerea în balanța energetică a combustibilului nuclear, extin-

te fi menținută la cotele necesare numai printr-un proces profund de profesionalizare, știut fiind faptul că pe piața tehnologiilor, competiția este cistigată de țările care dispun de cei mai buni specialiști. Aceste performanțe pot fi rezultatul unui adevărat sistem național de pregătire a cadrelor, a unui sistem avansat de informare. Valorile umane de care dispune un popor sînt o avuție națională care trebuie fructificată la nivelul maxim al capacităților creatoare.

Prof. dr. ing. JULIETA FLOREA, decan al Facultății de Electrotehnică și Energetică din Institutul Politehnic București, excelentă gazdă a Conferinței Naționale de Energetică :

— Este meritul incontestabil al secretarului general al partidului nostru, tovarășul Nicolae Ceaușescu, de a fi subliniat bogăția implicațiilor științifice și sociale, complexitatea și ampli-

TRADIȚII ȘTIINȚIFICE ȘI TEHNICE ROMÂNEȘTI

Creativitate longevivă: Emil Prager

La Congresul internațional de istorie a științei care s-a desfășurat în 1981 la București, decanul de vîrstă al celor care prezentau comunicări a fost inginerul Emil Prager. Avea 93 de ani și a analizat atunci creația unui alt mare inginer, inventatorul Gogu (George) Constantinescu. A fost de asemenea cel mai vîrstnic cadru al Ministerului Energiei Electrice, unde a activat pînă la 90 de ani, în 1978, în calitate de consilier tehnic. Cînd l-am vizitat, un an mai tîrziu, în 1979, în locuința sa spațioasă din strada Cosmonauților nr. 7, veneam să-i solicităm date despre viața și activitatea sa, pentru o carte ce pregăteam. Mi-a cerut un răgaz de două zile și la termenul stabilit am primit o „fișă” amănunțită, pe două pagini, scrise dens și limpede. Grafia nu prezenta nici o neglijență, nici o scăpare; punctele pe l figurau toate, nu uitase vreo bară la t, după cum și conținutul era pe cit de esențial, pe atît de sobru, distribuit pe etape și probleme: pregătire; activitate tehnică; funcții; realizări; publicații; situația socială (familială); limbi străine; diverse. Pe lîngă aceste date așternute conștiincios pe hîrtie, mi-a vorbit, detaliat și cu pasiune în același timp, despre activitatea sa ingine-

rească. Mi-am dat atunci seama că aveam în fața mea un om care participase direct la șapte decenii de istorie tehnică românească. El a fost, cum arătau, într-un articol din revista „Construcții” nr. 8/1978 acad. Radu Voinea și ing. Hristache Popescu „una din cele mai prestigioase personalități ale lumii constructorilor din țara noastră”.

Anul acesta ar fi împlinit o sută de ani, căci s-a născut la 19 august 1886, dar a murit la 96 de ani, la 1 februarie 1985,

după o intervenție chirurgicală care i-a zburcunit sănătatea. Pînă atunci, creativitatea sa longevivă nu s-a dezmințit. „Așa sîntem noi, constructorii, mi-a spus el într-un rîd, lucrăm mult în aer liber și trăim de aceea mai mult. Uite, inginerul Anton Chiricuță a trăit 92 de ani, iar tatăl academicianului Aurel A. Beleş, pe care îl cheama Aurel Beleş — 90 de ani”.

„Citim o carte și de la început, de pe copertă, aflăm numele autorului, al celui care a creat-o. Treceam pe lîngă o construcție reprezentativă; de cite ori știm cine a fost proiectantul, constructorul? „Semnătura” lipsește aproape întotdeauna. O aflăm doar dacă o căutăm în arhive sau în publicații de specialitate. Cîți știu de pildă că lui Emil Prager îi revine paternitatea pentru construcții ca Uzinele Cugir, primele secțiuni ale liniilor ferate Bumbesti-Livezeni și Salva-Vișeu, Uscătoria de cereale din Constanța (una din primele clădiri cu structură metalică din România), Fundația Universitară din Iași, Sala „Dalles”, Spitalul „Elias”, Academia Militară Tehnică, Palatul Republicii din calea Victoriei — București, clădirea „Adriatică”, catedrala din Hunedoara și nenumărate alte lucrări (uzine și fabrici, blocuri de locuințe, linii de cale ferată, mari depozite etc.)?

Emil Prager s-a născut la București, unde a urmat și studiile secundare. Școala Națională de Poduri și Șosele a absolvit-o în 1912, după ce în această instituție s-a bucurat de îndrumarea și de aprecierea unor mari profesori-ingineri, ca Anghel Saligny și Elie Radu. A lucrat apoi, timp de 9 ani, în cadrul Ministerului Lucrărilor Publice, inițial la Direcția generală a porturilor și comunicațiilor pe apă (1912—1921), proiectînd și executînd lucrări impor-

tante, mai ales în portul Constanța, prin care se realiza o mare parte a comerțului exterior al țării. Demisionează în 1921 din minister, pentru a înființa și conduce cel dintîi Birou de studii, proiecte, expertize și execuție pentru lucrări tehnice din țara noastră (1921—1925). Timp de 23 de ani, din 1925 pînă în 1948, este la cîrma unei antreprize care îi poartă numele, realizînd construcții industriale, civile și de comunicații, la un înalt nivel tehnic. După 1948, lucrează neîntreput ca inginer-șef la mari întreprinderi de stat, printre care Trăstul de Construcții Energetice (1951—1965), care execută primele mari obiective ale planului de electrificare a țării. După cum am arătat, și-a încheiat activitatea inginerescă în calitate de consilier tehnic al Ministerului Energiei Electrice.

A construit mult și de aceea nu a avut timp să scrie mult. Articolele pe care le-a publicat privesc organizarea șantierelor, istoricul introducerii elementelor prefabricate la noi, calculul secțiunilor dreptunghiulare dublu armate, lucrările de construcții destinate electrificării țării etc. O lucrare fundamentală îi apare abia în 1979: **Betonul armat în România**, vol. I (1847—1945), monografie prețioasă în ce privește istoria tehnicii construcțiilor la noi, relevîndu-se că în domeniul betonului armat inginerii români au realizat nu o dată premiere mondiale, de pildă în folosirea acestui material la silozuri sau în sudarea armăturilor.

Emil Prager a ilustrat toate domeniile construcțiilor prin eficiență, calitate și modernitate. A înălțat pretențioase lucrări din pinze subțiri de beton armat, a promovat introducerea cimenturilor cu întărire rapidă, a contribuit la mecanizarea șantierelor prin introducerea de

utilaje moderne (la execuția clădirilor mari, viaductelor, tunelurilor, drumurilor) și a acordat o deosebită atenție organizării raționale a muncii și întăririi disciplinei. În județul Tulcea, a organizat o mare carieră de piatră, dotată cu utilaje de productivitate ridicată, blocurile extrase aci servind la înălțarea unor construcții importante. Un deosebit răsunet, în cercurile de specialitate din țară și străinătate, consemnat în reviste de prestigiu, printre care „Tra-vaux”, l-a avut soluția tehnică prin care a salvat un monument istoric în anul 1934. În legătură cu extinderea lacului Buftea, biserica de la Rebegești-Buftea era sortită să fie acoperită de ape, împreună cu frescele ei medievale, inginerul Emil Prager a proiectat și executat „liftarea (ridicarea în întregime) a construcției cu 3,5 metri, amplasînd-o pe fundații noi”.

A manifestat întotdeauna un mare interes pentru istoricul construcțiilor în România, acest interes determinîndu-l chiar să scrie monografia din 1979 pe care am amintit-o. În Cuvînt înainte, el notează: „Răsfoind cîndva albumul festiv al „Centenarului betonului armat”, sîrbătorit la Paris, la finele anului 1949, într-un cadru internațional, am fost adine impresionat de lipsa dovezilor că și țara noastră avea dreptul de a figura — și încă la loc de cinste — la aceste evocări. M-am hotărît atunci a aduna materialul documentar necesar, care ar restabili meritele, pricepera, clarviziunea și curajul cu care tinerii ingineri și arhitecți români [...] au știut a adopta noul material, pentru a-l folosi la numeroase lucrări de construcții, deseori, ca inovatori...”.

I.M. ȘTEFAN

■ Primim din partea **Comitetului de cultură și educație socialistă a sectorului 1** un referat în legătură cu materialul critic apărut în revistă sub titlul „Organizatorii în S.R.L.”, în care se menționează că în ziua de 4 octombrie a.c. a fost convocat Consiliul de conducere al Centrului de cultură și creație „Cîntarea României”, sectorul 1, București, alcătuit din reprezentanți ai oamenilor muncii de la F.E.A., Automatică, Energomontaj, Regionala C.F.R., I.I.T.P.I.C., Combinatul Poligrafic „Casa Scintei” și Studioul „Al. Sahia”. Analizându-se lipsurile semnificate s-a ajuns la concluzia că pentru nerespectarea programului de muncă stabilit la nivel de sector și municipiu, Comitetul de cultură și educație socialistă a dat un avertisment întregului colectiv, care s-a angajat ca și atunci cînd spațiul nu le permite desfășurarea unor acțiuni educative, culturale-distractive, să le sprijine pe cele organizate de întreprinderile și unitățile cu care colaborează respectivul Centru de cultură. Totodată s-a hotărît ca activitatea viitoare să fie organizată pe baza unor planuri concrete, săptămânale și lunare ce vor fi respectate întocmai și controlate permanent de Comitetul de cultură și educație socialistă.

■ „Am avut un drum obștesc ce făcea legătura între șoseaua principală și islazul Cornet. Nu exagerăm dacă spunem că este vechi de peste 200 de ani și că, tot de atîta timp, îl folosim cînd mergem cu vitele la pășunat sau cînd aducem piatră de construcție. Numai că, de la o vreme, Grigore Ion și Voicu Ilinca l-au închis în mod abuziv. Ca să ne convingă că nu se mai poate trece, au găsit de cuviință să planteze cițiva pomi astfel ca drumul să rămînă, de la sine înțeles, în proprietatea lor. Toate actele și adresele emise de Consiliul popular al comunei Tismana au fost în zadar. El continuă să rămînă un bun personal”. Din lipsă de spațiu cei cițiva semnatari n-au putut să nominalizeze întreg satul. Era un argument în susținerea cauzei lor. Dar și așa sintem convinși că apelul lor va găsi ecou la cei în drept să rezolve acest neajuns. Satul se numește Costeni și se află în județul Gorj.

■ **Consiliul popular al județului Călărași — Comitetul executiv**: Din verificările efectuate a rezultat că la AEICP Vasilați nu există o evidență clară de plată a celor ce au dreptul la alocația de stat pentru copii, în perioada 1983—1987. S-a dispus un control de către Inspectoria teritorială financiară de stat împreună cu Banca pentru agricultură și industrie alimentară din care să rezulte măsurile luate. Facem mențiunea că de la data de 1.02.1987 și pînă în prezent petenta, Dumitracă Ioana din comuna Vasilați, județul Călărași, și-a primit drepturile cuvenite.

■ **Consiliul popular al județului Harghita — Comitetul executiv**: Cercetarea întreprinsă la fața locului a dovedit că cele sesizate corespund realității. Aspectele negative constatate au fost discutate în Biroul executiv al Consiliului oamenilor muncii al Oficiului județean de turism Harghita, luîndu-se măsuri pentru lichidarea neajunsurilor și îmbunătățirea activității în cadrul popasului turistic Borsec. Persoanele vinovate au fost sancționate disciplinar, inclusiv conducerea întreprinderii balneoclimaterice Borsec. Răspuns expediat petiționarului Zamfir Gheorghe din municipiul Craiova.

■ „Cartierul nostru este o adevărată oază de verdeată. Oameni de bine din bloc au sădit și îngrijit cu dragoste pomii și spațiile verzi. Din păcate, alături de noi, mai sînt și cei care nu iubesc și nu respectă munca noastră. Astfel, în ultimul an au fost tăiați cițiva brazi și salcîmi, ciunții și răzuți de coajă cițiva nuci plantați de mine și alte familii. Într-o dimineață de septembrie am descoperit nucul sădit de mine la pămînt. Nici pînă astăzi n-am aflat făptașul. Nu înțeleg cum unii reușesc să distrugă fără milă ceea ce noi

ocrotim?” **Biro Margareta** din Cluj-Napoca, strada Detunată nr. 17, bloc L7, scara 2, etajul 2, ap. 32, lansează un SOS de salvare a pomilor!

■ **Direcția generală pentru dezvoltarea construcțiilor de locuințe, social culturale și administrație locală**: Prin minuta din data de 12.10.1988 încheiată de reprezentanții ACM 4, IACEDB, DGDAL și petent — Dăscuțu Vasile din București, Aleea Lăceni nr. 11, bl. PM 83, sc. II, et. 7, ap. 95, sectorul 3 — s-a stabilit ca IACEDB să finalizeze lucrările de drumuri și alei pînă la data de 15.12.1988 și să evacueze pămîntul rămas lîngă bloc pînă la data de 19.12.1988. În vederea executării remedierilor apărute în perioada de garanție, asociația de locatari va înainta la ACM 4 pînă la 1.11.1988 lista acestora.

■ **UJECOO — Sectorul agricol Ilfov**: Tovarășul Matei Gheorghită a fost încadrat în funcția de lucrător gestionar, la restaurantul din comuna Domnești, cu avizul primăriei și al președintelui de cooperativă, fără să îndeplinească condițiile legale de pregătire și vechime. Vinovată de situația lui M.G. se face conducerea cooperativei. Motiv pentru care președintele a primit avertisment iar M.G. a fost schimbat, fiind repartizat conform pregătirii sale. I s-a răspuns lui Ștefan Dumitru din București, str. Vilcele nr. 34, sectorul 5.

■ În urma unei sesizări venite din partea lui Isidor Lucaci din Jibou strada Stadionului nr. 27, județul Sălaj, eram înștiințați de abaterile comise de Mocanu Florica la stația de benzină din oraș. Răspunsul primit din partea „PECO” Zalău atît de redacție cit și de petent ne îndreptăța să credem că tovarășul fusese sancționat prin schimbarea locului de muncă. Numai că, primim o nouă scrisoare din partea lui I.L. din care reiese că: „M.F. continuă să muncească la aceeași stație, convinsă fiind de faptul că n-a îndus în eroare”. Cum I.L. își asumă răspunderea celor afirmate care să fie rațiunea unui atare răspuns?!

■ **Ministerul Educației și Învățămîntului**: Vă facem cunoscut că, în urma reanalizării situației învățătoarei Chiriace Petronela din Bacău, str. Prelungirea Bradului bl. 113, sc. C, ap. 2, Inspectoratul școlar al județului Bacău i-a aprobat încadrarea, în continuare, ca suplînitoare, pentru anul școlar 1988/1989, la Școala Schineni, comuna Săucești, județul Bacău.

■ **Inspectoratul General al Miliției**: Cu prilejul controlului efectuat la unitatea „Xerox” din Calea Moșilor nr. 261, sectorul 2, a fost depistat lucrătorul Durca Vasile care a încasat suma de 54 lei de la doi cetățeni care au multiplicat acte, fără să li se elibereze chitanțe, conform instrucțiunilor. Verificîndu-se documentele de evidență primară și făcîndu-se monetarul s-a constatat un minus de 60 lei în gestiune. De asemenea, au fost găsite 645 file xerografiate (o carte tehnică) valoarea prestației fiind de 1.300 lei despre care șeful unității, Durca Vasile a declarat că sînt ale unei cunoștințe și nu a întocmit chitanță de plată. S-a stabilit că în unitate prețurile sînt afișate conform actelor normative în vigoare. Durca Vasile și Cristescu Constantin nu dețin bunuri valori sau înscrisuri care să facă obiectul prevederilor Legii 18/1968. Cercetările continuă pentru infracțiunile de abuz în serviciu contra intereselor personale, informîndu-se totodată conducerea întreprinderii pentru a se lua măsuri de schimbare din funcție a celor doi lucrători.

■ „Sînt abonată la revistele „Silueta” și „Jurnal mod”. Ultimul număr de „Jurnal mod” nu l-am primit. Și desigur nici nu-l voi mai recupera. Pentru că, poștașul Luca, după ce mi-a prezentat o variantă privind „pierderea” ei mi-a oferit 200 lei. L-am refuzat deoarece eu nu mi-am făcut abonament ca să-l revalorific. Deși am reclamat atitudinea necorespunzătoare și neprincipială a factorului poștal nu s-a luat nici o măsură anume”. Semnează **Simionescu Pamfilica** din Iași, str.

Petru Șchiopu 10, bl. F4, sc. C, ap. 12.

■ **Întreprinderea de execuție și exploatare a lucrărilor de îmbunătățiri funciare Prahova**: Avînd în vedere situația sa actuală, i se va restitui tov. Vlăicu Constantin din Vitioara de Sus, județul Prahova, suma de 417 lei depusă la întreprindere ca părți sociale.

■ **June Florin**, de 14 ani din comuna Rapoltu Mare nr. 100, județul Hunedoara trăiește într-o mare suferință: de la 7 ani nu mai poate umbla. Cu ajutorul unor oameni de suflet a absolvit cursurile școlii generale de 8 ani din satul natal. În cițeva rînduri emoționante, ne face cunoscut că dacă ar corespunde cu tinerii de vîrsta lui, ar suporta mai ușor singurătatea. Un copil îndeinde o punte nevăzută spre semenii săi în dorința de a nu se simți singur și de a comunica cu ei.

■ **Petentul Dumitru Alina** din București i se face cunoscut din partea **Direcției municipale a poștelor și telecomunicațiilor București**, că postul său telefonic funcționează normal. Pentru perioada de nefuncționare, 18.07 — 18.08 1988 i se va acorda scăderea de taxă corespunzătoare.

■ „Pînă acum un an aveam un tensiometru cu ajutorul căruia puteam urmări oscilațiile tensiunii arteriale. Defectîndu-se para de cauciuc, orice încercare de a o înlocui a fost în zadar. Oare va trebui să cumpăr un nou aparat pentru lipsa unui simplu accesoriu? Ne întrebăm **Antonescu Maria** din Moreni, bd. Panduri nr. 12, bloc D1, et. 1, ap. 3.

■ **I.T.A. Prahova**, răspunde unui grup de abonați de pe traseul Predeal Sărari: Cele relatate sînt reale, cursa nefiînd efectuată datorită unor defecțiuni tehnice ale autobuzului 2561 condus de șoferul Butu Dumitru. Pentru comportarea necuviincioasă față de publicul călător a dispunerii Bolnu Elena și a șoferului Tudose Emilian s-a dispus sancționarea acestora iar Autobaza 4 Văleni va lua măsuri de a angaja un șofer din localitatea Predeal Sărari.

■ „În apropierea punctului termic, care deservește blocurile 32—54 IV A 1 există un spațiu de cîteva sute de mp destinat, în faza de proiectare, unor construcții ca, ulterior, să se renunțe la ele și să devină loc de joacă pentru copii. De aproape un an de zile exploatarea de gospodărie orășenească Craiova a luat inițiativa de a folosi acest teren drept „platformă” de transbordare a gunoierului menajer din containere în remorile unor tractoare care-l duc în afara orașului. Vă explicăm motivul pentru care în zilele respective nu mai putem deschide nici o fereastră. Ne întrebăm dacă Direcția sanitară și-a dat avizul pentru efectuarea acestui procedeu?” Răspunsul așteptat de locatari din cartierul Brazda lui Navoc, în numele cărora semnează **Ghergu Viorel**, bl. 34 IV A 1, ap. 14, Craiova.

■ **Consiliul popular al județului Iași — Comitetul executiv**: Aceste obiective — terasa creșei nr. 25 împreună cu grădinița din cartierul Păcurari, Iași — sînt în administrarea întreprinderii de antibiotece Iași care a asigurat fondurile necesare și execuția lucrărilor de reparații la terasă prin Antrepriza Iași, a Trustului de izolații pentru lucrări industriale București. În urma verificării, făcute împreună cu delegatul întreprinderii menționate, a reieșit că s-a asigurat o bună hidroizolație a terasei. S-a răspuns petiționarului Isac Cornel din Iași, str. Canta nr. 23, bl. 506, sc. A, ap. 6.

■ **Centrocoop** — Avînd în vedere precizările Ministerului fi-

nanțelor nr. 155003/1987, primite de cooperativa de producție, achiziții și desfacere a mărfurilor București în luna august 1988, pe data de 15 septembrie a.c. vi s-a restituit suma de 7.078 lei, reținută ilegal ca impozit pe fondul de retribuții. Răspuns adresat petentului Bănică Dumitru din București, șos. Cățelu nr. 29 bl. B6, ap. 123, sectorul 3.

■ Din partea **Consiliului popular al municipiului Buzău** un răspuns favorabil privind încadrarea în muncă la întreprinderea de industrializare a sfeclii de zahăr Buzău, a lui Baziru Gheorghe, ca urmare a situației deosebite în care se află.

■ **Regionala C.F.R. Craiova — Divizia comercială**: Pentru transportul pierdut în stația de destinație Rovinari urmează să primiți ca despăgubire suma de 5.900 lei care reprezintă valoarea covoarelor ce au fost încărcate în cei doi saci. Restul obiectelor pentru care dv. solicitați despăgubire nu pot fi luate în considerare intrucît nu fac obiectul mărfii declarate în documentul de transport. Răspuns adresat lui Tichici Constantin din Rovinari, str. Plopilor nr. 2, bl. P1, sc. 2, ap. 29, județul Gorj.

■ **Consiliul popular al județului Vrancea**: Analiza efectuată în urma celor sesizate de Cătară I. Dorel domiciliat în Adjud, str. Cîmpului nr. 4, a confirmat faptul că petiționarului i s-a desfăcut contractul de muncă de către conducerea CCH Adjud, pentru unele abateri de la disciplina de producție și a muncii. Deoarece C.D. a acționat în judecată conducerea CCH Adjud, iar instanța i-a dat cîștig de cauză, începînd de la 1 octombrie a.c. acesta a fost reîncadrat pe un post corespunzător pregătirii sale.

■ Primim din partea forurilor competente răspunsuri favorabile privind rezolvarea situației locale a unor petenți. Astfel: **Consiliul popular al sectorului 1 — Comitetul executiv**: La 5 octombrie 1988. Biroul permanent al Comitetului executiv al Consiliului popular al sectorului 1 a aprobat tovarășei Glăvan Ecaterina locuința din str. Clucerului nr. 21 A, corp C, sectorul 1, cu cazare provizorie pentru șase luni, pe care petenta a acceptat-o; Conform Decretului nr. 109/1988, familia Vasile Isidora a fost cazată provizoriu în ap. 315/2 cam. bloc M24, Al. Cetățuia nr. 6, sectorul 6, unde s-a mutat, imobilul unde locuia în calitate de chirieși la proprietar fiind demolat (**Consiliul popular al sectorului 6 — Comitetul executiv**): Conducerea Antreprizei Montaj, Reparații centrale termice „Est” Vulcan i-a atribuit petiționarului, Soșu Emilian din Bacău, un apartament compus din 2 camere și dependințe în str. Lalelelor nr. 1, sc. A, ap. 24, Bacău, pentru care a încheiat contract de închiriere. (**Consiliul popular al municipiului Bacău — Comitetul executiv**).

■ **Otilia Cimpeanu** din București, str. Dr. Petrini, nr. 10, sector 5, ne roagă să-i facem public apelul în legătură cu dispariția de acasă a sotului său, în speranța că orice informație îi poate fi utilă. Cîteva detalii: Constantin Cimpeanu este în vîrstă de 77 de ani și e bolnav. În ziua dispariției sale, 29 octombrie a.c., era îmbrăcat într-un balonzaid bej și pe cap avea un basc bleumarin.

■ „Un grup de locatari din municipiul Bacău, strada Calea Republicii, bloc 21, scara B, solicită ca o secție a cooperativei „Progresul” să fie mutată, deoarece deranjează liniștea celor din imobil. În urma cercetărilor efectuate s-a constatat că cele sesizate se confirmă. S-au luat măsuri pentru înlăturarea zgomotului produs prin mutarea stăncii din încăperea de sub locuința petiționarului. Totodată s-a repartizat alt spațiu pen-

tru unitatea respectivă” — **Consiliul popular al municipiului Bacău — Comitetul executiv**.

Pagină realizată de **MARIA BOGDAN**

Poșta redacției

Crăciun Ilie — Brăila: Ne-ați uimit, pur și simplu! Dacă s-ar organiza un concurs — numărul de cuvinte pe o pagină — i-ați cîștiga cu brio. Am numărat: ați înghesuit 53 de rînduri pe jumătate de coală, fără nici un pic de spațiu alb în nici o margine a ei. Poate fi și acesta un record. Dar cum noi nu ne ocupăm cu așa ceva, vă sfătuim să ne trimiteți, dacă doriți, o scrisoare normală, care să poată fi în primul rînd citită și apoi înțeleasă. Și nu uitați să semnați.

■ **Zidărescu V. Laurențiu** — București: Am primit de la I.T.B. un răspuns cuprinzînd toate cele 13 puncte ale scrisorii dv. Nu avem spațiu să-l publicăm. Precizăm doar că există obligativitatea tuturor conducătorilor auto ca pe traseul de retragere spre garaj să oprească în toate stațiile pentru preluarea călătorilor. ■ **Dianescu Gherghina** — București: Adresați-vă Oficiului pentru facilitarea schimburilor de locuințe cu sediul în Bd. Republicii nr. 5, sector 3. ■ **Manea Pandele** com. Blejoi (Prahova): Dr. Elthes Ladislau, Spitalul județean Oradea, telefon 991/37193 sau 33180 interior 116 (între 10-10.30) satî acasă, 991/30031 (între 16-18).

■ **Inceze Ladislau Csaba** — Tg. Mureș: Cererea dv. de reinstalare a postului telefonic va fi, probabil, soluționată în trimestrul I 1989. ■ **Gorun Bata Ion** — com. Socol (Caraș-Severin): Produsele solicitate vi se vor elibera de la farmacia nr. 36 Oravița. ■ **Naghy Viorela** — municipiul Gh. Gheorghiu-Dej: Puteți cere Consiliului popular aprobarea pentru înfierea nepotului. ■ **Margine Gh. Valerian** — com. Oțetești (Vâlcea): În conformitate cu art. 86, 89 și 91 din Codul familiei, obligația de întreținere există în următoarea ordine: între soți, apoi între descendenți și ascendenți, începînd cu gradul cel mai apropiat. Deci dacă fiul dv. nu asigură întreținerea copiilor, dv., în calitate de bunic patern, în mod legal ați fost obligat să plătiți o pensie de întreținere nepoților minori. ■ **Ștefan Dumitru** — Brăila: În situația în care prin transfer vi s-a modificat unul din elementele esențiale ale contractului de muncă (funcția) fără consimțămîntul dv., această măsură constituie o modificare unilaterală a contractului de muncă, interzisă de prevederile art. 19 lit. c din Codul Muncii. Puteți formula contestație la judecătoria în raza căreia își are sediul unitatea (art. 174 lit. b din Codul Muncii).

■ **Felseghi Ernest** — satul Feldioara, com. Cătina (Cluj): Potrivit art. 52 pct. 4 din Legea 3/1977, împotriva deciziilor comisiilor de pensii se poate face apel în termen de 30 zile de la comunicare, la Comisia Centrală de Pensii. Deciziile neatacate în termen și deciziile Comisiei Centrale de Pensii sînt definitive. Legislația actuală nu prevede posibilitatea adăugirii la vechimea în muncă a perioadelor lucrate după pensionare. ■ **Ioniță Nicolae** — Bacău: Personalul artistic din instituțiile de stat care îndeplinește funcția de instrumentist la instrumente de suflat se încadrează în grupa a II-a de muncă (art. 2(4) Decret 215 intrat în vigoare la 1.07.1977).

■ **Caramălu Matei** — com. Avram Iancu (Bihor): Deoarece Minimobra nu păstrează caracteristicile generale ale bicicletei, conducătorul acesteia trebuie să posede permis de conducere corespunzător acestei categorii de autovehicul și să poarte cască de protecție.

REGHINA VARVICI

● „Flacăra” nu ia în considerare scrisorile anonime și nu primește acte originale. Scrieți-ne cit mai concis. Și nu uitați să vă iscăliți. Precizați eventual telefonul unde vă putem găsi. Audiențele se țin zilnic între orele 11—14.

**Tezele din aprilie —
platformă a gândirii și acțiunii revoluționare**

Cultura și pacea

Tezele din aprilie a.c. elaborate de secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, pentru pregătirea Plenarei C.C. al P.C.R., se impun și prin modul original și riguros științific de cuprindere într-o viziune integratoare, de o deosebită densitate semnificativă, aspectele și cerințele esențiale ale actualei etape de edificare a socialismului și comunismului, privite în contextul larg și complex al realităților și interdependențelor internaționale, conturându-se o sinteză remarcabilă, de o mare însemnătate teoretică și practică, pentru abordarea creatoare, cu răspundere și discernământ a problemelor lumii contemporane. Așa cum reiese din acest important document programatic, în condițiile de azi, salvagardarea păcii, promovarea relațiilor de bună vecinătate între state, instaurarea unui climat de încredere și largă cooperare între țări și popoare, înfruntarea treptată a dezarmării, nucleare și generale, constituie expresia realismului și a înaltei răspunderi a unei noi gândiri politice, ce trebuie să se afirme obiectiv și imperativ, în beneficiul progresului tuturor națiunilor, indiferent de mărimea lor, pentru instaurarea unei lumi mai bune și mai drepte pe planeta noastră.

„În acest sens, — a arătat tovarășul Nicolae Ceaușescu — vorbind de noua gândire politică — care trebuie să se afirme — este necesar să subliniem cu putere principiile ce trebuie să stea la baza acestei gândiri, schimbările radicale care trebuie să aibă loc în raporturile internaționale, în politica internațională și care să pornească întotdeauna de la înlăturarea cu desăvârșire a oricărui amestec în treburile interne ale altor popoare, de la asigurarea progresului economic și social, a independenței și suveranității popoarelor... Trebuie să primim cu încredere viitorul omenirii, legat de necesitatea înlăturării armelor nucleare și a altor arme de distrugere în masă, de dezvoltare independentă, asigurarea păcii și progresului tuturor națiunilor lumii!”

Pentru transpunerea în viață a acestor deziderate de mare încărcătură umanistă, purtând amprenta distinctă a unei răspunderi exemplare pentru viitorul propriei națiuni, pentru destinele omenirii, în general, este necesară luarea în considerare, cu luciditate și realism, a tuturor factorilor implicați, potențându-i în manifestarea lor, pentru a întări decisiv evoluția lumii, despovăruind-o de amenințarea stresantă ce o prezintă proliferarea nesăbuită a arsenalelor militare, pentru administrarea mai chibzuită a fondurilor, în vederea dezvoltării, în realizarea progresului, a bunăstării materiale și spirituale a tuturor popoarelor.

Fără îndoială, ținând seama de largile disponibilități ale opiniei publice din fiecare țară, de a influența forurile de decizie, politica adoptată de guverne, cultura avansată, prin tot ce are ea mai reprezentativ și persuasiv, de la creația literar-artistică la mijloacele moderne de informare în masă, reflectându-se formativ în mentalități și atitudini, în convingeri și conduite, este și trebuie să fie, tot mai profund implicată în acest sens, în educarea maselor în spiritul nobililor idealuri ale păcii și cooperării între popoare.

Accesul maselor la un nivel tot mai ridicat de cultură, educația lor permanentă și multilaterală, activitate ce stă în centrul preocupărilor politicii

(Continuare în pag. 11)

MIHAI RĂDUCANU ■

Artistul — conștiință a epocii sale

Maria

Slătinaru-Nistor :

**„Doresc
să aduc bucurie
semenilor mei”**

— Cade peste București prima zăpadă din această iarnă. La ce vă gândiți când vedeți iniția ninsoare? Sau vă lăsați indiferenți?

— N-are cum să mă lase indiferentă. De fiecare dată când zăresc primii fulgi de nea îmi aduc aminte de locul unde m-am născut.

— De Iași?

— Da. Și de părinții și de frații mei. Și îmi mai aduc aminte de toată bucuria pe care o simțeam în copilărie când sosea iarna. Ierni cu zăpezi bogate, fastuoase, cu nămeți cit gardul. Iar noi, copiii, ne croiam tunele, făceam oameni de zăpadă, ne dădeam cu sania.

— E vorba de o copilărie ca toate copilăriile.

— Într-adevăr.

— Dar cum a devenit un copil obișnuit o mare cântăreață de operă? V-ați descoperit curînd vocația, Maria Slătinaru-Nistor?

— Știu și eu? Cîntam cu cel de seama mea cătărați prin

copaci, alergam prin ierburi desculță și fredonam tot felul de melodii... Nu era nimic ieșit din comun.

— Sînteți sigură?

— Dacă stau și mă gîndesc bine, profesorii mi-au remarcat de timpuriu aptitudinile. Dar nu prea le-am dat atenție. Nici eu, nici ai mei. Era o vreme cînd credeam că voi urma ingineria. De altfel, asta era o tradiție în familie.

— Aveați înclinații spre așa ceva?

— N-aveam încotro. Părinții mei erau oameni simpli și trăiau modest. În casă eram mulți. Trebuia să-mi câștig într-un fel existența. De aceea am și intrerupt școala la 16 ani.

— Dar n-a fost nimeni cu mai multă înțuiție care să pună piciorul în prag și să vă arate drumul pe care trebuie să apucați?

— Ba da. Profesorul meu de muzică și dirijorul corului regional C.F.R., dirijorul Carp. De aceea m-am înscris la

Școala populară de artă și totodată am urmat și liceul.

— Părinții v-au sprijinit?

— În special mama. Ceea ce nu reușise dînsa să facă în viață dorea să realizeze măcar prin mine. În fond, orice părinte dorește așa ceva.

— Altcineva v-a mai înfrînit?

— Pe la 17—18 ani am fost remarcată de unele personalități ale vieții muzicale ieșene. Mi-au dat tot sprijinul ca să pot apărea în concerte, să pot să-mi desăvîrșesc educația muzicală. Astfel încît, în 1964 am intrat la Conservatorul „George Enescu” din Iași.

— Dar cum de-ați „trădat” Moldova?

— În anul III de conservator am participat la Festivalul „P.I. Ceaikovski” la care am luat un premiu. La întoarcerea de la Moscova am fost chemată la București și am intrat în clasa profesoarei Arta Florescu. Pe care nu eziț s-o consult nici azi.

— Un adevărat noroc.

— Bine ați spus! Arta Florescu a pregătît o galerie strălucită de cîntăreți.

— Și, după conservator, ați rămas la Opera Română din București. De atunci ați apărut pe scenele românești și străine în zeci de roluri. Știți cam în câte anume?

— Aproape cincizeci de roluri. Și din repertoriul italian și din cel german.

— Da, repertoriul dumneavoastră e divers. Dar la care dintre rolurile dumneavoastră țineți cel mai mult? Care vă exprimă cel mai bine?

— La toate țin. Pe fiecare dintre ele le-am creat punînd cît mai mult din ceea ce simt și gîndesc. Mi-ar fi greu să aleg.

— Și totuși...

— Tosca. Un rol pe care l-am realizat în aproape 200 de spectacole, dintre care unele montate pe mari scene lirice ale lumii.

— Prin ce v-a impresionat?

— E un personaj pe care îi-l poți închipui în viața de toate zilele, în care te poți închipui cu mare ușurință pe tine însăși.

— Aveți, din cite știu, o mare admirație pentru Maria Callas.

— Cine nu are? Am reascultat-o de cîrînd: ce tehnică și ce maleabilitate are în voce! O încîntare! Iată un talent cu adevărat ieșin din comun.

— Numai un talent?

— Un talent dublat de o mare putere de muncă, capabil să persevereze pentru a înfrînge orice obstacol. Numai o uriașă strădanie te poate duce pe culmi. Ca în orice domeniu, și în arta lirică nu e destul numai talentul. Și de aceea nici nu-i de mirare cînd vezi cum interpreți care muncesc enorm, care nu se cruță, ajung să fie mai importanți decît colegi de-ai lor care poate au mai mult har dar se bazează numai pe el dintr-o vinovată comoditate.

— Dumneavoastră în ce categorie vă situați?

— Deseori îmi reproșez faptul că nu sînt mai perseverentă.

— Dar oare, tot ce-ați realizat n-ați realizat prin stăruință?

— Așa e, însă cum aș putea fi pe deplin mulțumită? Întotdeauna după o apariție pe scenă îmi dau seama că în cutare sau cutare moment ar fi putut fi mai bine. Chiar dacă doar eu știu asta.

— Unii artiști sînt foarte mulțumiți de tot ce fac.

— Poate că au și dreptate. Dar eu nu mă număr printre ei.

— Regrețați?

— Nicidecum. Îmi place însă luciditatea în aprecieri și nu-i suport pe cei cu fumuri.

(Continuare în pag. 14)

GEORGE ARION ■

POEM PENTRU PATRIE

Făclia

care nu se stinge

E Alba lălia izvor ce nu-și va stinge
sub lut ritmul de inimă — oricît vor trece anii.
să nu uităm să ne iubim țărani
veniți pe jos la Alba în decembrie cînd ninge.

Pe drum de țară, dealuri și prin sate
acum cînd scriu, mai vîd prin noapte salba :
făcliiile cărușelor ce urcă înspre Alba
urmele roților — sigilii drepte de proprietate.

Erau ca valuri ce-au izbit în tîrmuri împietrite
un puls ce ne mai urcă-n vine și-n cîntare —
sărut pe frunte darul satelor trudite :
țărani ce mergeau pe jos la Adunare.

Ei nu duceau monezi la tirg să-și arvunească
chitanțe de latinătate ori poteca trecătoare,
duceau însă pe buze limba strămoșească
și-n loc de acte — datina și iile de sărbătoare.

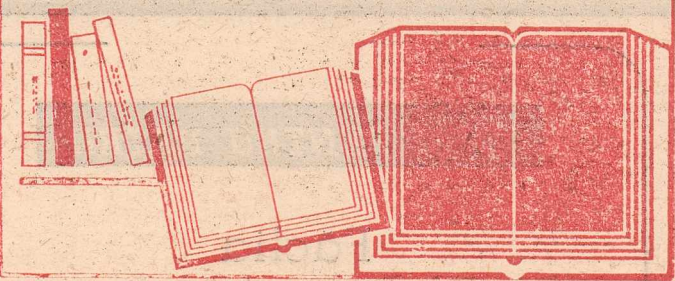
E Alba lălia acum făclia ce nu se stinge
din tată-n fiu — oricît vor trece anii.
Să nu uităm să ne iubim țărani
pe cîmp la Alba în decembrie cînd ninge.

GEORGE VULTURESCU ■

OMAGIU MARII UNIRI

— lucrare de Vasile Pop-Negreșteanu

VITRINA CARTILOR

Convorbiri fără adiționale Despre Viață

— Se constată, stimate Nicolae Dan Frunțelă, că trăiești intens în limba română: v-a apărut un excelent volum de versuri — „Viața în limba română (II)”. Aveți de gând să ne oferiți și „Viața în limba română III”?

— Intrucit văd că-mi propuneți o convorbire stimabilă, vă răspund, stimate Grigore Mărașanu, că n-am de gând, de fapt, să ofer decât o singură viață în limba română: viața mea, poezia mea toată, atâta câtă va fi fire, cum zice cronicarul.

— Poezia dvs. mi se pare un întins „roman” cu multe personaje: Iosif Svejk, Napoleon, Petru cel Tânăr, Anton Pavlovici Cehov, marele Will, etc. Ce-aveți de gând cu ele în viitor?

— Le voi trata diferențiat. Sigur că n-o să-mi permit să fiu dur cu Napoleon, cu Anton Pavlovici ori cu Will. Îi stimez prea mult și le sint recunoscător că-mi acordă dreptul de a le oferi câteva metafore. Cu ceilalți, sper că va merge mai ușor, sintem între noi, putem sări împreună gardurile cazarmilor pentru a încerca să intrăm în istorie.

— „Amo, amare, amavi, amatum”. Sau: „Poartă, porta, puerta, la porte”. Sint câteva din versurile dvs. Ce vor ele? Să conjuge frumos o anume latinizată? Să anunțe o „manieră”?

— Vor să spună că nu trebuia, n-avem voie să uităm niciodată de unde venim și cine sintem. Că ori de câte ori, unii și alții s-au străduit să ne învețe limbi străine „cîntînd și dansînd” cum spun într-o poezie ce se cheamă „Depozite de fum”, noi le-am învățat — e bine să știi o limbă străină, nu?! — dar am gândit, am scris și chiar am tăcut — cum zice Blaga și Gri-

gore Vieru — tot în limba noastră.

— Sentimentul istoriei dă buzna în cărțile dvs. în general, în „Viața în limba română (II)” în special: vă este istoria izvor de inspirație?

— Nu-mi este izvor de inspirație. Îmi este aer, îmi este certitudină de naștere și iubire fără sfîrșit. E averea mea și cred că nu supăr pe nimeni că sint atît de bogat. Și chiar dacă supăr...

— Tăranul român este, pare, încă o obsesie a dvs: de unde vi se trage?

— Mi se trage din comuna Bălăcița, județul Mehedinți.

— Într-un poem începeți astfel: „Ura, dragula mea, / Tăranul e pe cîmp”. E o replică în „tragice” dată poemului acela sprințar?

— Nu e o replică. E o lacrimă pe care o presează între cuvinte și o trimite acasă ori de câte ori mi-e greu și ori de câte ori mi-e dor.

— Mai să încheiem cu un vers frumos dintr-un poem al dvs.: „Ca o victorie a limbii române crește iarba”. Ce puteți adăuga la aceasta?

— Pot să adaug că: „Despre tine cînd scriu / despre tine cînd plîng / se înclină cuvintele / ceruri vechi se ating / și mă doare, mă doare / umbra ta retezată / de atîtea istorii / și nu uit niciodată / cărti străine te-au pus / să te naști pe aierea / tu erai tot aici / riul meu și pădurea / în mari piețe strigau / prețul tău ca pe-o soartă / de vindut ori de dar / se-nălța cite-o poartă / tu erai numai dor / ca un abecedar / al iubirii amare / mai trăgîndu-te-n muni / mai privind peste mare / n-au știut, n-au văzut / cum tot neamul mi-l string / în cuvinte de luptă / să rămîn și să fiu / despre tine cînd scriu / despre tine cînd plîng”.

N. GRIGORE MĂRAȘANU

Cronica literară

de Romul Munteanu

Solitudinea poetului

Constantin Abăluță pare să-și extragă seva poeziei din el însuși. Faptul acesta nu-l singularizează printre poeți decît în maniera în care forța sa imaginatoare este declanșată de întîlnirea dintre conștiință și lume, văzută ca o simplă prezență catalizatoare. Lucrurile și stările de conștiință se lipeșc unele de altele, se văd, se constată și, rareori, lăsa impresia unor senzori reci ce își vorbesc aproape pe tăcute. Pentru Constantin Abăluță mediul ambiant este un fel de natură contemplată de gradul doi, înzestrată în același timp și cu o putere contemplatoare. În acest mediu derivat, obiectele și faptele umane sint percepute doar ca prezențe sau simple mișcări în spațiu. Fluxurile psihice se simt rar și anevoios, agresivitatea lor latentă insinuîndu-se ca o „răceală dogoritoare”, evidentă lărna în depozitele de fier vechi.

În general, poezia lui Constantin Abăluță cultiva un discurs rece, autoreflexiv cu trimiteri personale fără accente mari. În acest climat afectiv, discret pînă la stingere, este conceput și volumul *Singurătatea ciclopului* (Edit. Cartea Românească, 1988). Mișcări mici, gesturi aproape larvare, amintiri ce bat în anii copilăriei, aspirații spre starea foetală, evocări fără o culoare deosebită reprezintă componentele acestei culegeri de versuri. Intrarea în spațiul ambiant este discretă: / să ne menținem la conștient / în felul ploii care udă zidurile / și le dă alte forme și culori / Sufletul care „se perpelește” este doar o fantasmă a scriitorului, o parte din acele identități evocate de el, dar care nu sint „recunoscute de nimeni”. Poezia lui Constantin Abăluță lasă impresia că se face ca un flux involuntar („m-asez la masa de scris fără să vreau”). Memoria sa vag afectivă adună „tot ce nu ți s-a întîmplat”, mica spaimă față de obiecte rezultînd din capacitatea absorbantă a acestora, împinsă pînă la gîndul pierderii identității, / e de ajuns să dau importanța oricărui lucru / ca să-mi pară că mă pierd pe mine însumi / liftul lovește treptele / apa poartă numele malului / o muscă orbecăie prin gaurile de cuie din perete.

Forța imaginatoare a lui Constantin Abăluță se deplasează prin unghere misterioase, privește prin ferestre lipite mai tirziu ca niște fotografii, intră prin curți și case scufundate în reverii copilăriei. Într-o această lume dispărută și amintirea evocatoare se instalează o stare de stranietate, o nostalgie amară, rezultată din neputința reînvierii lumii din anii copilăriei: / De ce oare / strălucim îmi par astăzi străluc / curțile, casele sterilizate și reci / iar pe oamenii care umplu orasul / îi simt mai îndepărtați / decît picăturile pompeiene / Cogitoul scriitorului se apropie și se îndepărtează de oameni și de obiecte. Sentimentul de stranietate sau de fadoare se realizează pe această cale. Lumea se configurează dincoace sau dincolo de amintire (imagine). Fără îndoială că distanța temporală sau pur afectivă este aceea care sporește spațiile de înstrăinare (insingularitate). Dincolo de singurătatea cifrelor / sau de / „singurătatea frumoasă a cărnii” / poetul se raportează la cuvînt, lăsînd impresia că această stare a verbului l-ar trece prin diferite ipoteze. Interogațiile se succed vizînd o posibilă identificare a cogitoului literar. Dar și acesta se rarefiază, fiindcă poate intra în spațiul morții. / „Singur sint și de ce încep / să spun cuvinte / Raportarea diferită de sine este enunțată în alt mod: / Cînd rostesc cuvîntul / unde ești tu adevărat / Ultima interogație este radicală. / Cînd rostesc cuvîntul / unde-i spațiul nemuririi tale / sau al morții /

Constantin Abăluță nu urmărește să creeze

stări emoționale puternice. Durerea, moartea sint văzute ca niște protecții posibile în timp, ca niște mici fluxuri capabile să treacă prin obiecte sau să se grefeze pe ele. În *Singurătatea ciclopului* nu se văd obiecte transformate de poet în imagini materiale preferate. Conexiunile între stările psihice și proiecții lor asupra unor imagini materiale sint întîmplătoare și probabile: / în clipa durerii depline / cuvinte și goluri fuzionează / totul stă într-o privire / care vine sau nu / pătrunde în lucruri sau le / ocolește în atîtea feluri nerecunoașterea / din oglindă /

Cînd un obiect evocat se convertește în simbol, el concentrează amintiri cu o densitate mai mare. În asemenea cazuri, obiectul-simbol devine o scurtă istorie evocatoare, ca și o motivație a unei stări afective cu dedesubturi îndepărtate. Rugă pentru o cămasă mi se pare astfel o poezie plină de sensibilitate și tandrețe, gata să emane spre trecut (tată) și spre viitor (fiu). / Azi / am îmbrăcat cămășa tatălui meu / mori acum trei ani / i-am încheiat manșetele / i-am pipăit cu palma buzunarul din stînga / unde-și punea ochelarii / Relatarea rece, distanțată crește în finalul poeziei, cînd investigația afectivă a fiului-tată trece spre fiul său. / O doamnă / îndură-te măcar de această cămasă / fă-o să reziste atîta / cît să fie purtată și de fiul meu /

Reflectînd asupra începutului său în existență, scriitorul năzuiește spre întoarcerea în matricea ocrotitoare a mamei. Dar cum acest deziderat nu se poate împlini, disponibil rămîne doar mersul înainte, convertit într-un complex proiect spre moarte. Tăcerea, golul, pustietatea sint doar alte proiecții imaginare ale stării de solitudine. Oricum punctele de aderentă ale poetului sint mult mai puține decît modulele de abordare sau percepere a realului ca absență. De aceea, lumea se configurează mereu ca un tunel care se închide prin moarte. Dar cu toate că moartea apare ca un spectru urît, ea este așteptată într-o stare de liniște. / Să mor la cincizeci de ani / ca o testoașă adolescentă / lîngă riu înfundat în mîlul plumburiu. / Despărțirea de existență este deci concepută în acest poem într-o manieră antimio-ritică. Doar „hoitul scribos” trebuie aruncat într-un riu. Din zbaterea pămîntene rămîne doar un gol. Proiecția reveriei spre moarte nu este întotdeauna colorată la fel. Finalul ipotetic este distilat în interogații cu suporturi conjuncturale diferite. Pe această cale sfîrșitul traiectului existențial este expurgat de tragism. / Cînd o să mor va fi cum? / în baie întinzîndu-mă după proscop / dar mîna întîlnind o opoziție redusă / un prosop mai mic / o piele mai evanescentă / sau / într-o noapte / paharul de pe noptieră cîzînd fără să se spargă / apa impropunîndu-mi fața / și rămîndînd acolo ca roua pînă / la răsăritul soarelui... /

Si atunci cînd mișcarea evenimentială pare să sugereze o notă tragică, aceasta este anulată printr-o proiectare stranie în gol, într-o lume ce lasă impresia că nu mai este nimic important de făcut. Spunerea este de fapt directă: / Nu mai e nimic de făcut / vecinul a murit / și tatăl lui curăță mere. / a plouat și frunze ude cad... / Paralogismele sint doar aparente. Gîndirea asociativă de factură suprarrealistă este puternic sublimată. Ea indică adeseori doar stări paralele. În măsura în care poezia lui Constantin Abăluță vine din limbaj, enunțul sugerează doar acte de surpriză.

Între fadoarea căutată și reflectia generatoare de surpriză s-a instalat poetul.

• Cartea de știință • Cartea de filosofie • Cartea de știință • Cartea de filosofie •

Carnet de istoric

„Un popor care se respectă își cultiva cărțile de temelie, readucîndu-le periodic în actualitate, mai bine zis asigurîndu-le o prezență continuă”. Citatul îi aparține eminentului istoric ieșean Alexandru Zub și este produs de Victor Spinei în a sa *Notă asupra ediției* la lucrarea lui Gheorghe I. Brătianu, *Marea Neagră* (2 vol., București, Ed. Meridiane, 1988), carte capitală a istoriografiei românești și universale. Apariția acestei lucrări, citită pînă acum, cred, numai de istorici într-o ediție franceză apărută în străinătate, este un prilej de multe reflecții.

Mai întîi, apariția ei în limba română este încă o manifestare a climatului de reînnoire fecundă, adus și în istoriografia noastră de Congesul al IX-lea al Partidului Comunist Român. Își poate imagina cineva apariția acestei arhivaloroase cărți la noi, înainte de 1965? Lucrarea lui Gheorghe I. Brătianu este un monument științific reprezentativ pentru nivelul istoriografiei românești și care, prin problematică și orizont, introduce punctul de vedere româ-

nească în marele circuit al istoriografiei universale. În descendența științifică a lui Nicolae Iorga (al cărui foliotu l-a și ocupat la Academia Română), Gh. I. Brătianu a dat contribuții de istorie universală (istoria Bizanțului, activitatea negustorilor genovezi în Marea Neagră etc.) citabile și astăzi. *Marea Neagră* este o incununare sintetică a acestor preocupări și apariția ei este unul din marile acte de cultură ale epocii noastre. ● Autor și editor; cite sint de spus despre această relație! În Victor Spinei, cartea lui Gh. I. Brătianu a găsit editorul exemplar: autor el însuși a două cărți de înaltă valoare (*Moldova în secolele XI-XIV* și *Realități etnice și politice în Moldova meridională în secolele X-XIII*). Români și turanici), Victor Spinei a reînnoit cercetările privind feudalismul timpuriu la est de Carpați. Vastă sa cultură istoriografică a găsit un excelent cîmp de valorificare în cartea lui Gheorghe I. Brătianu, pentru că Victor Spinei nu s-a mărginit la câteva note explicative, ci a refăcut — am spune — informația autorului cărții i-a adăugat „o aducere la zi”, impresionantă prin bogăția informației. *Marea Neagră* are o ediție românească de tinuță. Și dacă s-a spus „cărțile își au soarta lor”, aceasta, scrisă, după

chiar mărturia autorului „în condiții amintînd ambianța în care a fost scrisă *Cartea minunilor* a ilustrului Marco Polo, ilustrează cu prisosință zicala. ● În colecția „Dezbateri ideologice” a Editurii Politice, unul dintre cei mai informați filosofi români, Alexandru Boboc, publică volumul *Adevăr și conștiință istorică. Confrontări contemporane între hermeneutică și dialectică în metodologia științelor umane* (București, 1988, 200 pag.). Istoricii sint, de regulă, suspicioși față de filosofia istoriei, și A.D. Xenopol la noi, Henri-Irénée Marrou în străinătate sint, mai degrabă, excepții. Și totuși, chiar respingînd apriorismul sistemelor filosofice de aplicat în cercetarea trecutului, istoricul nu se poate lipsi de filosofia istoriei. O dovedeste, între alții, Nicolae Iorga, care, exprimîndu-și de la început ostilitatea față de scheme și sisteme, ne-a dat texte de filosofie a istoriei de cea mai pătrunzătoare analiză. Cartea lui Alexandru Boboc interesează și pe istorici. Hermeneutica este astăzi într-un fel la modă (deși, regretatul Iorgu Iordan refuza să accepte ieșirea ei din sfera descifrărilor biblice!) și în domeniul literar, o carte ca aceea lui Adrian Marino, *Hermeneutica lui Mircea Eliade*, ne-a familiarizat cu problematica procedurii. Ale-

xandru Boboc abordează, firesc, problemele din unghiul de vedere al filosofului, dar istoricul are multe de cîștigat din demersul său. Gnoseologia istorică e tot atît de importantă ca și ontologia istorică și e de mirare cît de puțin se scrie în domeniul cunoașterii istorice. În vremea dogmatismului, W. Dilthey și H.I. Marrou erau nume anatemizate; etichetele de „idealism”, „iracionalism” îi eliminau din discuție.

Alexandru Boboc tratează hermeneutica istorică și mai ales termenul de „comprehenziune” (Verstehen). „Dilthey — serie autorul — avansa o idee dialectică pozitivă, ce va deveni constitutivă hermeneuticii: comprehensiunea este opusă explicației (pe bază de legi), dar ea are rolul de a coordona și prelucra semnificațiile date într-un context socio-cultural”. De reținut formula lui Dilthey: „a-l înțelege pe autor mai bine decît s-a înțeles el însuși”. Ce larg spațiu de cercetare oferă opera lui N. Iorga din unghiul de vedere al hermeneuticii! Cine îl va aborda? ● Dorința și replitate: în cartea lui David Halberstam *The best and the brightest*, acest instructiv episod. Averell Harriman dorea să joace un rol important în administrația Kennedy și experiența sa diplomatică îl îndreptăcea.

Auzul îi slăbise însă și el nu purta un aparat care să-l ajute, astfel că întrebare de J. Kennedy asupra unor probleme de politică externă răspunsese „Da”. Președintele l-a abordat atunci pe unul dintre protejații lui Harriman, Michael Forrestal, fiul fostului șef al Pentagonului. Întrebîndu-l dacă poate discuta într-un loc sigur o problemă particulară, Forrestal, convins că îi va propune un înalt post în noua administrație, l-a invitat în baie, închizînd bine ușa. „Crezi că ai putea să-l faci pe Averell să poarte un aparat auditiv”?

FLORIN CONSTANTINIU

Relieful filosofiei contemporane

Universitarul clujean, Andrei Marga și-a cîștigat de-a lungul scurtiei dar fructuoasei activități de istoric al filosofiei universale un binemeritat prestigiu. Îndosebi reprezentanții așa-zisei „școli de la Frankfurt” (II).

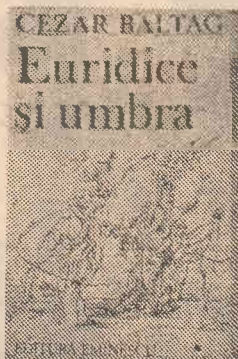
SEMNAL

● În traducerea lui Thomas Kleininger și Gabriel Lilieanu (care semnează împreună și notele introductive), Editura Politică tipărește o amplă selecție de texte filozofice de Martin Heidegger. La baza acestor ediții a stat volumul

Wegmarken, alcătuit de Heidegger în 1967 din lucrări publicate între 1928-1961. Intențiile lui Heidegger au fost de „a reface un itinerariu al gândirii: fiecare dintre studiile sau conferințele prezente aici capătă semnificația unor „repere”, a unor „marcaje” care, considerate retrospectiv, se constituie sub configurația unui „drum”, a unui drum al gândirii heideggeriene” (Notă asupra ediției). Cei doi traducători se află la a doua finalizare editorială a muncii lor, după Originea operei de artă (Univers, 1982).

● Tot la Editura Eminescu a apărut (cu o frumoasă copertă semnată de Tudor Jebeleanu) volumul de poezii Euridice și umbra, de Cezar Baltag. „Imperfectul: / Timpul infernului” tînuiește la zidul tristeții aceste splendide, răscolitoare elegii, neastepat de fierbinti în opera cu străluciri răcoroase. „Cristal, a acestui poet. Înălțate, precum cuvintele slefuite de speranță într-o invocație, poemele din Euridice și umbra forțează destinul unui mare

poet, renăscîndu-l: „Pentru tot restul zilelor / un copac / cu fructe de singurătate / pentru toate clipele rămase / o acvilă / cu ouă de neînțeles / pentru restul cuvintelor o tăcere / ne-

elucidabilă / pentru ultimele frunze din vară / un fosnet nemuritor / pentru inima ta un patinoar îngereș / unde dansează și zboară / unde dansează și zboară / ultima noastră vacanță-speranță / ultima noastră iubire dulce-amară / ultimul nostru suris pămîntesc” (O tăcere neelucidată).

● Cu o prefață semnată de Valeriu Cristea, cele patru mici romane ale lui Vladimir Tendreakov adunate de Editura „Univers” sub titlul unuiu dintre ele, Răsplata, (traducere de Laurențiu Chechich) consolidează imaginea pe care cititorul român și-a putut-o face asupra acestui prozator aflat la a patra transpunere în limba română. „Departe de a rezulta din aplicarea unor rețete comerciale, conflictualismul operei lui Vladimir Tendreakov reprezintă însăși emanția viziunii despre viață a scriitorului, o viziune lucidă, profundă, cuprinzătoare, adesea amară și

totuși, în ultimă instanță respingînd pesimismul, nedescurajatoare”. Asadar, patru proze foarte „epice”.

● Critica literară profesată de Mihai Zamfir își datorează farmecul aparte simbiozei cu formula esului. Fiecare carte a acestui autor e un spectacol intelectual și de sensibilitate (cel de-al doilea termen nu e deloc facultativ în ecuația unui critic!) care-și conservă aria de predilecție înnoind de fiecare dată lăntila analitică și, deci, intenția lecturii. Pentru Gealață față a prozei (Editura Eminescu, colecția „Sinteze”), impulsul inițial a fost „Pe de o parte, încercarea de a aplica principiile unei stilistici dia-cronice pe texte apropiate de vremea noastră, unele abia născute, încă palpitînd. Pe de altă parte, redescoperirea unor proze uitate sau neglijate, peste care privirea a trecut distrată sau pe care habitudinea critică le-a omologat greșit, din cine știe ce prejudecăți sau capricii”. Se alătură astfel, în sumar, pagini despre Reboreanu, Mateiu Caragiale, M. Preda,

dar și Constantin Stere, Topiroceanu, Max Blecher, Anton Holban etc.

● Un nou volum de Z. Ornea, Interpretări (Editura Eminescu), care se exprimă „Din nou despre clasici, fie ei pașonisti și înaintași ai lor, jurniști și adversari ai acestora, folcloriști, filozofi, istorici, publiciști sau mari scriitori in-

terbelici. Se mai adaugă o secțiune intitulată Fizionomie, dedicată lui P. P. Negulescu și Radu Rosetti. Publicistica lui Z. Ornea își demonstrează încă o dată forța de cuprindere și, poate, ceva din secretul aliaului rar dintre istoria literară și spiritul critic, polemic.

● Cităm poezia Evenit în alb de Sandu Stăfănescu, apărută în volumul Romantic, de curînd publicat de Editura „Albatros”: „Zadarnic născocim zăpezii vină / că-mbracă părul tors de

abanos. / mințim mereu, mințim fără folos — / de ani, iubito, albul ne domină. // Nin-sori vor mai pleca fără să vină / și veri vor mai sosi c-un albatros / privindu-ne din zbor albiți frumos / ca două roți din moara de făină. // Perdelele căzute pe rețină / și pasul de rugina vremii ros / zidi-ne-vor un cuplu anevoios: // doi bulgări, impușcați într-o salină, / doi vulturi arginți mergînd pe jos / și două piini spuzite-n ceas de cină.”

TANIA RADU

Cultura și pacea

(Urmare din pag. 9)

noastre partid și de stat, facilitează acestora o înțelegere superioară a lumii, a interdependențelor existente în evoluția ei, conștientizîndu-le asupra gravelor și complexelor probleme cu care se confruntă omenirea și care pot fi soluționate în integralitatea lor, printr-o amplă colaborare între indivizi și între popoare, cu serioase investiții de inteligență și substanțiale eforturi materiale din partea tuturor. Încotro se îndreaptă omenirea? Revoluția științifico-tehnică — amenințare sau speranță pentru existența omului? Ce ar însemna pentru prezentul și viitorul planetei al III-lea război mondial, cu mijloacele științei și tehnicii moderne? Ce fonduri ar putea fi alocate prosperității omenirii, în cazul dezarmării nucleare? Dar al unei treptate dezarmări generale și totale? Ce priorități ar trebui să existe pentru cheltuirea fondurilor respective? Care ar fi condițiile existenței umane, într-o lume în care a fost abolit războiul? etc. Sînt întrebări turburătoare, în efortul mental de cristalizare a răspunsurilor, întrevăzîndu-se destine individuale și colective, devastări de cosmar sau perspective, practic nelimitate, de afirmare plenară a umanului, elemente cu profundă rezonanță. În manifestarea personalității, formînd și consolidînd opțiuni și atitudini militante, active în favoarea păcii, a dezarmării nucleare și generale, pentru cooperare în proiectarea și realizarea efectivă cu maximă răspundere, a viitorului propriei națiuni și a planetei.

Prin cultură, omul și colectivitatea capătă mai acut conștiința de sine a identității naționale, în același timp, învățîndu-se stima pentru contribuția celorlalte națiuni, la evoluția cunoașterii, a artei și civilizației universale, întărînd convingerea că progresul material și spiritual al fiecărui popor este de neconceput, în afara participării lui, în condiții echitabile, la schimbul mondial de valori. Cu atît mai mult, convingerea respectivă sporește în consistență și profunzime, conștientizîndu-se prin demersuri corespunzătoare, mondialitatea revoluției științifico-tehnice, ca realizare și efecte, problemele inedite și complexe ce au apărut și apar în ritm alert, în continuare, datorită impactului multilateral al acestora, cu mediul existențial al omului și care nu pot fi rezolvate satisfăcător decît prin abordări

globale și eforturi conjugate, necesitatea obiectivă a valorificării ascendenței și operative a cuceririlor ei, în strategia progresului economico-social al fiecărei națiuni, ceea ce înseamnă, implicit și inevitabil, a opta inteligent pentru cooperare, pentru conlucrare rodnică, reciproc avantajoasă între state, instituindu-se astfel un climat de încredere și destindere, favorabil muncii pasnice constructive, dezvoltării și afirmării plenare a personalității tuturor cetățenilor, în beneficiul propriu și al colectivității.

Însușirea corespunzătoare de către elevi și studenți a cel puțin două limbi străine, formula-tă în mod expres ca sarcină prioritară pentru învățămîntul nostru, de către secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, deschide tineretului noi perspective de înțelegere și apropiere a culturii altor popoare și, totodată, de a fi promotor elocvent spre universalitate, a sensurilor generoase, de profund umanism, ale spiritualității românești, înlesnindu-se deci cunoașterea și comunicarea reciprocă, stabilirea unei platforme comune de acțiune pentru edificarea lumii, pe măsura aspirațiilor lui legitime, de mai bine, de fericire, de dreptate și echitate.

Încă de la începuturile omenirii, între cultură și pace s-a statornicit o puternică relație dialectică; numai în condiții de pace, cultură, în integralitatea și diversitatea ei, se dezvoltă spre altitudini superioare de împlinire calitativă; totodată, cultura avansată, prin tot ce are ea mai de pret, sporește considerabil reflexivitatea socială, conferă colectivității capacități de a vedea dincolo de aparențe, devenirea, mobilizînd-o a acțiunea conștient, prospectiv și inovator, funcție de opțiuni și idealuri asumate.

Este deci de datoria oamenilor de cultură, a scriitorilor, a creatorilor de artă, a educatorilor, a tuturor celor a căror menire și vocație își are o semnificativă reflectare în sensibilitatea oamenilor, în trăirile lor existențiale, în convingeri și atitudini, de a avea o contribuție tot mai substanțială, prin tot ceea ce întreprind, la adecvata receptare a valorilor și a problemelor specifice actualei etape, la deslușirea nuanțată a perspectivelor, pentru conștientizarea deplină a rolului lor major în proiectarea și realizarea efectivă a viitorului, acesta fiind indisolubil legat de pace, de cooperare internațională, de instituirea unor relații echitabile între state.

Cartea de știință • Cartea de filosofie • Cartea de istorie • Cartea de reportaj

Marcuse căruia în 1980 i-a dedicat o monografie, apărută la Editura Dacia, dar și economistul Pollok, esteticianul Adorno, psihologul E. Fromm, sociologul Benjamin, filozofii J. Habermas și M. Horkheimer s-au bucurat de atenția lui privilegiate).

Si în recenta Introducere în filozofia contemporană interesul față de acești reprezentanți de seamă ai gândirii filozofice occidentale contemporane va fi nedezmințit de trecerea anilor. Este semnificativ sub acest aspect capitolul „Teoria critică” în care sînt sugerate „influențele” care au generat mișcarea de idei a „școlii de la Frankfurt” pornind de la Hegel, Dilthey, Heidegger și ajungînd la Lukacs, Marx sau Engels. Despre influența marxismului asupra grupării menționate avea să gloseze și în lucrarea colectivă Marx — contemporanul nostru, dar și în secțiunea Marcuse și marxismul din monografia dedicată celebrului filosof dispărut în 1979 (Herbert Marcuse, Dacia, 1980).

În prezenta lucrare A. Marga își dezvoltă metoda și filiațiile începînd examenul filozofiei secolului nostru, cum e și firesc, cu analiza pozitivismului, curent filozofic care-l reținuse și anterior atenția în lucrarea Cunoaștere și sens. Perspective

critice asupra pozitivismului (Ed. Politică, 1984). După analiza lucrărilor lui A. Comte (1798—1857) care au inițiat nu doar evoluția gândirii secolului trecut, dar au avut un rol rezonant și asupra secolului XX (cel puțin prin ceea ce s-a numit reacția antipositivistă) găsindu-și o vituperantă replică în existențialism care promova consecvent „criteriul existenței autentice”.

Autorul nu-și propune să fie exhaustiv, ci comprehensiv adică să privească filozofia contemporană prin prisma principalelor curente, dar și prin lăntila exponenților „prototipici”. De asemenea, își propune (și trebuie să anticipăm că și reușește) să distingă domeniile principale ale meditației filozofice cum ar fi: „cotitura lingvistică”, „finitudinea existenței umane”, „intenționalitatea actelor de conștiință”, dar și „tehnică de producție”, „logica științei”, „dezvoltarea reflexivității” s.a. Cum este și firesc autorul găsește sorgintea principalelor curente filozofice contemporane (materialismul, neospiritualismul, atomismul, empirismul pragmatic, fenomenologia, hermeneutica, structuralismul, raționalismul relativist s.a.) în ultima treime a secolului trecut. Evident, în cazul unor curente sînt avute în vedere variantele contemporane ale unor doctrine

filozofice mai vechi. Spre pildă, raționalismul critic ori cel discursiv trebuie detașate de curentul omolog din epoca renascentistă sau iluministă.

Niciodată poate ca în filozofia modernă nu s-a manifestat tentația metafiziciei. Andrei Marga decelerează anumite caracteristici ale reliefului filozofiei contemporane și anume: „magnitudinea prezenței științei”, „relieful distinct pe care-l acordă unor domenii filozofice”, evoluția altor domenii filozofice („de la ontologie la estetică” decretează autorul) etc. Beneficiind de sugestiile oferite de unii filosofi de marcă străini cu care autorul s-a consultat pentru alcătuirea sumarului cărții cit și în ce privește abordarea unor probleme spinoase ale filozofiei contemporane (i-am numit pe Jurgen Habermas și pe Manfred Riedel), dar și de sugestiile unor prestigioși universitari români (Vasile Tomoiu, Ilie Părvu) lucrarea se constituie într-o veritabilă introducere într-un domeniu atît de frămîntat și de controversat cum este cel oferit de filozofia contemporană, tributară dezvoltării impetuoză a tuturor științelor socio-umane. Deși autorul, în Premise filozofice, își face publică intenția de a continua prezenta Introducere... printr-o altă lucrare de aceeași natură și dedicată aceluiași domeniu de

incomensurabilă vastitate cum este acela al curentelor și tendințelor filozofice ale contemporaneității, lucrarea de față poate fi privită nu doar ca un fragment ci ca un tot organic încheiat în care principalele curente filozofice („filozofia vieții”, pragmatismul, intuiționismul, scepticismul istoric, feno-

menologia transcendențială, filozofia analitică, existențialismul, structuralismul, teoria critică și încă multe altele) li se acordă o atenție deosebită ele fiind puse să dialogheze cu gîndirea marxistă care a fertilizat gîndirea filozofică modernă și contemporană.

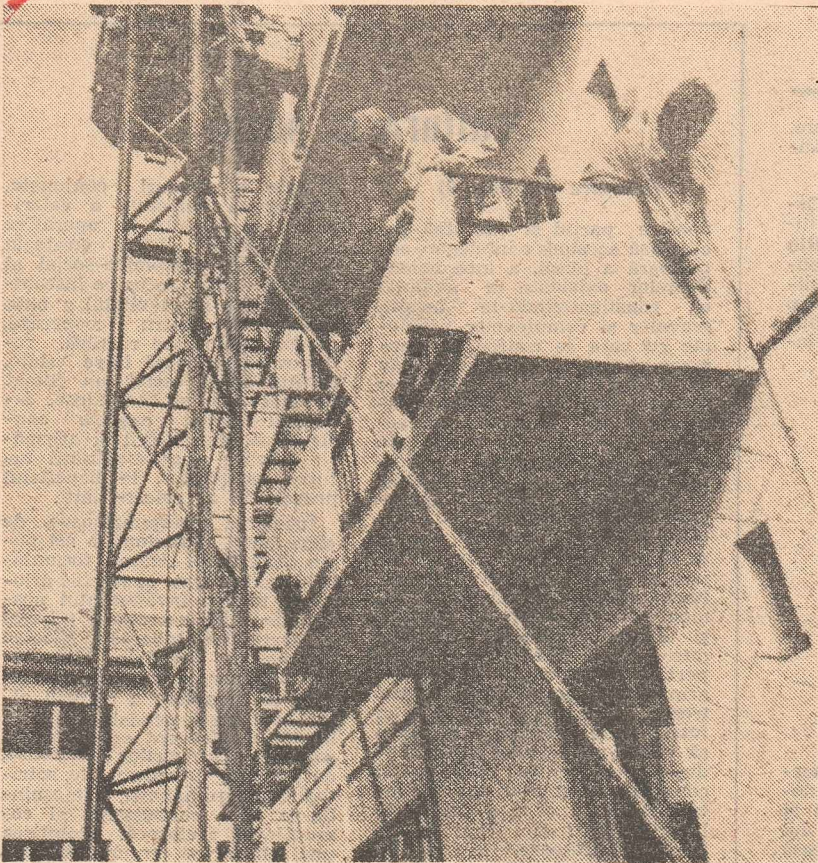
ALEXANDRU PINTESCU

Dinamica atmosferei

Dinamica atmosferei, de dr. Ion Drăghici — Ed. Tehnică —

1988. Lucrarea — care interesează la modul general pe cercetătorii din domeniul mecanicii fluidelor în rotație — cuprinde un bogat material de actualitate util specialiștilor în meteorologia dinamică. Cu atît mai mult cu cît literatura de specialitate de la noi nu numără încă între titlurile sale o lucrare exhaustivă, actualizată la nivelul tratărilor moderne pe plan mondial. Demn de reținut, de asemenea, este și faptul că ultimul capitol — Particularități ale dinamicii atmosferei în zona carpato-pontică — reprezintă prima încercare de abordare sistematică a principalelor configurații atmosferice, specifice ariei carpato-danubiano-pontice.

Ultimele finisaje și „centrul” comunei își va primi în curând locatarii

Viitorii constructori ai orașului agroindustrial Pecica

Pecica: imagini esențiale

O vizită scurtă, dar plăcută, poate insuficient de îndatoritoare pentru faima și palmaresul acestor oameni minunați și a comunei lor, ne obligă (poate e mult spus) să „survolăm” realitatea imediată din fuga mașinii, pentru a creiona primele impresii prin șansa pe care ne-a acordat-o imaginea ineditului.

Doina Teodora Firca aflată în fruntea celor 14 200 de suflete ale comunei, are privirea așezată și vioale a omului descoperit, căruia îi descoperi aptitudinile unui bun organizator și conducător.

„Sînt de doi ani primărită în această comună și pentru prima oară în această postură. La început mi-a fost mai greu; acomodarea a însemnat învingerea multor prejudecăți legate și de tinerețea mea, dar și de faptul că sînt femeie. Mi-am spus că totul depinde de mine, eh, nu chiar totul și, poate chiar nu numai de mine, ci de maniera în care voi contribui la rezolvarea problemelor acestei comunități. Privind retrospectiv pot spune că am ajuns la un fel de „rutină” operativă, ritmul alert al problemelor ce se ivesc spre rezolvare nelăsîndu-mi răgazul contemplării unei decizii.

Ar fi multe de spus despre noi, despre tradiția de muncă a pecicanilor, despre sufletul și realizările lor. Să începem cu ce este mai nou.

Descoperirea în anul 1978 a unor zăcăminte de petrol pe teritoriul comunei a avut consecințe mai mult decît favorabile asupra dezvoltării economico-sociale a comunei. Pe lângă binecunoscutele avant-posturi cucerite în agricultură pe baza coordonatelor noii revoluții agrare, dar și a muncii, contribuția de succes a micii și marii industrii se materializează astăzi printr-o producție marfă de 374 milioane lei. Trebuie particularizate aporturile CPL-ului (garni-

turi hol și măsuțe pentru piața externă). Cooperativă Meșesugărești „Înfrățirea” (50 milioane lei la export din împletituri), C.P.A.D.M. — cu gama largă de servicii locale (atelier mecanic, brutărie, tricota-je, sifonerie — cu o valoare a producției industriale de 20 milioane pe an).

Totuși, un rol hotărîtor trebuie atribuit agriculturii. Pe cele 22 000 de hectare de teren arabil s-au obținut și se obțin în continuare producții record la culturile de grâu, orz și porumb, producția agricolă globală cifrîndu-se la circa 700 milioane lei pe an. Mărturiile acestor rezultate ar putea fi și cele 12 înalte titluri de Erou al Muncii Socialiste și Erou al Noii Revoluții Agrare, conferite unităților agricole de pe raza comunei: I.A.S. Pecica, S.M.A. Pecica, C.A.P. Steagul roșu, C.A.P. Ogoru, C.A.P. Avîntul și, C.A.P. Timpuri noi.

Comuna agroindustrială Pecica, deci, pășește cu pași repezi spre ... o nouă calitate a vieții.

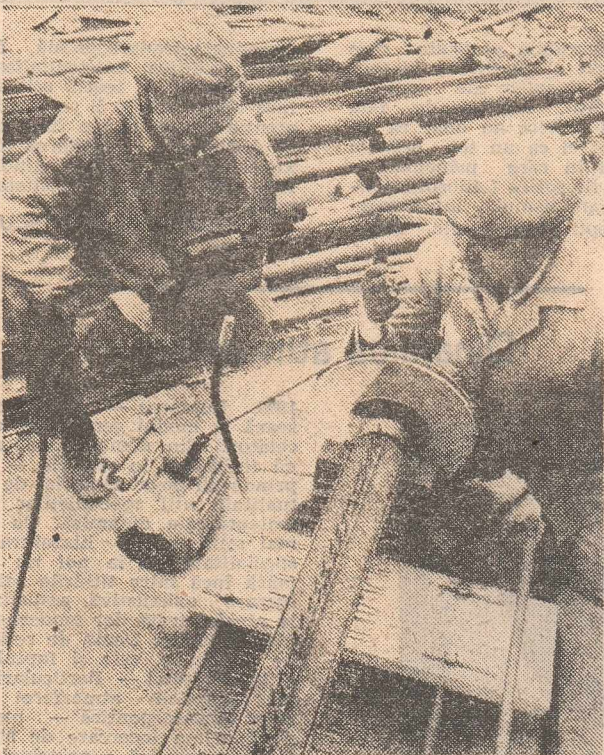
Ca repere ale acestei noi calități, ale noii configurații a acestei milenare localități (atestată încă din 1335), amintim construirea a 177 de apartamente, la care se vor adăuga, anul viitor, încă 114 apartamente, în centrul civic, cu disponibilități pentru 2 600 m.p. pentru spații comerciale.

Am continuat această discuție pe teren, la fața locului, unde vorbele deveneau palpabile, motiv pentru care am hotărît să popularizăm aceste imagini decupate din filmul muncitei, dar gustoasei lor pîni.

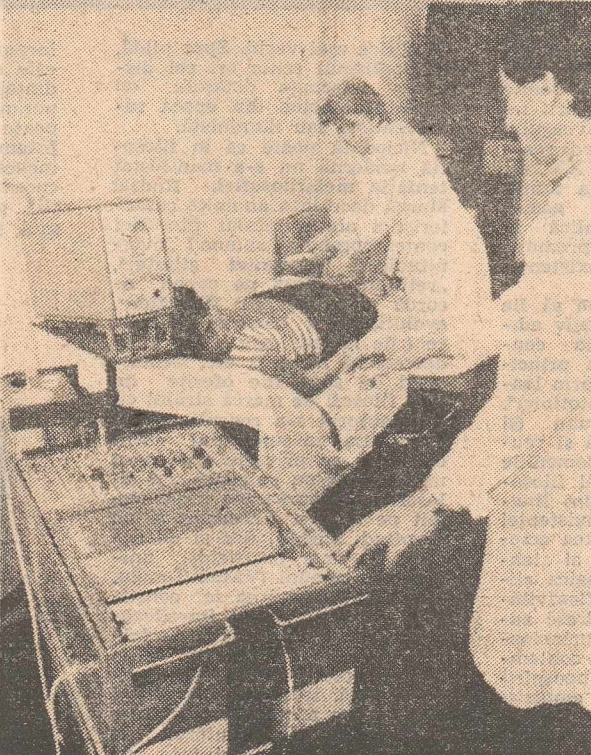
ADRIAN POPESCU
Fotografiile autorului

Liniile arhitecturii moderne anun

Sifoneria comunei se naște și din priceperea acestor meșteri de la C.P.A.D.M.

Cadrele medicale din două dispensare și o poli-clinică veghează asupra sănătății locuitorilor

Produse rivnite în multe țări ale Europei

Ispiti

O zootehnie care exp

ine de Pecica

ună măsură bogăția comunei

Intr-un număr trecut al revistei cititorii au fost informați de existența unui manuscris inedit al marelui biolog Emil Racoviță, redactat în limba franceză și consacrat focilor antartice. Nu vom mai insista acum asupra importanței și valorii științifice a acestei lucrări aproape complete deși asupra ei se mai pot da încă multe informații. De altfel lucrarea a constituit obiectul unei comunicări prezentate celui mai înalt for științific al țării. Academiei Române, în cadrul ultimei sesiuni a Comitetului național român pentru istoria și filozofia științei.

Rindurile ce urmează vor fi consacrate altui manuscris datorat tot primului explorator român al Antarticii, document la fel de valoros și de larg interes. Este vorba despre „Jurnalul antartice” redactat de către Emil Racoviță în cursul istoriceii călătorii întreprinsă pe nava „Belgica”.

Dar înainte de a zăbovi asupra notelor zilnice ale marelui naturalist să reamintim, în puține cuvinte, că expediția „Belgica”, organizată și condusă de către locotenentul de marină belgian Adrien de Gerlache, a înscris una dintre cele mai glorioase pagini în istoria explorărilor polare. Realizată la sfârșitul secolului al XIX-lea, între anii 1897-1899, această expediție a fost prima care a îndrăznit să ierneze dincolo de cercul polar sudic, să înfrunte rigurile nopții polare, deschizând astfel, cu eforturi greu de imaginat, o nouă cale în cercetarea misteriosului și asprului continent sudic. Ea a fost, în același timp, prima expediție cu adevărat științifică, înregistrând date și observații asupra fenomenelor climatice, geofizice, de oceanografie, asupra faunei și florei pe parcursul unui an întreg, cum nu mai realizase nici o altă expediție înainte de ea.

Dacă a dispus de mijloace materiale modeste, în schimb expediția „Belgica” a beneficiat de una dintre cele mai strălucite echipe de exploratori. Argumentele pentru a susține această afirmație nu lipsesc.

Norvegianul Roald Amundsen, primul locotenent, a cucerit, în 1911, polul Sud, câștigând dramatica dispută cu englezul Robert Scott. Medicul expediției, americanul Frederick Cook a sosit primul la polul Nord (1908), glorie ce i-a fost contestată apoi de Robert Peary. Polonezii Henryk Arctowski și Anton Dobrowolski s-au afirmat ca savanți de mare prestigiu. Adrien de Gerlache este socotit astăzi drept cel mai mare navigator belgian, cit despre Emil Racoviță, numele său este asociat biospeologiei, știință pe care a fundamentat-o în 1907 și careia i-a trasat căile dezvoltării ulterioare.

Desfășurarea expediției „Belgica”, momentele dramatice prin care au trecut exploratorii după ce nava a fost prinsă în încheștarea banchizei rămânând prizoniera gheturilor timp de 13 luni, ne sînt cunoscute, în bună parte, din relatările publicate de către unii dintre membrii ei.

Cea dintîi carte apărută a fost a doctorului Frederick Cook, publicată în 1900 sub titlul „Prin prima noapte antartice” (Through the First Antarctic Night). În 1902 a văzut lumina tiparului expunerea redactată de Adrien de Gerlache intitulată „Cineisprezece luni în Antartice” (Quinze mois dans l'Antarctique), iar în 1904 Georges Leconte, comandantul secund, a scos lucrarea „În țara pinguinilor” (Au pays des Manchots).

Mult mai târziu, în 1964, s-a tipărit în Polonia lucrarea lui A. Dobrowolski „Călătorie în Antartice”.

Toate cuprind pagini admirabile, toți autorii menționați au fost unanimi în a sublinia aportul considerabil al lui E. Racoviță la reușita expediției, la menținerea moralului tovarășilor săi. În fiecare din ele se află capitole largi consacrate faunei și florei antartice redactate pe baza informațiilor oferite de naturalistul român. Dar nici unul dintre aceștia nu au izbutit să-l întrecă pe Emil Racoviță în descrierea peisajului polar și în evocarea vieții de pe meleagurile antartice.

Cu farmecul său inegalabil, cu un talent rar întâlnit, E. Racoviță a povestit, în cadrul unor memorabile conferințe, prezentate la Bruxelles, Paris, în marele amfiteatru al Sorbonei, la București, la jubileul Societății Geografice Române sau în sala Ateneului, și la

Teatrul Național din Iași, încercările prin care au trecut membrii expediției.

Textele acestor conferințe s-au tipărit și ele constituie și astăzi o lectură fascinantă, dar nu pot înlocui regretul, că Emil Racoviță, prins în plasa unor multiple îndatoriri nu a avut răgazul necesar să scrie o carte asupra călătoriei pe „Belgica”.

Cei care s-au ocupat de viața și activitatea lui E. Racoviță au deplins, deseori, faptul că savantul român nu a întocmit un jurnal al eroice sale călătorii în ținuturile polare antartice.

Din fericire un astfel de jurnal există, sub forma a două carnete de însemnări zilnice și se află în arhiva „Emil Racoviță” păstrată la Muzeul de Istorie Naturală „Grigore Antipa”. Ele au făcut parte din lotul de documente selectate de către dr. doc. Victoria Iuga-Raica, din arhiva de la Cluj-Napoca a savantului, după dispariția acestuia, documente donate instituției bucureștene de către fiul său Andrei Racoviță, în 1948.

„Grigore Antipa” la data înțrării documentelor „E. Racoviță”. Mai apoi și de profesorul Radu Codreanu, dar, lucru destul de curios, acești mari oameni de știință, admiratori ai lui E. Racoviță, nu au întreprins nimic pentru cunoașterea mai largă a jurnalului. Am putea crede că existența jurnalului a fost uitată el rămînînd doar o piesă de arhivă, dar carnetul negru a figurat în expoziția omagială de la Biblioteca Academiei, organizată cu ocazia centenarului savantului, în 1968. A apărut și în filmul semnat de Pompiliu Gilmeanu, după un scenariu de Radu Codreanu. Apoi tăcerea l-a învăluit din nou.

Semnatarul acestor rinduri l-a prezentat într-o sesiune de comunicări științifice, într-un articol apărut în 1981, în cadrul a două emisiuni de televiziune și în expoziția organizată la Muzeu în 1987, cu ocazia împlinirii a 90 de ani de la plecarea spre Sud a expediției „Belgica”.

Cu toate acestea textul său este și astăzi în întregime inedit.

Există însă și un al doilea

Emil Racoviță — inedit (II)

Jurnal de călătorie la Polul Sud

Din păcate această moștenire de excepțională valoare, păstrată cu deosebită grijă, nu a fost pînă acum cercetată cu atenția cuvenită. Așa s-ar putea explica că majoritatea acestor materiale sînt și astăzi inedite, iar semnalările care s-au făcut totuși nu au avut ecou meritat. Se cuvine să menționăm că unul dintre carnete fusese cunoscut și citit de către profesorul elvețian Pierre Chappuis, colaborator apropiat al lui E. Racoviță la Institutul de Speologie din Cluj-Napoca, ani îndelungați. În 1948 acesta i-a făcut o prezentare în cadrul restrîns al Cercului de Zoologie de la Facultatea de Științe Naturale din Cluj-Napoca. Comunicarea sa nu a fost însă tipărită și în aceste condiții nu a avut practic nici un ecou public.

Manuscrisul comunicării lui P. Chappuis a fost găsit în 1957 de către dr. Dan Coman.

Se știe că E. Racoviță a părăsit la Rio de Janeiro, cu învoirea comandantului de Gerlache, nava „Belgica” pentru a călători spre Punta Arenas cu un vas mai rapid. În timpul astfel cîștigat, aproape o lună, el a întreprins, în compania lui Francesco Moreno, directorul Muzeului de Istorie Naturală din La Plata și a geologului Rudolf Hauchtal, o explorare a ținuturilor Patagoniei.

Pierre Chappuis a avut în mină un carnet de buzunar cu scoarțe negre, avînd dimensiunile de 9/15 cm, ale cărui file cu pătrățele erau umplute de scrisul fin, mărunt și regulat, în creion al lui Emil Racoviță.

Textul său, redactat în limba franceză, acoperă 129 de pagini, iar ca durată în timp, perioada 5 noiembrie 1897-11 februarie 1898. Avem astfel, redată amănunțit, activitatea desfășurată de către naturalistul expediției timp de aproape trei luni și jumătate.

Partea prelucrată și publicată în volumul „Spre Sud”, reprezintă doar primele 27 de pagini din carnet, dar, subliniem, este vorba de o prelucrare, maritorie în sine, și nu de textul original.

Acest carnet a fost probabil cunoscut de către profesorul Constantin Motas, director al Muzeului de Istorie Naturală

carnet despre care nu se știa pînă acum nimic. El a fost descoperit foarte recent printre documentele rămase de la Grigore Antipa și îl semnalăm pentru prima dată aici.

Cronologic, el ar trebui să reprezinte, de fapt, primul carnet de însemnări zilnice fiindcă consemnează întâmplările călătoriei începînd cu data de 6 septembrie 1897, adică la puțină vreme după plecarea din Anvers. Nava părăsise cheiurile marelui port de pe Escaux la 16 august, dar o defecțiune la motor o silise să se întoarcă la Ostende pentru reparații plecînd definitiv abia la 23 august.

Insemnările lui E. Racoviță, din această parte a carnetului, încep după ce „Belgica” depășise golful Gasconiei unde fusese zdrăvănit scuturată de furtună. Ele continuă pînă vineri 5 noiembrie, data plecării în călătoria de explorare a Patagoniei, după care se continuă, cum consemnează E. Racoviță sub ultima însemnare, în carnetul II, adică în carnetul cu scoarțe negre.

Notele acestea din cursul traversării oceanului Atlantic reprezintă 14 pagini și sînt redactate în condiții de relativ confort, în laboratorul său de la bordul navei. Sînt însemnări pur zoologice asupra păsărilor oceanice, peștilor, delfinilor și altor animale întîlnite.

Tot în acest carnet se mai află și alte 94 de pagini care cuprind însemnările făcute de la 7 noiembrie 1898 pînă la 28 martie 1899, data revenirii la Punta Arenas. Se găsesc deci aici paginile privind viața pe banchiză și cele consacrate dramaticelor încercări pentru săparca în gheța banchizei a unui canal care să permită eliberarea navei. Chiar și în acele zile de imens efort fizic colectiv, E. Racoviță nu neglijează observațiile biologice și face scrupulos însemnări în carnet.

Cele două carnete reprezintă, în esență, un jurnal zoologic, însemnările privind, mai ales, animalele întîlnite în cursul călătoriei prin Patagonia, printr canalele și insulele Țării de Foc, în noua strîmtoare descoperită de expediție și în timpul sederii în banchiză. Dar E. Racoviță notează și formele de relief, alcătuirea strâtelor geo-

logice, aspectul vegetației, comportamentul animalelor, frumusețea peisajului. La aceste note se adaugă, ca o fericită completare, cele peste 100 de desene și schițe de plante, animale sau forme de ghețari, toate surprinse de ochiul atent și mîna sigură a naturalistului.

Tonul acestor însemnări este cel al notei făcute pe teren, în cursul zilei sau la ceas de seară, relatînd concis aspecte ale naturii și întîlniri cu animale.

Emil Racoviță nu se oprește asupra întâmplărilor de la bord, nici chiar atunci cînd ele sînt încărcate de dramatism. Consemnează doar în cîteva cuvinte dispariția în valuri a marinarului Carl Wiencke și consacră puține rinduri momentelor grele prin care trece nava prinsă în virtutul unor furtuni violente.

Deși în intenția autorului aceste însemnări nu aveau alt rost decît să înlesnească redactările ulterioare, multe dintre ele au savoare deosebită a descrierii făcute pe viu, sub impresia evenimentelor și nu rareori, cînd sînt mai ample, au acel farmec al de specific, de personal, al scrierilor lui E. Racoviță.

Dacă la toate acestea mai adăugăm interesul științific al însemnărilor, siguranța descrierii unui peisaj, rigoarea descrierii comportamentului unui animal, pinguin, focă sau balenă, socotim că am justificat afirmația că ne aflăm în fața unor texte de o deosebită valoare.

Și mai trebuie să facem încă o mențiune. Parcurgerea acestor însemnări ne oferă privilegiul neașteptat de a putea urmări, în esența sa, modul de lucru al marelui naturalist, de la consemnarea rapidă a observației la redactarea finală a textului științific.

Pe baza acestor însemnări și-a redactat E. Racoviță textele conferințelor, dar și lucrarea asupra balenelor, manuscrisul despre foc sau cele magnifice descrieri ale comportamentului pinguinilor.

Cunoscînd lucrările publicate și răsfoind carnetele de însemnări pot fi comparate, de pildă, schițele creionate aici, în cursul întîlnirilor cu balenele, cu desenele definitive reproduse în marea monografie apărută în 1903.

Subliniem încă o dată că aceste însemnări ale lui Emil Racoviță reprezintă primele observații științifice asupra viețuitoarelor antartice.

Cele două carnete cuprind o bună parte din durata expediției. Lipsesc însemnările privind perioada nopții polare. Au fost ele consemnate pe alt carnet sau în acest timp de grele încercări, cînd oamenii abia se tirau, epuizați și bolnavi, E. Racoviță nu a mai notat nimic. Lucrul este posibil dacă ținem seama că în lipsa soarelui aproape toate animalele banchizei dispăruseră. Deocamdată este greu să dăm un răspuns la această întrebare.

Spațiul nu ne îngăduie o prezentare, măcar sumară, a conținutului celor două carnete. Să amintim, totuși, că între 9 și 11 decembrie 1897, Emil Racoviță, împreună cu dr. F. Cook și geologul H. Arctowski, au vizitat insula Dawson, situată destul de aproape de Punta Arenas, făcînd cercetări antropologice asupra indienilor, în majoritate onashi, aflați aici.

Sederea pe insulă este consemnată de-a lungul cîtorva pagini și notele lui E. Racoviță, completate de desene, sînt extrem de interesante dezvăluindu-ne un aspect necunoscut al activităților desfășurate de naturalistul român. Ele cuprind observații asupra aspectului fizic al indienilor, date asupra comportamentului lor, relatări despre soarta tragică pe care le-au rezervat-o coloniștii albi. E. Racoviță a întocmit cu această ocazie, un dicționar onash-francez, destul de substanțial, cuprînzînd termeni utilizați de indienii pentru denumirea unor plante, animale sau forme de relief. El s-a străduit să facă o transcriere fonetică cît mai fidelă și a putut să constate, chiar în timpul scurt petrecut pe insulă, deosebirile existente între limba onashilor și cea vorbită de yahgani și alacafui. Însemnările sale au căpătat astăzi, cînd aceste populații sînt aproape dispărute, valoarea unor mărturii directe.

ALEXANDRU MARINESCU

Vitrina artelor

Teatru

Spectacol în alb

Pe un text cu ușoare ambi-
guități, neocolit de convenții
(acreditate), dar de o consis-
tentă teatralitate (gen Broad-
way), Teatrul Dramatic Brașov
oferă cu **Sculptură în os**, în
premieră absolută, o imagine
a unui Paul Everac în neobosi-
tă căutare de sine (mai mult în
virtutea unei nepărăsite tîne-
reți creatoare) și de aventură
scenică. Autorul (și) pune de la
o vreme întrebări existențiale
simple, ca, de pildă, acum des-
pre ce înseamnă virstele omu-
lui, la care reușește să (și) răs-
pundă la fel de simplu (să zi-
cem: sint un fel de drum al
memoriei, întrerupt, tulburat
de nesăbuitele sublimale ale fie-
căruia), după o formulă care
aparține teatrului de viață și
idei.

Puse față în față planurile a
trei virste din viața lui Pompi-
liu Polescu (artist inițial, tânăr
cercetător și, în urmă, profesor
consecrat) și cele trei ipostaze
ale frumuseții (Nuți — servan-
tă aproape troglodită, Nuni —
fiică superintelectuală și Nuși
— nebulie frivolă și romanti-
că), se obține o structură inter-
sectată, combinatorie a șanse-
lor și soluțiilor existențiale. Ce
poate alege un asemenea per-
sonaj: demența și sărăcia fer-
icirii? lășitatea intrării în con-
vențional și, beția falsă și fadă
a împlinirii profesionale? Per-
sonajul nu optează pentru una
dintre ele, ci gustă, firesc, din
fiecare, virsta propriu-zisă obli-
gându-l s-o accepte pe cea din
urmă. Nu există așadar nimic
care să (se) complice în piesa
lui Paul Everac, în orice caz
nimic care să depășească com-
plexitatea naturală a existen-
ței. Totul decurge în ritmuri
exacte, previzibile, chiar dacă
flash-back-urile caută și reu-
șesc aparent să creeze o anu-
me confuzie a etapelor (lămu-
rite ulterior). Textul este însă
plin de replici teatrale, unele cu
miez filosofic (de sorginte co-
tidiană, desigur), altele cu ver-
vă, altele cu patimă. Cuvintele
cad de regulă cu suficientă
exactitate, în locurile așteptate
de spectator. Astfel este radio-
grafiata biografia excepțională
(și totuși repetabilă) a profeso-
rului chimist Polescu pe calea
renunțării succesive (la artă,
la idealurile absolute, la iubi-
rea fără margini, la confortul
banalității etc.). Cea mai obses-
ivă este, desigur, iubirea, care
revine în ordinea instalată cu
dificultate în conștiința și me-
moria personajului, readucând
periodic parfumul tentant al
aventurii și riscului.

Regia lui Dan Alexandrescu
a îndeplinit toate sensurile a-
cestui text interesant, punând
în lumină adevărurile care con-
duc personajele. Lucrat cu
profesionalitate netă, dovedită
în multe dintre spectacolele sale
anterioare, cel de la Brașov se
distinge prin limpezime, bună
distribuire a rolurilor, prin
mişcare exactă, bine echilibrată
pe limita dintre realitate și
teatralitate. Sala Studio a Tea-
trului brașovean impunea de
fapt o comunicare mai strinsă

cu publicul chemat atât de a-
proape de actul artistic.

Scenografia lui Victor Tapu
traduce chiar metafora „în
alb” („sculptură în os”) a tex-
tului, închipuind un interior de
limpezime, de purificare a des-
tinelor, de înscriere luminată a
lor pe un palimpsest obligato-
riu.

Cele patru personaje sînt in-
terpretate de doi actori. În tri-
plu rol, Nuți-Nuni-Nuși, evo-
luază strălucit Viorica Geantă
Chelbea, aflată cu acest specta-
col la prima ei ieșire pe scena
brașoveană (după un stagi-
u remarcabil la Baia Mare). Ac-
trita este deosebit de intere-
santă, reușind cu dezinvolură
și disponibilități să alterneze
spartiile (succesiv) vulgare, so-
bre și frivole ale celor trei
personaje feminine. Este candi-
dă și păstoasă în secvențele
servantei, e cinică și demnă în
cele ale fiicei savante și debor-
dantă, visătoare și cu totul a-
trăgătoare în cele ale perpe-
tuei amante. Este de așteptat
de la această tină și talen-
tă actriță o evoluție ascen-
dentă. Alături de ea, Dan Săn-
dulescu, în rolul profesorului,
este în notă de echilibru, scă-
pările sale de tonalitate afec-
tivă fiind neglijabile. Are, în
schimb, ținută adecvată rolului
și o pronunție convingătoare
(mai ales pentru cea de-a treia
virstă).

Un frumos final, gândit atent
și pe un fond muzical inspirat,
discret, încheie acest spectacol
de virtuozitate actoricească,
plăcut, emoționant.

VALENTIN TAȘCU ■

Plastică

Acuarela — gen prim

Scritorul de cărți de artă Va-
lentin Ciucă e custodele unei
secții a Muzeului din Piatra
Neamț, municipiu de altfel unde
și locuiește. A vorbi de el însă ca
despre un autor „din provincie”
e imposibil. Tot atât de impro-
priu cum ar fi să nu amintim
de aceasta în cazul altor per-
soane. Termenii precum „pro-
vincie” și „provincialism” și-au
pierdut aproape în întregime
înțelesul ironic și peiorativ, ti-
neretului, îndeosebi, reținând doar
ideea situații geografice. Ciudad
și semnificativ rămîne faptul
că argumentul distanțelor de
tot felul față de Capitală ca
factor al nereușitei, e invocat,
cînd vine cazul să se explice
de o seamă de artiști consolați
de fapt în mediocritate. Nu
există loc din țară unde să nu
aflăm — la condiții de trai și
de dezvoltare culturală egale —
persoane sigur afirmate în plan
național și persoane care pun
nerealizarea lor plenară în cau-
za mediului ori a „provinciei”.

Am scris nu întîmplător că
Valentin Ciucă e scriitor de
cărți de artă. E o profesie de
sine stătătoare, dovadă că mulți
critici de interes nu izbutesc
să-și încununeze străduințele
cu lucrări de o cuprindere mai
largă, să le conceapă și, mai ales,
să le scrie. Pînă la urmă, che-
stiunea care se impune în dis-
cuție e definitivarea cărturar-

lui ce ți-ai propus să fii. Re-
ușitele lui Valentin Ciucă tre-
buie comentate în funcție de
țelul mult ambițios al scrierilor
lui. A publicat pînă acum cite-
va monografii despre pictori
„din provincie” neglijăți ori
chiar uitați: Lascăr Vorel, C.D.
Stăhî, etc., și e pregătit să al-
cătuiască alte cărți despre ar-
tiști plastici din zona Neam-
țului. E o probă că, preocupin-
du-se de „autori locali”, Valen-
tin Ciucă dă un sens polemic
realizării sale ca scriitor pe su-
biecte de artă nebulare. Mai
mult: grație firii sale me-
todice și dispuse a simpatiza
cu cauze dificile, Valentin Ciu-
că își pare criticul pregătit
să alcătuiască un „Dicționar al
artiștilor uitați”. Oricum, că-
rțile tocmai apărute și cele în
lucru mărturisesc gânduri ex-
trem de angajante. Am comen-
tat anul trecut un volum — „Pe
urmele lui Nicolae Grigorescu”
— ambițioasă la un portret
substanțial îmbogățit, al ma-
estrului, în special în ce pri-
vește nădejdea într-o carieră
europeană. Un romantic reprimat
și, în fond, un artist cu conștiința
etapei istorice. Pictorul
Grigorescu a voit mult
mai mult decît ne-a lăsat să
știm. Acum, Valentin Ciucă clă-
dește o carte, în care investes-
te și munca și patetism, despre
Ștefan Luchian. Sint activități
absorbante, ce nu par a mai
lăsa spațiu și altora. Totuși, Va-
lentin Ciucă — urmînd probabil
un scenariu de creație fără lo-
curi de tihnă și ezitări — a scos
de sub tipar un tom despre
„Acuarela contemporană româ-
nească” (Editura Meridiane).
Deși nu are structura dicționa-
rului de artiști — și a celui de
posibilități plastice, implicit —
volumul înregistrează pe toți a-
cuareliștii de azi și ia în se-
amă întreaga lor creație. Inves-
tigația ce a dat, pînă la urmă,
studiul e impresionantă, mai
ales dacă ținem cont că dome-
niul se lasă totuși greu inves-
tigat. „Emanarea acuarelei”
— scrie Valentin Ciucă — „a
produs pe fondul schimbărilor
de mentalitate artistică specifi-
ce ultimelor decenii...” Fapt
ce vrea să zică și despre e-
manarea acuareliștilor înșiși,
despre radicalizarea poziției
lor față de acest „gen secund”.
Avem de-a face, prin urmare,
despre o cercetare asupra acu-
relei contemporane ca „gen
prim”, cu feluri proprii și reu-
șite complete. Artiștii care au
știut să se afirme, de-a lun-
gul vieții, ca acuareliști se bu-
cură de un tratament cvasi-
monografic. Interesul deosebit
al întreprinderii lui Valentin
Ciucă stă în atitudinea sa față
de devoția nobilului meșteșug:
în această carte nu există pro-
vincie și Capitală culturală.
Mai mult, se vedește că marii
acuareliști contemporani trăiesc
și în provincie, iar unii dintre
ei au meritul de a fi făcut cu-
noscut orașul unde lucrează și
ca urbe de baștină a unor ar-
tiști al acuarelei.

Studiul e scris cu aleasă
cumpănire a termenilor și oferă
cîteva folosințe importante. Bi-
neînțeles că, rămîind consec-
vent poziției sale, Valentin
Ciucă arată un plus de căldură
față de creatorii moldoveni,
mai ales față de aceia din regi-
unea Neamțului.

TUDOR OCTAVIAN ■

Muzică

Restituirea lui Ivanovici

Putini sint acela care n-au
ascultat, încă, valsul „Valurile
Dunării”; zicem, puțin, refe-
rindu-ne la ascultătorii aflați
pe mai multe continente. Intru-
cit această lucrare a cunoscut
celebritatea încă spre sfîrșitul
secolului trecut, ea constituind
— și fiind răspîndită ca atare
— chiar ca o replică a nemuri-
torului „Dunărea Albastră” com-
pus, după cum se știe, de vie-
nezul Johann Strauss — fiul,
ambele valsuri fiind interpre-
tate la Expoziția Internațională
din America de Nord chiar de
regele neincoronat al genului,
autorul altor altor opuri uimi-
toare, în frunte cu opereta
„Liliacul”. Cu atît mai mult,
noi românii, ar trebui să ne
mîndrim cu creația maiorului
Iosif Ivanovici, care în afara
„Valurilor Dunării” a mai scris
o sumedenie de miniaturi sau
lucrări ceva mai dezvoltate:
ele au fost îndestul de cunos-
cute la vremea lor, dovada e-
locventă fiind chiar tiparul de
care s-au bucurat.

Iosif Ivanovici a fost ofiter
de carieră, în specialitatea mu-
zică militară. În 1880 îl aflăm
drept seful muzicii Gărzii Na-
ționale din Galați. 15 ani mai
tîrziu el ajungînd chiar inspec-
tor al muzicilor armatei, pen-
tru că în 1889 s-a fîe distins cu
foarte importantul Premiu de
Compoziție al Expoziției Uni-
versale din Paris. Iată, pe
scurt, tulburătoarea viață a lui
Ivanovici, din care au irup-
t peste 100 de creații în diferite
genuri. „Valurile Dunării” fiind
singura care a străbătut, glo-
rios, acest răstimp de aproape
86 de ani. Să înțelegem deci, la
justa valoare, recenta inițiativă
a Radioteleviziunii Române care
a purces la reînvierea, reîntî-
nerirea și redimensionarea a
încă 12 opuri — deocamdată —
aflate în catalogul muzicianu-
lui. Proces creativ în care cele
mai importante contribuții
le-au avut compozitorul Sergiu
Sarchizov — printr-o orchestra-
ție splendidă și chiar cîteva
imixțiuni armonice și contra-
punctice binevenite; muzicolo-
gul Viorică Cosma, ce a pus la
dispoziție lucrările originale,
după febrile căutări; dirijorul
Iosif Conta, prezentîndu-le
drept adevărate prime audii,
într-un concert vocal simfonic
în care formațiile muzicale ale
RTV, orchestra simfonică, cor-
ul mixt și corul de copii (di-
rijorii corurilor fiind Aurel
Grigoraș și, respectiv, Eugenia
Văcărescu-Necula) avînd și co-
laborarea sopranelor Simina
Ivan și Irina Săndulescu-Bălan,
a mezosopranelor Liliana Nichi-
teanu, ca și a micutei soliste
Roxana Stîngaci; ansamblu
cu o execuție impecabilă, do-
vedind multă omogenitate, sen-
sibilitatea fiind însă principala
calitate; iar inițiatorul întregii
acțiuni, Dumitru Morosanu a
dat impulsul necesar, el fiind
omniprezent atît în studioul de
înregistrare, ori în aula Ate-
neului Român.

Valsul „Sinaia”, cu o formă
introdactivă urmată de partea

de vals propriu zis, are ca spe-
cific un suspans al acompania-
mentului harpei și a percutiei,
el respirînd, parcă, parfumul o-
rașului — perlă a Carpaților:
polka „Lina” aminteste prin tot
de celebra polka „pizzicato” a
lui Strauss, deosebindu-se fun-
damental de ea prin specificul
citorva intervale de esență ro-
mânească, ce o străbat; valsul
„Agatha”, a fost dedicat de
compozitor celebrui Agatha
Bărzescu, avînd dialoguri pur-
tate între partidele instrumen-
tale, asemănătoare scriiturii
pentru fanfară, dar splendid
redate în acest gen simfonic:
„Polka șoricelilor” este un joc
minunat orchestrat, pe relații
de secunde, din acest motiv at-
mosfera devenind foarte glu-
meată; „Luceafărul”, dease-
meni un vals, are o introducere
clădită pe blocuri armonice
purtate de o melodie plină de
romantism, neavînd însă, desi-
gur, nici-o legătură cu celebra
lucrăre eminesciană cu același
titlu; într-o muzică valsantă,
intitulată „Olga”, Simina Ivan
și-a redemonstrat calitățile
deosebite ale glasului său, ca și
înalta sa tehnică de cînt;
„Hora”, deasemeni un vals
lent, constituie un foarte clar
exemplu de integrare a melo-
diei populare românești, în sta-
re nudă, pe ritmurile și siste-
mul armoniei clasice, obicei —
de altfel — frecvent în secolul
trecut, adoptat de compozitorii
noștri înaintași; „Visul de aur”
este un vals de concert în care
principalele teme au fost desti-
nate corului, exemplificîndu-se
cu acest prilej că tehnica de vo-
caliză este foarte dificilă pen-
tru un ansamblu vocal, dar și
de mare efect atunci cînd for-
mația răspunde integral cerin-
țelor partiturii, așa cum a fost
cazul și aici; „Tunele și trăz-
nete”, un Allegro în forma ga-
lopolului a oferit partidei instru-
mentelor de percuție să-și re-
leve mîiestria, ritmul și mu-
zicalitatea, smulgînd roote de a-
plauze din partea numerosului
public; un alt vals, apoi o pre-
lucrare a lui Sergiu Sarchizov
pe temele altor principale lu-
crări ale lui Ivanovici, intitulată
„Viața la București”, au o-
ferit cîteva momente de medi-
tație asupra minunatelor melo-
diilor cu un curs extrem de fluent,
ce se află încă neștiute și care
ar trebui mai din plin valorifi-
cate; în același timp, Irina
Săndulescu-Bălan, Liliana Ni-
chiteanu și Roxana Stîngaci
au strălucit alături de corul
mixt și corul de copii; în sfîr-
șit, încă un „Galop”, o adevă-
rată acrobatică în tehnica in-
strumentală, interpretîi din or-
chestra dovedind din plin fe-
jul în care o posedă; iar finalul,
acel nemuritor vals „Valurile
Dunării”, a premărit — prin
întreg ansamblul — frumusețea
și veșnica tinerețe a bătrînu-
lui Danubiu.

Iosif Ivanovici ne-a fost res-
tituit în parte; așteptăm deci
o continuare firească a valori-
ficării moștenirii sale creatoare;
iar programele noastre de
televiziune și-au format, în
mod fericit, o dimineață de 1
ianuarie, aidoma celebrei emi-
siuni de anul nou a televiziunii
vienzeze; încă un bun prilej
pentru popularizarea interna-
țională a creației românești, din
muzica de ieri și de azi.

CLAUDIU NEGULESCU ■

Maria Slătaru-Nistor

(Urmare din pag. 9)

— Dar unii au nevoie de o
păreră excelentă despre ei în-
șiși tocmai pentru ca fapta lor
artistică — deseori remarcabilă
— să se poată realiza!
— E-adevărat. Fără credința
că te urci pe scenă pentru
ceva important nu ai ce căuta
acolo. Dar asta nu înseamnă
că trebuie să te crezi mai gro-
zav decît ceilalți.
— Cum se vede viața atunci
cînd sînteți în fața publicului?
— Eu o uit.
— De tot?
— Nu. Așa ceva ar fi im-
posibil. De fapt, și ceea ce se
petrece pe scenă e viață. Un
concentrat de viață din care
ni se dezvăluie mai bine cine
sîntem, ce năzuim să fim.
— Aveți emoții înainte de
spectacol?

— Am emoții, am și nerăb-
dare, dar mai ales simt o
bucurie nemaipomenită cînd le
cînt oamenilor.

— De ce? Pentru aplauzele
care sînt la sfîrșit? Pentru
flori?

— Își au și aplauzele și flo-
rile rostul lor. Dar nu pentru
asta mă bucur cînd apar pe
scenă. Pur și simplu, doresc să
aduc bucurie semenilor mei.
Doresc ca ei să uite, fie măcar
și pentru trei ceasuri, de răută-
țile care mai sînt pe lume, de
tot ce ne împiedică să fim mai
curați și mai buni.

— Sînteți, din cîte știu, un
om bun, Maria Slătaru. Aveți
cu-adevărat o fire de moldo-
veancă.

— Oameni buni sînt peste
tot. Și sînt mai mulți decît se
crede.

— Cum vă înțelegeți cu par-
tenerii de pe scenă? Lucrurile
se petrec întotdeauna într-o
armonie perfectă?

— Iubesc mult munca în co-
lectiv. E fascinant să vezi cum,
după un număr de repetiții,

spectacolul se încheagă, capătă
coerență, fiecare știe ce are de
făcut, cum are de făcut... Un
ciudat fluid îi animă pe toți și
reprezentăția capătă viață și
culoare. E drept, am avut și
surpriza să mă întîlnesc cu
cîntăreți care vor să te înge-
nuncheze ca să fie ei mai pre-
sus. Iar astfel de ocazii nu se
mai realizează acea comunicare
între cei de pe scenă și re-
prezentăția suferă de uscăciune,
de lipsă de organicitate. Din
fericire, astfel de situații sînt
pasagere.

— Ați avut prilejul să eu-
noasteți situația operii în lume.
Cei care i-au clamat o vreme
sfîrșitul s-au înșelat fără doar
și poate.

— S-au produs și se pro-
duc multe înnoiri în arta spec-
tacolului liric. Dar de dispariția
lui nu poate fi vorba. Criza
operei, fără a fi doar o vorbă
aruncată în vînt, pornind de la
cîteva simptome reale, va fi, în
cele din urmă, rezolvată.

— Cum e privită arta lirică
românească în lume?

— Ea ar avea un loc de
cînte orunde s-ar prezenta.

— Ce credeți că offensează
arta în acest final de mileniu?

— Prostul gust. Proliferarea
lui ar trebui să ne dea mai
mult de gînd.

— După spectacol întotdeauna
vă place să vă înconjuțați de
prieteni. De ce?

— Evit să rămîn singură.
Chiar mi-e teamă. Îmi trebuie
un timp ca să revin din lumea
în care am fost pentru trei ore
altcineva decît eu însămi. Și
pentru asta am nevoie în spe-
cial de cei dragi ai mei.

— Aveți mulți oameni la care
țineți?

— Îi iubesc mult pe cei din
jurul meu. Îi iubesc și am
încredere în ei. Uneori m-au
dezamăgit, dar întotdeauna
le-am găsit circumstanțe ate-
nuante.

— Din nou firesc dumneavoa-
stră se dezvăluie. E ceva ce-ați
învățat de la cei lîngă care
ați văzut lumina zilei: iertarea.
Și generozitatea. Și incapaci-
tatea de a învidia.

— Oare-am învățat? Sau ne
naștem cu defectele și calitățile
noastre? În orice caz, mă dă-
ruiesc prea mult celorlalți. Și
chiar cînd n-am probleme,
reușesc să mi le creez. De
aceea simt nevoia unui om
puternic lîngă mine.

— De ce?

— Ca să-mi risipească îndo-
ielile.

— Chiar cu prețul minciunii?

— Nu. E un preț care nu
merită să fie plătit.

— Nu vă e dor de locurile
copilăriei?

— Cum să nu! N-am mai
fost din primăvară. Să m-adun
cu frații mei, cu toți nepoții e
una din marile mele bucurii. E
drept, casa părintească a intrat
puțin în pămînt. Gardul care
mai înainte mi se părea greu
de escaladat arată că și cum ar
înconjura o curte a unor pitici.
Dar am început să fiu mai
melancolică decît de obicei.
Pentru un timp, să ne oprim
aici.

1918 Șapte decenii de la făurirea statului unitar român 1988

Constanta de aur a sufletului românesc, ideea de unitate, s-a reflectat în forme variate, în toate genurile creației spirituale, determinând alcătuirea unui tezaur documentar inestimabil, probă fără echivoc peste decenii și veacuri asupra maturității politice a neamului. Sigiliile, pe drept cuvânt apreciate drept „martori privilegiați ai curentelor istorice”, reliefează, prin imaginile gravate în cimpul lor, viața social-politică în complexitatea sa, readuc în atenție societatea vremii în care au fost instituite.

Menite să asigure recunoașterea de către contemporani și urmași a valabilității actelor eminate ca urmare a amplelor și variatelor procese social-economice, sigiliile au validat și validează fapte consemnate în hrisoavele și uricile domnești, purtând girul cancelariei voievodale ca și înscrisurile în care sunt implicate diferite instituții sau oameni simpli, devaluându-ne ceea ce era de esență în derularea proceselor sociale. Prin mijlocirea codului plastic încifrat, izvoarele sigiliare ne aduc mărturie despre preocupările cotidiene ale oamenilor din vremurile cînd ele au fost emise ori și-au menținut valabilitatea, ca și privind aspecte mai fine ale artei, ideologiei și spiritualității timpului și societății respective. Cine studiază atent sigiliile emise în spațiul românesc, va descifra lesne, în simbolistica lor, prezența și permanența idealului unității naționale și al neamului. Va descifra, deși compozițiile plastice sînt variate sub aspectul formei de expresie, aceeași origine etnică pentru toți românii din aria vechii Dacii, ca și însemnele „dorinței” lor milenare de unitate.

Din nenumărat mare al vestigiilor de acest fel, vom aminti aici câteva piese de excepție care, prin semnificația lor politică și valoarea de simbol ce o încumbă, ilustrează pe deplin

acest adevăr. Una este aceea care îl desemnează pe ilustrul voievod Mihai Viteazul „Domn al Țării Românești, Transilvaniei și Moldovei”. În partea superioară a unei compoziții deosebit de expresive distingem acvila cruciată — stema heraldică a Valahiei, simbolul românesc cel mai de preț. Ea evocă zborul spre înălțimi ca și faptele de mare curaj și vitejie ale strămoșilor; acvila, preluată din fondul spiritual daco-roman, dovedind originea

marele voievod acționa în consensul istoriei, încercînd să împlinească „dorința refacerii Daciei”. Dorința și imbold ce vor anăina, în veacurile ce urmează, pe mulți alți principii și voievozi români, dar nu numai pe ei, ci numeroși cărturari și conducători politici proveniți din rîndurile poporului din toate cele trei țări românești. În domeniul heraldic, ideea unității s-a evidențiat, de cele mai multe ori, prin reunirea acvilei cu capul de bour, compoziție

rim, — de curînd pus în circuitul științific — infățișează capul de bour avînd între coarne acvila cruciată. Iată deci, și emblema sigilară acoperirea o realitate politică concretă.

De altfel, în cadrul acestei categorii de sigilii în emblema cărora trăiește ideea unității celor trei țări românești se află și cele care, cuprînd, pe lîngă „Stema unită”, elemente sugerînd scena „săgetării corbului”, adică blazonul Corvînestilor. Deosebit de ingenios

în care societatea românească a cunoscut un proces de mari înnoiri, scena „săgetării corbului” a fost reprezentată în mod direct și în proporții corespunzătoare. Iată, actele de cancelarie emise sub semnătura domnitorilor Grigore al II-lea Ghica, Constantin Mavrocordat și Mihai Racoviță — voievozi care au ținut să-și afirme obiectiv și să releve înrîndurile cu vechile familii domnitoare — sînt validate cu sigilii al căror cîmp cuprinde două registre deosebit de sugestive. În partea superioară, stema unită este redată între două scuturi accolte, ca în partea centrală să prezinte un tablou plin de mișcare, infățișînd, într-un mod nou, cele două personaje din jurul copacului. Cel din stînga este un bărbat care trage cu arcul în corbul plasat în virful copacului, iar cel din dreapta — o femeie întinde mina să prindă inelul pe care pasărea pare să-l scape. Probind autoritatea statală, compoziția dovedește relațiile politice ale aceluia moment, ca și tradițiile istorice și aspirările de viitor.

Urmărind, totodată, și evoluția elementelor incluse de-a lungul timpului în sigilii, descifrăm exact evoluția vieții politice și evenimentele parcurse de cele trei țări românești. Apoi, ideea unității naționale o putem regăsi, la fel de pregnant prezentă, în emblemele ce desemnau unitățile teritoriale-administrative, centrele urbane, instituțiile de diferite categorii ca și în impresiunile sfîrșite provenind de la comunitățile sătești și persoanele particulare... Cercetîndu-le și descifrîndu-le sensurile, înțelegem mai exact că toate aceste însemne au avut un rol deosebit de important, în cultivarea, difuzarea și stimularea, de-a lungul veacurilor, a ideii de unire, a luptei pentru înfăptuirea ei. Sînt izvoare istorice de o mare valoare pentru cultura noastră.

Dr. MARIA DOGARU ■

Sigiliile, martori privilegiați ai trecutului

comună a neamului românesc. În centrul imaginii este plasată stema iconografică a principatului, cele două personaje flancînd un copac, ca aluzie directă la romanitatea răsunătoare. Între cele două personaje — redată cu aureolă și mantie lungă — s-a gravat capul de bour cu stema între coarne, herbul Moldovei, ca în partea inferioară să fie plasată cea doi lei, ce desemnează — în concepția lumii medievale — Dacia. Astfel alcătuită, emblema sigiliilor lui Mihai Viteazul atestă, pe de o parte, mărețul act al primei Uniri a țărilor române, iar pe de altă evocă faptul că la acea răscruce de veacuri (1600)

ce (denumită „stema unită” sau „stema indoită”) exprimă, în sens larg, conceptul de unitate a poporului român. Primul izvor sigilar de acest fel a fost folosit în cancelaria lui Radu Mihnea, voievodul cărturar care se intitula, tocmai pentru a evidenția înrîndirea cu familia lui Iancu de Hunedoara, „Radu Mihnea voievod Corvînel”. Cum atestă cronicile, ca și mărturiile documentare, Radu Mihnea a manifestat permanent preocupări pentru problemele românești, reușind într-una din domnii să fie stăpînul efectiv al Moldovei și Munteniei. Sigiliul la care ne refe-

și expresiv în acest sens este sigiliul lui Grigore Ghica. Are „în cîmp” stema combinată a Valahiei (cele două personaje desemnînd, la această epocă, prin transfer de sensuri, cuplul princiar), flancînd un copac în virful căruia este plasată acvila cruciată și data — 1672. Ingeniozitatea reprezentării constă în faptul că în ciocul pasării s-a gravat, pe lîngă cruce, un inel, pe pieptul acvilei — un minuscul cap de bour, iar pe umărul personajului din stînga un arc. Este ideea unității dinastice dintre domnitorii Munteniei și al Moldovei, cu Huniazii.

În veacul al XVII-lea, veac

(Urmare din pag. 2)

Partidului Național Român proclama independența populației din Austro-Ungaria.

Panică la Viena, autoritatea nu mai poate face față. La 31 octombrie 1918 ia ființă la Viena Senatul Militar Român Central sau Sfîatul soldaților români. Președinte interimar este căpitanul Traian Popa. Iuliu Maniu prezintă situația de pe fronturi și evoluția mișcării politice românești. Se hotărăște: „Toți ofițerii și soldații români să stea neclintîți în serviciul cauzei sfînte a națiunii române. Supunere numai superiorilor militari români. Jurămînt numai stăgului românesc” (Ioan Rancea, *Noi contribuții documentare*, în *Revista Arhivelor*, nr. 3, 1987; pt. amănunte a se vedea în *Arh. St. Mureș*, *Colecția manuscrise*, nr. 132). Românii, practic, controlează un sector important al Vienei. Hotărăsc și trimit un delegat la Praga, care să aducă la cunoștință unităților românești constituirea Senatului român.

Praga, capitula Boemiei, oraș important al imperiului. În garnizoană trupe numeroase, printre ele regimentele de infanterie 2 Brașov și 51 Cluj cu pondere românească. Se formează *Legiunea română* din circa 1000 soldați, 20 ofițeri, peste 80 subofițeri. Ce nota ofițerul Gavril Cimpeanu, „Luni, 27 octombrie 1918, ne-am pomenit pe la orele 14.30 cu imense manifestații pe străzile orașului Praga. Bucuria cehilor era la cîrmă. Sunau clopotele la toate bisericile și lumea alerga veselă în toate părțile” (*Arh. Stat Sălaj*, *fond Colecția personală Gavril Cimpeanu*, dos. 4, f. 1). Militarii români transilvăneni au refuzat să execute ordinele austriece în zilele de 27-30 octombrie 1918, de-a înăbuși în singe răscoala, iar după dezarmarea soldaților fideli monarhiei, au capturat tunuri, armament și depozitul de muniții, pe care căpitanul Simon Alexandru și alți ofițeri români le-au predat patrioților cehi, care și formau armata națională (Ionel Peneș, *Activitatea Legiunii Române din Praga*, în „Acta Musei Porolissensis”, VIII (1984), Zalău, p. 450-452). La 25 noiembrie 1918, Legiunea română părăsește Praga (după ce va fi predat pozițiile regimului 28 ceh), îmbarcîndu-se într-un tren special cu destinația Cluj. Căpitanii Alexandru Simon (comandant), Emilian Grozea, Nicolae Borzea și ceilalți gradați și soldați, conduși de o companie cehă și de muzică militară. Se fluturau stegulețe românești și cehi, se cîntau cîntece patriotice. Iată deci contribuția românească, într-un moment-cheie, decisiv, cînd după secole de opreliște habsburgică, a fost proclamat, la 28 octombrie 1918, statul independent cehoslovac.

Cu mic, cu mare la Alba Iulia

La 13 noiembrie 1918, guvernul ungar semna armistițiul de la Belgrad cu Puterile Antantei, care stabilise retragerea treptată a trupelor maghiare în cadrul propriu-zis al Ungariei. Cu toate încercările disperate de a reține în cadrul ei, Transilvania, Slovacia, Voievodina și Croația, adunările reprezentative ale românilor, slovacilor, sîrbilor și croșilor hotărăsc separarea de Ungaria. La 18 noiembrie 1918, Comitetul Executiv al Consiliului Național Român dă publicității un comunicat, unde afirmă categoric: „Națiunea română pretinde cu tot dreptul independența sa de-

plină de stat”, iar ziarul „Românul” convoacă, la 1 Decembrie 1918, la Alba Iulia, Marea Adunare Națională (N. Ciachir, Gh. Bercan, *Diplomația europeană în epoca modernă*, București, 1984, p. 494). „Telegraful român” din Sibiu reproducea în numărul său din 16/29 noiembrie 1918 un manifest din care reținem: „Ne cheamă Bălgradul, cetatea visurilor noastre de durere și de biruitoare mișcare. Tîra pînă la Dunăre și mare, de cîntărețul strămoș, Ovid. Cu sufletul curățat de orice patimă să ne apropiem de sfînta cetate”. Iar „Glasul Ardealului” din Brașov cheamă: „Ardealul frumos, Banatul crou, Bihorul asuprit și Maramureșul istoric. Uniți-vă glasul, să cutremure munții” (nr. din 13/28 noiemb. 1918). Tot „Telegraful român” mobiliza la Alba Iulia pe toți stenografiștii români: „cîci istoria cere ca nici un cuvînt să nu se piardă pentru posteritate” (14-27 noiemb. 1918).

„Un proces istoric de importanță mondială”

După cum se știe, procesul desăvîrșirii unității statului român a fost finalizat la 1 Decembrie 1918, cînd Marea Adunare Națională de la Alba Iulia, susținută de peste 100.000 patrioți sosiți acolo, a adoptat istorica *Declarație de la Alba Iulia*, prin care era proclamată solemn unire pentru totdeauna a Transilvaniei și Banatului cu România.

Clemenceau furios, dar Brătianu încăpățînat... De la Alba Iulia la Trianon

Pe plan intern țara își vindea rănile războiului, se făcea sudura între provincii. Consiliul Central Săsesc

întrunit la Mediaș (8 ianuarie 1919), iar cel al Svaților, la Timișoara (10 august 1919), salutau actul de la 1 Decembrie 1918 „nu numai ca un proces istoric de importanță mondială, ci și dreptul legitim al poporului român pentru unire și formarea unui stat”.

Pe plan extern, la 18 ianuarie 1919, se deschideau, la Paris, lucrările *Conferinței de pace*, cu participarea a 27 de state independente, printre care și România, președintele Conferinței fiind primul ministru al țării gazde, George Clemenceau. România se afla în tabăra învingătoare a Antantei (alături de Franța, Anglia, Italia, S.U.A., Japonia), în contextul dispariției a 4 imperii (țarist, otoman, austro-ungar, german), ultimul fiind factorul în problemele internaționale din ultimii 40 de ani. Pînă la *Tratatul de pace*, se petrecuseră mutații de seamă în Europa centrală, de est și de sud-est — România își desăvîrșise unitatea națională, în jurul Serbiei se crease regatul sîrbocroato-sloven din 1929, se va numi Iugoslavia, apăruseră statele independente cehoslovac și polonez, iar revoluția din octombrie 1917 transformase calitativ imperiul țarist (denumirea de U.R.S.S. va fi adoptată abia la 30 decembrie 1922).

Delegația română, condusă de șeful guvernului, Ion I.C. Brătianu, a întâmpinat cu vie dezaprobare și amărăciune poziția marilor puteri față de România și celelalte state mici aliate (Serbia, Belgia, Portugalia, Grecia), ca și mașinațiunile învingătorilor. Brătianu a aflat cu stupeoare punctul de vedere al lui Clemenceau, suveranul „Tigrului”, „Bismark al Franței”, potrivit căruia „fiecare semnifică în fața Conferinței, cit semnifică puterea sa militară”. Eforturile depuse de reprezentanții României, intervențiile lui Take Ionescu, Nicolae Titulescu, Ioan Cantacuzino și alții, făcute cu demnitate și curaj, au determinat pînă la urmă ca interesele țării să fie satisfăcute în majoritatea lor. În orice caz, la 28 iunie 1919 se încheie la *Versailles* tratatul de pace între Antantă și Germania, principalul partener al Quadruplei Aliante (Germania, Austro-Ungaria, Imperiul Otoman, Bulgaria). Pentru noi, ne interesează direct, tratatul încheiat cu Austria la *Saint-Germain-en-Laye* (19 sept. 1919), semnat de România, la 9 decembrie 1919, prim-ministru fiind pe atunci generalul Constantin Coandă. Prin art. 59, Austria renunța, în favoarea României, la toate drepturile și titlurile „asupra părții din fostul ducat al Bucovinei aflată dincoace de frontiera României”.

Spațiul nu ne permite să arătăm toate mașinațiunile Budapestei, ci doar să consemnăm că, la 4 iunie 1920, Ungaria semna cu Antanta pacea de la *Trianon* și se constituia ca stat de sine stătător. Tratatul fixa granițele Ungariei cu Austria, Cehoslovacia, Iugoslavia și România, articolul 45, confirmînd apartenența Transilvaniei, Maramureșului, Crișanei și a unei mari părți din Banat (cu Timișoara), străvechi teritorii românești unificate cu țara, cu statul român, la 1 Decembrie 1918 (*Traité de paix les entres puissances alliées et associées et la Hongrie*, București, 1920). De altfel, Tratatul de la Trianon consemna un proces istoric deja realizat de către popoarele romîn, sîrb, croat, ceh, slovac, iar în ceea ce privește România, teritoriile de peste Carpați unite cu țara au deschis, după cum arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu — „calea spre dezvoltarea națiunii, au creat cadrul propice pentru o mai accelerată evoluție a economiei, științei și culturii, pentru intensificarea mișcării revoluționare a clasei muncitoare, a activității tuturor forțelor progresiste ale societății”.

„Vivat, crescat, floreat!”

De la începuturile ei, școala românească și-a propus, prin truda și rîvna marilor bărbați și dascăli care i-au purtat mereu aprinse torțele iluminării, să instruiască și să educe tinerele generații, să lumineze un popor prin flacăra slovei și puterea dragostei, să le insuflă tuturor românilor iubirea pentru țară, pentru muncă, pentru tot ceea ce este al neamului. Ani de-a rândul, secole chiar, cei ce și-au jertfit viața pe altarul limbii române n-au cunoscut ideal mai mare și mai sacru decît să întărească, prin instrucție și cultură, mlădița cea tinăra a poporului, ființa patriei.

Aceste luminoase tradiții ale școlii noastre românești s-au topit, preluate fiind de urmași, și-au fost potențate cu noile dimensiuni și răspunderi ale școlii de azi, chemate să pregătească în cultul muncii, adică prin muncă și pentru muncă, într-o bază materială cum n-au visat-o înaintașii, noile generații care vor duce mai departe cea mai durabilă și mai dreaptă lucrare — făurirea societății socialiste.

Publicăm în această pagină două reportaje despre aniversarea a două vechi și în același timp noi licee, cu bogate tradiții: Liceul „Samuil Vulcan” din Beiuș și Liceul „Nicolae Bălcescu” din Brăila.

Coperți pentru cultura română

La poalele blinzilor Munți Apuseni, acum mai mult de un secol și jumătate, un „vulcan” necunoscut, parcă trezit din somnul secular de tălpile goale și grele ale moților lui Horea a luminat cerul conștiinței naționale cu vîlvătaile lui mistuitoare, aureolind drumul sacru spre învățătură al românilor din codii întinse ai Bucovinei și Maramureșului pînă la malurile Dunării: Liceul „Samuil Vulcan” din Beiuș care în octombrie 1938 a împlinit 160 de ani de la întemeiere.

Parcă un tulburător fir secret al istoriei noastre leagă existența acestui liceu de marea eveniment al Unirii pe care-l sărbătorim în acest an. În anul 1888 revista *Gazeta de Transilvania* a apărut cu mare dirigență cauza liceului din Beiuș, amenințat cu desființarea de către autorități în urma unui penibil incident cu un steag al stăpînirii, iar la Marea Unire de la 1918 un important rol l-au avut și nenumăratele serii de absolvenți de la liceul din Beiuș care s-au împrăștiat în tot apusul și nordul Transilvaniei ca și în Banat pentru că liceul din Beiuș a fost în acele timpuri „universitatea” de cultură și suflet a românilor din Bihor, Banat, Arad, Satu Mare, Sălaj și Maramureș, cit și din alte părți. Era primul și singurul liceu românesc din partea de vest a Transilvaniei și aici veneau să învețe și români din Moldova și Bucovina. Rolul acestui liceu l-a exorimat pe cit de lapidar, pe atît de limpede, profesorul Gheorghe Bota în revista *Observatorul din Beiuș*, nr. 4, 1928, pag. 101: „În trecut, acest liceu a fost cetate de rezistență națională, cuib de suflet românesc, unde trebuia să ni se adăpostescă nădejdea zilei de mîine, amenințată nu o dată pînă la moarte”.

Încă din anul 1799 episcopul Ignatie Darabant din Oradea Mare, unul din autorii vestitului „Supplex Libellus Valachorum”, nădăjduia la înființarea unei școli românești în comitatul Bihorului unde se aflau pe puțin 340 de sate românești care nu aveau nici o școală mai înaltă. Urmasul lui Ignatie Darabant, cărturarul și protegitul corifeilor Școlii Ardelene, episcopul Samuil Vulcan transformă școala parohială sau sătească a bisericii românești din Beiuș (înființată chiar în anul răscoalei moților, 1784, în urma insistențelor lui Moise Dragoș pe lângă guvernul de la Viena) în școală normală sau școală primară urbană cu două clase care urma să pregătească elevii necesari școlii gramaticale (cu patru clase). Actul de întemeiere dat la Oradea Mare în 6 octombrie 1828 glăsuia în mod democratic: „deși institutul acesta este întemeiat, ce e drept, cu deosebire pentru valachi, cu toate acestea nu se va orîi de la el nici un tinăr, fie de orice religie sau națiune, numai să fie calificat a intra în el după lege”.

Ilustrul patriot și cărturar iluminist care a investit uriașă sumă de 160.000 florini pentru zidirea liceului și care l-a investit cu o fundație de 75.000 de florini a fost și un discipol om politic și diplomat, știind să se folosească la momentul oportun

de spărtura făcută în zidul autocratiei imperiale vieneze de valurile iluminismului european.

„Dorind a oferi ceva în sprijinul public, iar cu deosebire întru folosul și cultura națiunii române lipsite cu totul de ajutor și cultură”, iluministul cărturar și poliglot Samuil Vulcan, născut la Blaj în 11 octombrie 1760 și ajuns episcop al Oradei Mari, a renunțat la o mare funcție la Lemberg numai și numai pentru a se întoarce între ai săi.

Intenția cărturarului Samuil Vulcan de a pune reductibila armă a culturii în minile românilor din Transilvania este dezvăluită într-o scrisoare trimisă în 18 iunie 1814 lui Dimitrie Tichindeal: „Am principiul de a face pe români uniți și prin aceasta voi pune împărăția în primejdie”. Samuil Vulcan a sprijinit materialmente și moralmente pe Samuil Micu, Petru Maior, Gheorghe Șincai. La reședința sa de la Oradea Mare despre care Nicolae Iorga arată că „a îndeplinit misiunea de Academie științifică românească, patronind întreaga operă culturală românească, fărăosebire de confesiune”. Gheorghe Șincai a terminat în anul 1811 de redactat „Cronica” sa pînă la anul 1739. „Lexiconul de la Buda” la care au tradit din greu Samuil Micu, Vasile Colosi, Gheorghe Șincai, Petru Maior și Ion Corneli, tipărit în anul 1825 în patru limbi (primul dicționar etimologic al limbii române) a fost scris „din porunca și cu speșele prealuminatului și preacinstului Domn Samuil Vulcan”.

Asprimea proverbială a dascălilor de la liceul din Beiuș își trage sorgintea din imensele sacrificii care au trebuit să fie aduse pe altarul acestui lăcaș de cultură. A nu învăța era aproape echivalent cu un act de trădare a poporului care a plătit cu singe ridicarea acestor ziduri care să-i adăpostească învățătura și sufletul național. Pedepseau fără șovăire. Era o dragoste aspră, cu care fiii țărănilor se obișnuiseră de la pînății lor. Orelle de „silențiu” de la internatul pavelian erau sfinte și păreau date încă de la întemeierea lumii. Nimeni nu avea voie să lipească de la orelle de „silențiu”, de la studiul obligatoriu zilnic, urmărit cu zel de către pedagogii și dascălii de serviciu. Și „silențiu” a fost asemenea liniștii prevestitoare de furtună care răscolește natura și sufletele căci liceul din Beiuș a fost „vulcanul” care i-a călit la o înaltă temperatură pe emisarul lui din perioada 1828—1918.

După Marea Unire din 1918, Liceul „Samuil Vulcan” din Beiuș a servit cauza învățămîntului românesc trimițînd în aproape toată țara pe minunații săi dascăli.

În anii puterii populare, liceul de băieți „Samuil Vulcan” a fost transformat în liceu mixt de băieți și fete, beneficiind de ajutoare importante din partea statului. Acum, ca și altădată, liceul nu a fost numai lăcașul exclusiv al științelor umaniste, cit și cel al științelor exacte. O întreagă și glorioasă pleiadă de profesori de matematică, precum Matei Kis, Teodor Roșu, Vasile Ștefănică (ca-

re avea un neclintit principiu: lecția să fie învățată încă din clasă de către toți elevii), Dimitrie Fekete, Gavril Găvrilaș, Gavril Tăutu, Augustin Dănilă, Ștefan Musta, a pregătit excepțional promoții de absolvenți care au obținut rezultate strălucite la examenele de admitere de la politehnică.

În curtea liceului ne privește chipul sculptat în granit de către Alexandru Crăciun al mentorului acestui liceu, Samuil Vulcan, bust ridicat prin rîvna și strădania avocatului Viorel Butaș, absolvent al liceului și directorul actual al biroului colectiv de asistență juridică din Beiuș.

Pe poarta liceului intră o femeie de la țară cu un copil speriat de mină. Îl caută de zor pe actualul director al liceului, prof. Aurel Mincic. Directorul o îndrumă pînă la secretariat și apoi îmi povestește cum a predat el matematica în limba franceză între anii 1974—1978 la Meknes și între anii 1982—1984 la Casablanca, ambele orașe fiind în Maroc. Este din partea locului, din comuna Simbăta, a absolvit facultatea de matematică din Timișoara și este mîndru de marea tradiție a liceului. Întrucît procentul de admitere din rîndul elevilor este mereu destul de ridicat (aproape 33%), conducerea școlii a hotărît ca la un panou de onoare să se popularizeze în rîndul elevilor numele celor reușiți anual la admiterea în facultăți.

Cei mai mulți dintre absolvenții liceului de matematică fizică din Beiuș reușesc la admitere la Politehnică din Timișoara, dar și la științe economice, drept, medicină etc. Acum trei ani un absolvent al liceului a fost sef de promoție al Facultății de Drept din Cluj-Napoca. În acest an, la olimpiadele școlare de științe sociale s-au obținut mai multe premii speciale și mențiuni, la faza pe țară, iar la sesiunea de comunicări științifice, echioajele conduse de prof. Dăbăbăneanu Ionel au fost distinse în finală cu două premii III. Tot în liceu a ființat o valoroasă revistă școlară intitulată „Pagini de ucenicie” (1968—1977) urmată de seria nouă a revistei „Plai românesc” (1977—1978). La marea tradiție a liceului este firesc ca primul cabinet de istorie al județului Bihor să fie acela de la liceul din Beiuș.

Tradiția este o mare forță în activitatea de zi cu zi a acestui liceu distins cu înaltul ordin „Meritul Cultural” clasa I în cit zidurile lui, înălțate prin dragostea față de poporul nostru seamănă tot mai mult cu niște coperti uriașe de cărămidă care, extrem de fragile și extrem de puternice în același timp, au cuprins mai mult de un secol și jumătate, sufletul culturii și demnității noastre naționale.

PAȘCU BALACI

Cunoscuta cîntăreață de muzică populară Maria Cornescu ne-a făcut bucuria să apară, recent, în finalul unui spectacol complex de varietăți (muzică populară, ușoară, folk, umor) la Sala Polivalentă din București. Am reascultat vocea ca puternică și curată, rămasă aceeași în inflexiunile care i-au dat individualitate de-a lungul anilor, cu sentimentul că un nume în muzica populară românească se face în timp și se menține atît prin conservarea mesajului autentic al folclorului nostru cit și prin conservarea calităților proprii, morale și estetice, ale interpretului care mijlocește trecerea frumuseții autentice de la sursele sale originare spre profunzimea receptivă a sufletului uman.

În spectacolul de care aminteam, Maria Cornescu ne-a făcut, în plus surpriza de-a aduce în scenă, în prelungirea recitalului său, propria fiică — gest frumos de dăruire totală cîntecului popular și meseriei de cîntăreț, cu atît mai mult cu cit prezența alături, pe aceeași scenă, a mamei și fiicei venea în continuarea unui cîntec care sublinia în versuri îngrijite înalta responsabilitate socială a părintelui pentru copii, a familiei românești pentru viitorul demografic al patriei. Pe deasupra, gestul semnifică continuitatea neîntreruptă a mesajului artei populare de la o generație la

Brăila, catalog al valorilor și perspectivelor

Liceul „N. Bălcescu” din Brăila s-a născut în urmă cu 125 de ani ca o fragedă mlădiță — „clasa reală” — a Școlii naționale condusă de vrednicul dascăl și om de cultură Ioan Penescu, întemeietor al învățămîntului în limba română în orașul dunărean. În decursul vremii, „clasa reală” a devenit, pe rînd, gimnaziu clasic, gimnaziu comercial, școală comercială, gimnaziu clasic comunal, forme care reflectau mai mult interesele oamenilor politici locali decît pe ale învățămîntului. Abia la 1 noiembrie 1880, Titu Maiorescu, ministru, ajutat de Spiru Haret, trece gimnaziul clasic comunal în bugetul statului sub numele de gimnaziu real dîndu-i o programă de studii și eliberîndu-l de influențele politice. De aci încolo i se asigură continuitate și siguranță, mai ales cînd la direcția școlii este numit profesorul Atanasie Popescu, strălucit cărturar, autor de studii lingvistice și monografii, admirabil pedagog care și-a legat viața de destinele școlii pe care a condus-o 20 de ani.

La insistențele lui, gimnaziul a căpătat numele marelui revoluționar, iar la 1 septembrie 1888 a devenit primul liceu real din România, cu o primă promoție de absolvenți în iunie 1891, printre care figura și viitorul savant de reputație mondială Gh. Munteanu-Murgoci. După primul război mondial, direcția liceului „N. Bălcescu” revine timp de aproape două decenii, cu unele întreruperi unui alt mare om de școală, prof. Vasile Goras, intelectual de formație clasică și om cu vederi moderne care a adus liceului o faimă de mare instituție culturală. Numai o singură serie de absolvenți din 1925 a dat tării cinci profesori universitari titulari, personalități a căror activitate a trecut de hotarele naționale: filozoful Anton Dumitriu, geologul N. Onescu, juristul Mircea Manolescu, matematicianul Gh. Petrescu și politehnicianul Th. Bălănică.

Moment emoționant, prilej de evocare cu fierbinte recunostință pentru acea pleiadă de dascăli conștiințosi care au

transformat profesiunea în credință, iar idealul cultural în misie educativă, în spiritul muncii și al iubirii de patrie și de progres. Sînt nume peste care nu s-a așezat uitarea: filozoful și latinistul Iancu Brătescu, eruditul geograf D. Dogaru, eminentul pedagog C. Gușăla, elegantii profesori de limba franceză Georges Hiet și N. Stănescu, naturalistul Liviu Macedonescu, strălucitul conferențiar despre arta medievallă românească prof. dr. I. D. Ștefănescu apreciat și în celebra Sorbonă, romanistii At. Popescu, V. Goros, Gr. Arghir, C. Banea, scriitor memorialist, membru al Uniunii Scriitorilor dr. Cristea Părllog, gimnastul Radu S. Corbu, reanimatorul jocului național sportiv oina.

Cu acest prilej vom aminti că mulți din fiii elevi ai liceului „N. Bălcescu” din Brăila care s-au afirmat în cele mai diverse domenii ale științei culturii românești, unii de nînd personalități celebre ale umanității, precum: acad. prof. dr. Ana Aslan, prof. dr. Mina Minovici, prof. dr. Const. Sandu Aldea, prof. dr. Gh. K. Constanțescu, întemeietorul școlii românești de zootehnie, nume cunoscut pe plan european, Gh. Munteanu-Murgoci și alții.

Literatura, istoria, filozofia, științele juridice, artele, muzica și pictura s-au afirmat prin nume ilustre, fiii elevi ai liceului nostru: frații Const. și Toni Bacalbasa, D. Panaitescu, Perpessicou, Ilarie Voronca, Petre Andrei, criticul de artă Eug. Schileru.

Liceul „N. Bălcescu” din Brăila, vechi așezămînt de cultură, mîndru de trecutul său, bogat în valori spirituale pe care le dă țării, urcă, în epoca noastră socialistă, noi trepte de civilizație și cultură, educînd tinerele generații în spiritul dragostei de muncă și iubire de neam într-o societate a păcii și umanismului. Omagînd pe ctitori și pe cei care-i duc mai departe tradițiile, în acest sărbătoresc, rostim cu încredere într-un viitor strălucit, după străbunul adagiu: „Vivat, crescat, floreat”.

ȘTEFAN MIRCESCU

Mama și fiica

cele afirmate mai sus. Tot ce a cîntat fiica Mariei Cornescu nu se inscrie, prin text și muzică, în perimetrul ideii de muzică populară și cu atît mai mult în ideea românească pe care o aveam pînă acum despre muzica noastră populară.

Texte ale căror măsuri și refrene coboară adînc sub nivelul spațiului nostru mirotic, ritmurii care fac turul Mării Negre și al Oceanului Indian fără să se sinchisească de bogăția fără egal a valorilor noastre autohtone, cit și alte detalii pe care le punem în paranteze au făcut din „recitalul” junioarei, susținut în prezența permanentă a mamei pe scena Polivalentei bucureștene, un incident — sperăm pasager — care ne umple de nedumerire. Lăsînd la o parte

considerentul că mustarul și mititeii, cit și diversele firme de hanuri de prin preajma Capitalei și mai de departe nu sînt valorile prioritare ale artei noastre populare care trebuie impuse în finalul unui spectacol în care au evoluat nume derezonanță ale scenei românești ca Mircea Albulescu, Ștefan Bănică, Mircea Vintilă sau Radu Gheorghe (și care au ținut, de altfel, spectacolul la un nivel al onorabilei decențe calitative), modul în care artista mamă înțelege să-și lanseze urmașii în cîntecul popular românesc (posezoare a unor frumoase calități vocale) îndrumînd-o într-o direcție care nu duce spre nici un viitor valoric este îngrijorător într-un climat în care presa, radioul și televiziunea duc de mai mulți ani o campanie susținută împotriva poluării folclorului.

Cu totul altele sînt învățăturile pe care un artist de talia Mariei Cornescu are datorită să le dea generației tinere de cîntăreți de muzică populară și cu atît mai mult o mamă numită Maria Cornescu proprii sale fiice, mai ales cînd această „lecție” se desfășoară nu între patru ochi sau în sinul familiei ci într-o sală Polivalentă, cu mii și mii de spectatori care vin inclusiv să învețe cite ceva de la modelele artistice și civice care urcă pe scenă!

ION ZUBAȘCU

Intrate de curind în zestrea edilărilor a Capitalei, complexe de sănătate reprezintă o adevărată bijuterie și o plăcută surpriză. Menite să diversifice mijloacele de refacere și îngrijire a sănătății oamenilor muncii, aceste complexe de sănătate reprezintă investiții de zeci de milioane (aproximativ 42 de milioane a costat fiecare) din bugetul statului. Pe lângă prezența lor insolită în peisajul arhitectonic al noului București, în cartierul Pantelimon, și a celui vechi, din zona Șerban Vodă, complexe au reprezentat și o curiozitate în cel mai bun sens al cuvintului. În primul rând că instituții de acest gen nu au mai existat niciodată în țara noastră. Comparată cu vechile băi bucu-reștene i-a derutat pe cei mai mulți pentru că noile case de sănătate aduceau, pe lângă rostul lor elementar în igiena populației, și o serie de alte activități privitoare la îngrijirea sănătății prin intermediul unor tehnici și proceduri mai noi. Cu această intenție au fost construite și așa au fost prezentate bucu-reștenilor, la început ezitanți, apoi beneficiari în număr din ce în ce mai mare ai acestor dotări. Trebuie spus că pentru darea lor în folosință s-au făcut serioase eforturi din partea constructorilor. Lucrările au demarat în anul 1983 iar în vara anului 1985 primii bucu-reșteni le-au trecut pragul. Au fost montați kilometri de instalații, suprafețe enorme de marmură au fost destinate să dea interioarelor solemnitate și frumusețe, aparatură modernă a fost recomandată de specialiști (și adusă în mare parte), au fost finisate cabinete medicale, cabinete pentru duș și masaj, cabine dotate cu saună sau cu instalații pentru baie de abur, frizerie și coafură, pedichiură și piscină, o linie de spălătorie și alte servicii complexe între care și proceduri de electroterapie și băi cu plante. Dacă în primii doi ani de activitate, ambele complexe au funcționat cu pierderi, anul 1987 a însemnat și apariția beneficiilor. Numai că, pe lângă beneficii, aceste complexe de sănătate au început să se confrunte cu o sumedenie de probleme din ce în ce mai complicate.

Iată despre ce este vorba. Prima chestiune privește exploatarea și întreținerea. După numai trei ani de funcționare, complexul de sănătate de pe strada Socului dă semne avansate de deteriorare. Saunele electrice sunt închise și nu au fost date în folosință nici acum. Vopsitoria și lemnul nu rezistă la mediul umed și totul se cojește, se umflă, se depreciază. Plafonul bazinului de înot se deteriorează și el din aceleași cauze, fiind realizat din lemn. Partea metalică a dotărilor, din cauza protecției slabe a vopselei, se oxidează și ea. După trei ani de funcționare, ușile de lemn de la cabinetele de baie s-au umflat și s-au distrus și au fost schimbate. Ușile de metal cu care au fost înlocuite arată și ele ruginit și deteriorate. La subsolul complexului din str. Socului ușile nu mai au clanțe, chiuvetele sunt fără robinete, fără sifoane iar imaginea cabinelor de la acest nivel este de părăsire și deteriorare. În plus, gresia de pe pardoseală creează impresia de murdar. Și uneori este, altele nu. La dușurile în comun lipsesc sitele (responsabilul complexului, subinginerul Vasile Zărnescu, spune că timp de trei zile la rând le-a completat în fiecare dimineață și până după-amiaza au dispărut), prin plafoanele cabinelor au apărut infiltrații, țările dușurilor se înfundă, curățenia lasă de dorit (în special la Socului) iar condensul e un fenomen aproape familiar. În această stare de lucruri, o primă vină o poartă constructorul și proiectantul. Fiind o lucrare de pionierat și din spirit de economie prost înțeleasă, au fost prevăzute materiale impropii pentru mediu umed, întreținerea, repararea și înlocuirea lor necesitând o serie de cheltuieli suplimentare. De altfel diferențele de calitate în execuție sunt vizibile între cele două complexe. Cel de la Socului a fost executat de A.C.M. 3 iar cel din Șerban Vodă de A.C.M. 5. La ambele complexe, constructorii mai au de efectuat o serie de remedieri pentru a-și încasa toate drepturile. Acestor necazuri li se adaugă cele provocate de public. Descompletări, distrugerii, deteriorări sau folosiri greșite. Comportamentul cetățenilor noștri rămâne de-

seori marcat de atitudini aberante și toată campania purtată în cele două complexe de a ridica purtarea oamenilor la nivelul impus de aceste lăcașuri a eșuat în cea mai mare parte. La toate acestea se adaugă atitudinea personalului și atmosfera creată. Dacă la Șerban Vodă, spiritul de curățenie, ordine și disciplină impus atât personalului cât și clientelei prin strădaniile subinginerii Mariana Silvestru, au dus la o atmosferă agreabilă și la păstrarea dotării, la Socului, situația este cu totul alta. Atmosfera de aici este cu totul regretabilă. De mai multă vreme complexul a devenit un fel de cartier general al șmecherilor din zonă, al bișnițarilor, hoților de buzunare, al unor pierde-vară și pierde-toamnă, al negustorilor mărunti sau de anvergură care își fac veacul aici și folosesc spațiile complexului pentru tot felul de activități. De mai multă vreme a avut loc un proces de gitanizare a clientelei și inclusiv a atmosferei. Personalul complexului, în loc să curme asemenea manifestări, pe nesimțite s-a lăsat tras și el într-o asemenea stare de lucruri. Se cumpără și se vinde mereu, se fac schimburi, se practică o ciubuceală în toată regula iar la barul deschis în incintă de I.A.P.L. Bistrița se petrec tot felul de lucruri ciudate. În pri-

ponsabilul complexului Socului). Nicolae Neacșu, directorul exploatarei lacuri și băi publice, din cadrul I.C.A.B., spune că nu cunoaște „motivele pentru care cadrele medicale au fost retrase. Oricum, este inexplicabil. Un strand, pe perioada verii, beneficiază de un cadru medical, pe cind un complex de sănătate, în ciuda procedurilor, a implicațiilor în acest domeniu, nu”. Toate aceste dispute s-au născut dintr-o ezitare în a răspunde la o întrebare simplă, pe care am enunțat-o deja. Ce sint ele, băi publice sau unități cu profil sanitar? „Nu poate fi considerată baie, nici undeva departe de baie” (Vasile Zărnescu). „Noi le socotim niște băi moderne, care pun la dispoziția cetățeanului și o serie de proceduri medicale de întreținere a sănătății” (Grigore Drăgan, șeful secției băi-veceuri, din cadrul I.C.A.B.). Iată și punctul de vedere al Direcției sanitare a municipiului București: „Sint mai mult niște băi publice cu oficii de serviciu. Nu se pot profila pe sănătate din cauza proiectului. Abia am reușit să începem un punct de electro-fizioterapie. Am vrut să detașăm cite un cadru medical la fiecare complex, dar nu are ce face. Nu există nici spații adecvate. Sint doar niște culcuare cu cabine de baie pe margine, cu piscină și cu saună.

Legătura între sănătate

și pescuit

Investiții de mare valoare, complexe de sănătate au nevoie de o clarificare a statutului. Ideea că ele ar fi doar niște băi publice, concepute modern și cu niște servicii suplimentare în domeniul sănătății pare a fi impedimentul cel mai mare și cauza principală a stării de confuzie. În clarificarea statutului lor trebuie pornit nu de la considerații sofisticate, ci de la un adevăr simplu, conținut chiar de denumirea lor. Ele se numesc **complexe de sănătate** și asta definește și profilul și destinația lor. Îmbinarea armonioasă și practică a tuturor procedurilor utile în menținerea sănătății și a refacerii capacității de muncă a oamenilor trebuie considerată ca punct de plecare în organizarea activității. În acest moment, complexe au săli de pedichiură cu 24 de locuri, ceea ce înseamnă un flux de 12 pedichiuriști care să lucreze concomitent, fiecare la cite două persoane. Situația e de-a dreptul comică. Fiecare complex are în schemă doar doi pedichiuriști iar afluența de public este aproape nesemnificativă. Dotarea cabinetelor de

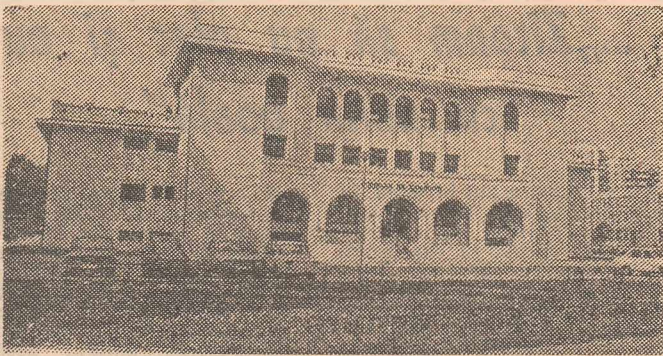
urmat în această direcție. Or, această profilare este mai mult decit dificilă dacă ne gindim că administratorul acestor complexe este I.C.A.B.-ul, o întreprindere care se ocupă și de rețeaua de canal și apă, de lacurile Capitalei, de ambarcațiuni, de pescuit și de băi și veceuri. Neimplicarea Ministerului Sănătății în activitatea celor două complexe se dovedește a fi mai mult decit păguboasă, iar faptul că ele sint conduse de specialiști în construcții, nu în domeniul sănătății, este mai mult decit sugestiv. Am prezentat situația existentă în momentul de față și la Consiliul popular al Municipiului București. Iată punctul de vedere reținut: „Într-adevăr statutul complexelor de sănătate nu este bine precizat. Nici subordonarea lor numai I.C.A.B.-ului nu este potrivită, atita vreme cit este vorba de o întreprindere mai puțin profilată pe preocupări în domeniul sănătății. Pînă la urmă, deficiențele existente provin în primul rind din faptul că I.C.A.B.-ul nu este specializat și nu știe să administreze aceste complexe. Va trebui să analizăm situația existentă și să luăm măsurile care se impun, pentru ca ele să devină ceea ce trebuie să fie, adică adevărate complexe de sănătate”.

Că pentru bunul mers al acestor instituții trebuie făcute multe lucruri nu mai încapă nici o îndoială. O schimbare de atitudine se impune din partea tuturor. Și a constructorului care trebuie să își încheie remediile, și a întreprinderii care o exploatează, și a personalului muncitor, și a cetățenilor care beneficiază de dotări, și a forurilor sanitare care au obligația de a asigura partea medicală din activitatea celor două complexe. Numai așa ele se pot reîntegra armonios în peisajul Bucureștilor, ca două unități de mare importanță, menite să își aducă partea lor de contribuție la binele oamenilor. Care sint aceste măsuri, rămîne la latitudinea factorilor implicați. Ca un punct de sprijin în clarificarea acestei stări de lucruri, iată și punctul de vedere al unei autorități în materie de balneologie, profesorul universitar doctor Nicolae Teleki:

„Inițial, aceste complexe au fost bine gindite. Au fost concepute ca niște instituții care să ofere populației (contra cost) o serie de servicii de tipul celor igienice, dar în același timp al celor legate de întreținerea stării de sănătate, ca masaje, înot, mișcare în apă, chiar și unele servicii de cosmetică prin intermediul aparatului de electroterapie ca și alte proceduri de electroterapie, gimnastică medicală etc. S-au realizat niște lucruri frumoase, în două clădiri somptuoase. Au fost create și spații împreună cu o serie de dotări; partea de igienă s-a dezvoltat foarte mult și a căpătat o pondere dominantă, în timp ce partea de întreținere a sănătății și de profilaxie a evoluat nesemnificativ. Causa principală o constituie faptul că aceste complexe de sănătate au fost incluse în structura I.C.A.B.-ului, o întreprindere care nu are capacitatea de a se ocupa de asemenea aspecte. Am fost consultați în această privință de mai multe ori și am oferit soluții și idei pentru structurarea activității și pentru o dotare corespunzătoare, referitor mai ales la partea medicală. Din păcate nu s-a ajuns la o funcționare corespunzătoare. Astfel că acum lucrurile trebuie repuse în ordine, de la structurarea activității și dotării, pînă la funcționalitate. Ele trebuie văzute prin prisma unui medic pentru a satisface imperativele unui adevărat complex de sănătate. Pentru aceasta este nevoie de cadre specializate pentru aplicarea metodelor de fizioterapie, (indiferent că e vorba de recuperare sau profilaxie) și pentru avizarea și recomandarea unor proceduri și interdicții altora. Fără îndoială că un medic este mai mult decit necesar. Dacă se creează acest cadru, de complexe amintite ar putea beneficia și oamenii muncii care au recomandări din partea policlinicilor teritoriale. În momentul de față, puțini se duc să facă tratamente de întreținere sau recuperare într-un loc în care domină pedichiura, coafura și frizeria. După părerea noastră, este necesară o medicalizare corespunzătoare a acestor obiective pentru ca ele să corespundă destinației lor inițiale și pentru a fi conforme cu denumirea lor”.

CORNEL NISTORESCU ■

COMPLEXUL DE SĂNĂTATE: Să revenim la start!

mul rind, el funcționează ca o unitate publică deschisă tuturor trecătorilor. Cine vrea, intră, urcă la etaj și consumă, indiferent dacă folosește serviciile complexului sau nu. Barmanul Lucian Sultanovici are mai mult rolul unui supraveghetor. Electricianul complexului prepară cafeaua și o vinde (unora cu 10 lei ceașca, altora cu 3,50 lei) și cind electricianul are treabă, alți prieteni ai barmanului prepară și vind, în timp ce pe mese se întind „resturile celui care a consumat înainte sau înaintea celui dinainte”.

La toate acestea se adaugă atmosfera din colectiv. Tabere, interese, intrigi, reclamații, neînțelegeri, măsuri nejustificate. Toate acestea fac din complexul din Socului o unitate neprimitoare, departe de destinația ei inițială, gata să piardă din cliență, adică din oamenii muncii dispuși să beneficieze de serviciile ei, și să rămînă doar cu aceea care folosește complexul ca pretext pentru alte activități.

O confuzie acceptată

O mare parte din complicațiile ivite s-a născut și dintr-o confuzie privind rostul și destinația acestor complexe. Ce sint ele, băi publice sau unități de servicii a populației în domeniul întreinerii sănătății, al refacerii și asistenței medicale? Încă de la început s-a iscat o dispută între specialiștii în domeniul sănătății și instituțiile care patronau de regulă serviciile în domeniul igienei. Cine să le tuteze, să le organizeze și să fie administratorul acestor complexe? Trebuie precizat că, încă înainte de darea în folosință, a fost formulată ideea că aceste complexe să fie mai bine dotate pe latura medicală, fapt care, la deschidere, s-a reflectat în colaborarea între I.C.A.B. (întreprinderea care le-a preluat spre exploatare) și Ministerul Sănătății prin Direcția sanitară a municipiului București, cea care a pus la dispoziție cadre medicale specializate. Colaborarea avea să dureze foarte puțin. „La început am avut cadre medicale, dar au plecat foarte repede pentru că nu erau interesate. Pentru a suplini absența lor, am angajat un absolvent de liceu sanitar specializat în balneo-fizioterapie pe care l-am încadrat ca maseur. Am încercat o colaborare cu policlinica cu plată, dar am fost refuzați pe ideea că nu era rentabil” (Vasile Zărnescu, res-

Noi am dus mobilier și cadru medical și cei de la I.C.A.B. au desființat spațiul respectiv. În plus, în loc să fie conduse de un specialist în domeniul sănătății, aceste complexe sint conduse de doi subingineri în construcții”. (dr. Stelian Ivascu, directorul Direcției sanitare a municipiului). Iată și punctul de vedere al arhitectului Sorin Gabrea, cel care a finalizat proiectul celor două complexe de sănătate: „Inițial proiectul a fost demarat în ideea unui beneficiar mixt, adică primăria Capitalei și Ministerul Sănătății. Nu putea fi vorba de o simplă baie publică, atita vreme cit în jurul acestor complexe și, în general, în toată Capitala, toate locuințele noi sint prevăzute cu o baie. Noi am conceput complexul cu o funcționalitate multiplă, cu proceduri și cabinete medicale, cu tratamente de întreținere și cu cabinet pentru intervenții de urgență. Din păcate, defecțiunile de program s-au adăugat unei înțelegeri aproximative a destinației și astfel s-a ajuns tot la un fel de băi publice mai moderne. Acestei situații se adaugă căutările noastre din faza inițială, fiind vorba de un pionierat în domeniu. În plus, sint deficiențele de construcție. Acum complexul din Socului suferă cel mai tare. Există o depreciere accentuată a finisajelor. Plafonul din lemn trebuie dat jos. Toată confecția de metal s-a corodat. Au apărut infiltrațiile și condensul. Pentru a-l repune la punct este nevoie de un efort conjugat din partea tuturor”.

Deci o investiție care a costat cite 42 de milioane de lei, după trei ani de folosire, are nevoie de reparații costisitoare, de înlocuirea de materiale, de corectări și mai ales de clarificări în privința destinației. Serviciul de baie publică rămîne totuși necesar atita vreme cit o mare parte din veniturile complexelor este asigurată de acest domeniu. Sint zile în care 500—600 de oameni folosesc acest serviciu. O altă parte a clientelei folosește complexul pentru piscină. Din păcate, nu a fost concepută o separare a fluxurilor. Cei care vin pentru baie se amestecă printre cei veniți la piscină și cei interesați de procedurile medicale de saună sau de masaje. Lor li se adaugă ocazionali veniți la bar pentru o cafea sau pentru o afacere. Multipla funcționalitate a complexului, fără posibilitatea de a separa fluxurile, a sporit și ea confuzia și la propriu și la figurat.

electroterapie este modestă. Cite un singur maseur specializat și în aceste tehnici deserveste un cabinet prin care trec foarte puțini oameni. De fiecare dată cind am trecut pe acolo erau goale și închise. Am înțeles că, în medie, cel mult 10—15 oameni apelează săptămînal la aceste proceduri, deși cifra pare și așa rotunjită, deoarece oamenii vin mai mult pentru masaje și băi de abur sau saună iar utilizarea electroterapiei este mai mult incidentală. Absența unui medic este și ea păgubitoare. Nimeni nu triază medical clientela, nu poate recomanda sau interzice accesul într-o cabină sau la piscină, după cum, în cazul unei situații limită, nimeni nu poate oferi o mină de ajutor. Dacă la complexul din Șerban Vodă, în cabinetele de saună și abur există indicații de folosire și recomandări în chiar interiorul cabinelor, la cel din Socului fiecare procedeează cum îi taie capul și consecințele pot fi adeseori fatale. La aceasta din urmă, starea de igienă este incompatibilă nu numai cu statutul de complex de sănătate, dar și cu cel de baie publică. Ni s-a explicat că are loc o deratizare periodică și o dezinfecție a spațiilor folosite mereu. Numai că la intrarea în saună sau în cabinetele cu abur descoperi cu uimire că în timp ce transpiri și te întreb cite minute au trecut de cind ai intrat în „ceanu”, pe pereți mișună gindacii iar pe alocuri se văd urme ale clienților precedenți. La Socului, activitatea cu rentabilitatea cea mai mare, cea de gimnastică de întreținere (excellent organizată în Șerban Vodă și cu o clientelă peste posibilitățile complexului) a avut de suferit de pe urma neînțelegerilor între profesorii de sport care o coordonează și șeful complexului. În loc să îmbunătățească organizarea, șeful complexului i-a detașat pe cei doi la un strand (cine o fi făcut gimnastică de întreținere la un strand?) și astfel că în locul unor pași înainte au fost făcuți alți cîțiva înapoi. La Socului, aproape întreg subsolul este nefolosit și deteriorat iar partea de asistență medicală cu totul nesemnificativă.

Sigur, aceste complexe nu pot și nimeni nu le-a cerut, credem, să devină unități sanitare de nivel clinicilor de recuperare. Dar ele pot să găzduiască o serie de cabinete în care omul să își întreină starea de sănătate, să se refacă și să fie îndrumat de un cadru de specialitate asupra căilor pe care le are de

Avutul obștii, avutul fiecăruia

Să aperi ce-i al tuturor

Resorturi mai fine decât bu-
toanele oricărei tastaturi co-
mandă, actul de-a apăra, la ne-
voie, un bun care, fiind al tu-
tutor, onora le pare a fi al ni-
mănu. Sigur, între a apăra va-
loarea obștii și a atenta la in-
tegritatea lor, incapa, în lunc
comportamentală, o diversitate
de atitudini, ca nuanțele de gri
dintre alb și negru. Un lucru
însă rămâne sigur: nici gestul
de-a apăra, nici contrariul său
nu decupează cîte o singură
persoană dintr-un grup uman,
fără nici o legătură cu cei din
jur. Asemenea atitudini se spri-
jină, aproape întotdeauna, pe o
atmosferă, care le și explică,
în bună măsură.

Nu de mult am întilnit la
Buzău citeva situații care pun
în lumină tocmai diferența a-
ceasta de climat de la un loc la
altul, diferență care deosebește
nu numai citeva persoane, ci și
colective în care s-au întimplat
faptele de care va fi vorba mai
jos.

La întreprinderea de utilaj
tehologic, un subinginer ob-
servă, la un moment dat, o de-
fecțiune la fabrica de oxigen.
Este ora 8.30. Omul își dă se-
ama că orice întirziere a inter-
venției necesare poate da o
catastrofă. Oprește imediat in-
stalația. Cel care a oprit-o se
numește Constantin Stroe. Este
șeful secției de întreținere. El
știe că fără oxigenul dat de a-
ceastă instalație, într-o perioa-
dă mai lungă, întreaga întreprin-
dere ar fi paralizată. Putea
să anunțe cit mai multă lume,
să dea telefoane, să umble pe
la diverse birouri, să facă de-
mersuri. El face însă singurul
lucru pe care îl dictează prop-
riul său profesionalism și con-
vingerea că de el, în clipele a-
celea, depinde pierderea ori sal-
varea unor valori, a unei părți
din avuția obștească: adună, la
întoarcere, meseriași necesari și
încep reparația. Lucrează toți,
cu încercare, pînă termină.
După 48 de ore, repun instala-
ția în funcțiune, la întreaga ei
capacitate. „În tot acest timp —
ne spune tovarășul Valeriu
Pîngeanu, președintele C.O.M. —
fiecare din ei și-a îngăduit
doar minutele de răgaz fără de
care n-ar mai fi putut continua.
Soțiile le-au adus mincare acolo
unde lucrau. Întreaga operați-
une a coordonat-o directorul
nostru tehnic, tovarășul Cornel
Marica.”

Dramul de indiferență care
n-a existat aici nu lipsește chiar
peste tot. Diferențele, uneori,
țin de el. Pentru a-l refuza,
s-ar părea că nu e mare lucru.

Și totuși unii nu rezistă la ten-
tația, aparent benignă, a fărîmei
de indiferență. Atenția celor
ce cercetează, să zicem un furt
din avutul obștesc, se va con-
centra pe furt și pe făptaș. De
multe ori nu se găsesc și nu
sînt incriminate detaliile acelea
anterioare care au pregătit tere-
nul. Tocmai acea pregătire sca-
pă. Se smulge o buruiană fără
să se facă erbicidarea necesară.

La întreprinderea „Textila”
Buzău, doi lucrători — Gheorghe
Andonie și Costel Macoveanu —
observă că ușa unei magazii
cu produse pentru export este
închisă cu o simplă sîrmă. Ce
credeți că fac? Era doar vorba
de avutul obștesc. Niște oameni
cinstiți ar fi anunțat pe cine
trebuie să asigure ușa. Ei îl
anunță pe un prieten — Gheor-
ghe Gagu — și îl pazește pe a-
cesta pînă fură din magazie

aproape o sută de bucăți de
material textil. Pe care apoi le
ascund într-o secție, sub scamă.
La citva timp, Gagu îi șoptește
ajutorului de maistru, Apostol
Bogdan, bucuria lui. Ce credeți
că face ajutorul de maistru?
Pretinde o parte din marfa fu-
rată. Evident, nu pentru a-i da
în vileag. Din clipa aceasta ajuto-
rul de maistru devine el in-
susi hoț, participă la scoaterea
prăzii din unitate, la ascunde-
rea ei, la împărțire. Cine să
creadă în cinstea acestui ajutor
de maistru din ziua sau din zi-
lele anterioare acestui furt des-
coperit? O seamă întreagă de
detalii, de mărunțișuri au fa-
cilitat furtul. Nu cred că doar
paznicul ținut de vorbă de doi
dintre hoți exact cînd aveau
nevoie; și nici doar paza inex-
istentă în locul pe unde au
trecut ei peste gard tot ce ră-
piseră. Cine ar dori să vadă
acea pregătire a întimplării prin
toate amănuntele neluate în
seamă, ar putea să le vizualize-
ze. Altfel, fără erbicidare, poate
să se aștepte să apară alte bu-
ruieni.

DORIN GHERGHINESCU

...„Ziceam să nu plec și eu cu mina goală”

Cu vreo patru ani în urmă, la
Ipotești-Milcovu, județul Olt,
abia se terminase de construit
și intrase parțial în exploatare
un important obiectiv: Com-
plexul asociației economice in-
tercooperatiste de creștere și în-
grășare a porcinelor, A.E.I.C.I.P.
Era un eveniment, în primul
rînd, pentru comună, un prilej
de firească bucurie pentru har-
nicii ei locuitori. În funcția de
director fusese numit Ion Pre-
duna, inginer zootehnist din
Slătioara, și oamenii și-au zis
că există toate condițiile ca ti-
năra unitate productivă să
meargă strună.

Speranțele lor n-aveau să fie
însă de prea lungă durată.

În numai citiva ani, A.E.I.C.I.P.
ajunsese pe marginea prăpă-
stiei. De ce se ajunsese pînă
aici? În principal pentru că, în
loc să îndreptățească încrederea
și speranțele celor care îl inves-
tiseră cu marea răspundere de
a conduce modernă unitate
zootehnică, el bine, tocmai el,
directorul, s-a înfruptat copios
din avutul obștii. N-a făcut-o
singur. Înconjurat de o clică de
chilipirgii și afaceriști (din care
nu lipseau șeful compartimen-
tului administrativ pe complex,
Nicolae Cega, și Aurel Petrică
Stănescu, șeful fermei nr. 2,
Preduna a sustras, împreună cu

ei, cantități vagonabile de fu-
raje concentrate, făină de mălai,
porci și porci vii, carne, me-
zeluri și multe alte bunuri va-
lorind aproape o jumătate de
milion de lei! Datorită clima-
tului moral grav viciat de ne-
cînste, dezordine și incorecti-
tudină, starea unității decăzuse
între-atît incit animalele asocia-
ției, practic, nu mai aveau ce
mîncă. Sporurile în greutate
abia dacă atingeau 75 la sută,
mortalitățile depășiseră cu mult
cotele firești admise. Oamenii
cinstiți și muncitori fuseseră
izgoniți sau ținuti la distanță,
iar directorul și acoliții lui
prosperau. Preduna își cumpă-
rase în plin centrul Slatinei o
vilă dotată ultramodern, două
autoturisme ultimul tip, multe
bijuterii de aur, iar o parte din
banii dobîndiți fără muncă îl
pusese, președător, pe cinci li-
brețe C.E.C.

Revizorii și controlorii n-au
văzut nimic. Au trebuit să
treacă aproape trei ani pînă s-a
băgat, în sfîrșit, de scamă. Ion
Preduna și compania și-au pri-
mit răsplata, directorul fiind
condamnat la 12 ani închisoare.
De asemenea, o parte din pre-
judiciul material pricinuit pro-
prietății socialiste a fost recu-
perată.

Dar una din pagubele cele

mai grele pe care le-a adus
fostul director al asociației in-
tercooperatiste, este vicierea
morală a unor oameni. Fiind pus
în fruntea unui colectiv, el era
primul dator să cultive, prin
fapte demne, grija și respectul
permanent, neslăbit, față de a-
verea obștii. El trebuia să fie
primul care să dea dovadă de
intransigență față de orice ma-
nifestare, de orice atîngere dău-
nătoare proprietății socialiste.
Or, fostul director, pornit să se
imbogățească cu orice chip, a
oferit subalternilor săi nu doar
un prost exemplu. Prin întreaga
sa ținută, prin atitudinea și mai
ales prin faptele sale, el i-a in-
demnat și pe alții să fure fie
pe ascuns, tacit, fie ca în codru,
fără nici o rușine sau teamă.
Unde merge mia directorului,
oamenii ziceau că merge și suta
lor. Dacă paznicii închideau
ochii la remorca ce ieșea încăr-
cată pentru director, era într-un
fel și normal, credeau ei, să în-
chidă măcar o jumătate de ochi
și pentru sacoaia plină a altora.
Dacă lucrătorii cinstiți și disci-
plinati erau dați la o parte, cei
leneși și abuzivi erau trecuți în
față. Lor le dădea credit fostul
director. Pe ei îi asculta, cu ei
conlucra, în timp ce revizori și
contabili de tot felul continuau
să treacă nepăsători pe-alături.
Așa se ajunsese pe marginea
prăpastiei.

Impasul cel mare a trecut.
A.E.I.C.I.P. Ipotești-Milcovu are
acum o nouă conducere. Di-
rectorul actual e inginerul Con-
stantina Zăbavă, o femeie ti-
năra, în putere, fără prea multă
experiență, dar hotărîtă că, im-
preună cu oamenii de bine din
unitate, să reinstaureze drepta-
tea și vrednicia, respectul pen-
tru munca cinstită, altfel spus,
grija și respectul față de pro-
prietatea cooperatistă. Am stat
împreună de vorbă și, printre
altele, am aflat că e promovată
în funcție doar de aproape un
an. În general, ea a pus la punct
o serie de lucruri — refacerea
gardului împrejmuitor, repara-
rea și repunerea în funcțiune a
unor utilaje ce înainte fuseseră
deteriorate și abandonate, refa-
cerea efectivelor de porcine și
atîngerea sporului în greutate
planificat etc. — deși, recunoaște
deschis, cu întristare, nu atît
cit s-ar fi cuvenit.

Între-adevăr, nici actuala con-
ducere a complexului, nici
C.U.A.S.C.-ul din zonă și nici
primăria n-au făcut mare lucru
în privința lichidării sustrageri-
lor, a micilor clipele. Nu mai
departe, chiar în fața noastră
s-au petrecut citeva fapte repro-
babile. N-apusaserăm bine să
ajungem sub dîmbul pe care
sînt amplasate fermele și cele-
lalte anexe ale unității, că am
dat peste citiva localnici, tineri
și mai în vîrstă, cîrînd în spi-
nare desagi și traiste pline dol-
dora cu furaje concentrate sus-

trase. Cînd ne-au văzut, s-au
oprit o clipă locului, apoi au
rupt-o la fugă și au dispărut cu
desagi cu tot, lăsînd în urmă
nori de pulberi roș-alburii.

În timp ce tocmai ieșeam din
ferma nr. 1 îngrijitoarea Puica
Moraru a sărit prin fereastra
vestiarului cu doi desagi plini
cu furaje sustrase din rația su-
plimentară a porcilor pe care îi
avea în primire. Ne-am și mi-
rat cum de nu și-a rupt picioa-
rele de-atîta greutate. Întreba-
tă de ce fură, ne-a răspuns cu
o naivitate de copil: „Ziceam
să nu plec cu mina goală!...”,
înainte (pe vremea fostului di-
rector Preduna — n.n.), nu ne
zicea nimeni nimic, nici dă-te
mai încolo, dacă luam și noi o
mină-două de furaje.”

Iată cea mai mare pagubă a
colectivului de muncă de la
A.E.I.C.I.P. Ipotești-Milcovu:
climatul viciat din unitate. Con-
fuzia gravă pe care unii o fac
între averea colectivă și pro-
priile buzunare, înrădăcinarea
convingerii că hoția, micile ori
mai marile clipele ar ține de
normal. Într-atît de alterat este
climatul de care vorbim, incit
unii lucrători ai asociației par-
că nici nu-și mai dau seama că
încalcă legea, normele elemen-
tare de comportare.

Prezentîndu-ne o listă întreagă
cu cei surprinși sustrăgînd
în ultima vreme și măsurile
luate împotriva lor, directoarea
ne-a făcut o mărturisire de-a
dreptul stupefiantă: zilnic, încă
se fură aici aproape două tone
de furaje concentrate! Pînă și
șefa de fermă, o ingineră, a fost
surprinsă chiar azi — ne anunță
postul de miliție — cu 30 de
kilograme sustrase. O simplă
socoteală demonstrează că, ast-
fel, cel puțin cinci sute de porci
sînt mereu în situația de a nu-și
primi integral mincarea, de a
nu realiza sporul de greutate
planificat.

E inadmisibil așa ceva! Nici
o scuză nu rezistă. Directoarea
Constantina Zăbavă și întreaga
conducere a asociației economice
intercooperatiste trebuie sprijii-
te concret și cit mai eficient
de organele locale și județene
în apărarea bunului obștesc. Să
înțeleagă întreaga suflare a
obștii că o asemenea situație
neplăcută nu mai poate con-
tinua.

Cu diminuarea averii colective
n-are nimeni dreptul să fie tol-
erant. Indiferența e la fel de
păgubitoare. Iată de ce, la uni-
tatea din Ipotești se impune ne-
cesitatea creării unui front co-
mun, a unei puternice opinii de
masă împotriva furtului, a le-
nei, a chiulelii, pentru a se in-
staura o atmosferă sănătoasă,
de muncă, de cinste și corec-
titudine, aceasta fiind singura
cale pe care trebuie să prospere
asociația și oamenii ei.

MIHAI STANESCU

O noapte de gardă fără nici un vis!

Titlul de mai sus aminteste
un vestit program de odinioară
al brigăzii artistice a studenților
medicinisti de la Cluj-
Napoca: „Visul unei nopți de
gardă”. Numai că noaptea de
gardă la care am fost părtaş,
nu ca reporter, ci ca pacient,
încă de la căderea serii se pe-
trecea undeva, în centrul Bucu-
reștiului, la Clinica de nutriție,
diabet și boli metabolice, con-
dusă de cînd o știu de un spe-
cialist de renume internațio-
nală cum e prof. dr. docent Iu-
lian Mincu.

Am scris nu o dată despre
miracolele medicale cunoscute
în această clinică, invocînd
personalitatea științifică nu
numai a șefului acestei clinici
citată mai înainte, ci și a con-
ferențiarului, dr. Constantin
Dumitrescu, a șefului de
lucrări dr. Constantin Ionescu-
Tîrgoviște, a asistenților univer-
sitari dr. Dan Cheța și Ileana
Papa.

De data aceasta surprindem
în toată dramatica ei desfășu-
rare o noapte de gardă nu ori-
unde, ci la reanimare, acolo
unde omul și medicul se întil-
nesc cu cele mai chinuătoare
suferințe. Cei chemați să le
aline în noaptea dinspre 17 spre
18 octombrie erau eminentul
medic dr. Corneliu Dida, im-

preună cu asistentele Ioana Cio-
banu, Gabriela Colțatu, Anca
Minea, Ioana Petre, Liliana Ha-
rapu, Eugenia Șerban, Angela
Pistol, Ileana Marinescu și in-
firmiera Oita Șerban. Labora-
torul era asigurat de serviciile
prompte ale lui Constantin Ion
și Octavian Marinescu.

Dintre asistente îmi erau bine
cunoscute Ioana Ciobanu și
Gabriela Colțatu care, împreună
cu colegele sale Veronica Stă-
nescu, azi asistentă șefă, și Doi-
na Dasu, de un înalt profesio-
nism mă îngrijiseră în vara lui
1986 în timpul unei afecțiuni de
tromboflebită. De îngrijirile
Doinei Dasu beneficiasem chiar
în dimineața acelei zile de 17
octombrie. Doi-na Dasu este pe
deasupra mama a doi studenți,
un băiat la Facultatea de instala-
ții a Institutului de construcții
din București și o fată la Fa-
cultatea de electrotehnică a po-
litehnicii din Capitala țării.

Gărzile, cînd e mai mare peste
ele medicul Corneliu Dida, se
desfășoară în liniște, oricîte
greutăți ar fi de întîmpinat,
după cum apreciază în egală
măsură bolnavii și colegii. Cu
toate că n-aș putea să nu spun
același lucru despre dr. Alina
Nicolau care conduce garda la
ora cînd scriu aceste rînduri, în
seara zilei de 20 octombrie. Ci-
ne se aseamănă se-adună,
spune un vechi proverb romă-
nesc.

Nu altfel s-au întimplat lu-
crurile în noaptea de 17 spre 18
octombrie, la care mă refer în
principal, cînd au venit între-

orele 18 și 23 doi copii în comă
diabetică. Tot pe la ora 23 a
descins direct de la gară ven-
înd din satul său din județul
Tulcea, Ionel Burlacu, al cărui
diabet fusese neglijat zile de-a
rîndul.

În aceeași stare de veghe i-am
găsit și în zorii zilei de 18 oc-
tombrie pe cei amintiți mai
înainte. Nimeni n-a închis un
ochi și ca atare n-a putut visa
nici cele citeva zeci de secunde
cit durează un vis.

Reanimarea, să mă ierte cei
ce lucrează aici, are ceva de la-
zaret situat pe front, alături de
tranșee. Așa se și simțeau toți
cei ce colaboraseră cu doctorul
Corneliu Dida sau, după expre-
sia sa, învățaseră să trateze
împreună suferințele uneori
atroce ale unor semeni de-ai
noștri.

Deși nu fusesem implicat
decît tensional în evenimentele
acelei nopți de gardă, i-am sa-
lutat ca pe o mare izbîndă ră-
săritul dimineții. Aveam și
de ce.

NICULAE STOIAN

Pagubă la prima vedere

Iată cum, printr-o acțiune
din cele mai obișnuite, cumpă-
rarea unui obiect din comerț, în
viața unui om, Marcel Truță
din municipiul Medias, muncito-
r la I.P.I. „8 Mai” Medias, au
apărut probleme, pagubă, timp

pierdut și nedumerirea care le
însoțește.

În data de 13 august a cum-
părat un frigider Arctic, în va-
loare de 4.300 lei de la magazi-
nul sătesc din comuna Blăjel,
comună apropiată de Medias.
S-au întocmit toate actele ne-
cesare cumpărării unui frigider,
inclusiv certificatul de garanție
cu seria 912255408/1803214, com-
pletat de gestionara magazinului,
Leontina Mărgineanu. To-
varășa Mărgineanu i-a mai
spus cumpărătorului că frigide-
rul, defect la data cumpărării,
se găsește în magazin de 2 ani.
Marcel Truță și-a zis că frigi-
derul fiind în garanție, altfel de
ce s-ar mai fi întocmit certi-
ficatul, se poate repara de că-
tre reprezentanța întreprinderii
de frigidere.

La o lună de la cumpărare,
s-a prezentat la domiciliul fa-
miliei Truță un tehnician din
partea Reprezentanței și a con-
statat că frigiderul este fabri-
cat în urmă cu 9 ani, motiv
pentru care, a spus tovarășul
Goia, așa îl cheama, legea îl
interzice să-l repare.

Marcel Truță mai află cu a-
ceastă ocazie că un frigider care
nu s-a vîndut timp de trei ani
iese definitiv din garanție și
este sfătuit să ducă frigiderul
înapoi spre a-și recupera banii
și să i se dea altul în schimb,
chiar defect, numai să se laca-
dreze în termenul de 3 ani de
la fabricație. A urmat sfatul,
dar fără succes.

Adresîndu-se întreprinderii de
frigidere Găești, a fost îndru-

mat de către un cadru de con-
ducere să ceară un proces ver-
bal de la președintele Coopera-
tivei de consum din comuna
Blăjel, din care să rezulte mo-
tivul pentru care frigiderul a
fost ținut în magazin timp de
9 ani. Tovarășul Avăcăriței, pre-
ședinta cooperativei din comu-
nă a spus: (Marcel Truță ci-
tează din memorie): „Nu am
chef să mi-l impute mie, omul
cînd se află la strîmtoare se a-
pără cu orice mijloace.”

La un nou telefon la Găești,
l se dă soluția să dea în ju-
decată cooperativa din Blăjel.

Cerînd relații la judecătoria
este sfătuit să renunțe, intrucît
nu are sorți de izbîndă și să
se descurce cum știe.

Deci, cineva de la coopera-
tiva din Blăjel, în loc să facă
după trecerea celor trei ani ac-
tele de returnare a frigiderului
defect, care ar fi putut fi repa-
rat și redat circuitului comer-
cial și ar fi funcționat acum în
casa unui cetățean, s-a uitat la
el timp de 9 ani în așteptarea
unui client, nu naiv, ci încre-
zător în buna credință a celui
care a fost pus în spatele tei-
ghelei să-și facă o elementară
datorie — să ofere cumpărăto-
rilor marfă de calitate. Pentru
4.300 lei, Marcel Truță și fami-
lia lui au muncit citeva luni
bune, au economisit bani, s-au
privat poate de alte lucruri de
care aveau nevoie. Credem că
altcineva trebuie să plătească
frigiderul. În orice caz nu Mar-
cel Truță.

OPREA GEORGESCU

Preocupări în lumea comerțului

Magazine cu farmec și personalitate

— convorbire cu CONSTANTIN TUDOSE,
director în Ministerul Comerțului Interior —

Există domenii în care efortul de perfecționare a organizării și de modernizare a activității, depus la scara întregii vieți economico-sociale, se traduce în schimbări ce se văd în timp, așa cum există domenii în care orice modificare, oricât de mică, are profunde ecouri imediate. Din această ultimă categorie face parte, fără îndoială, și comerțul, a cărei înscriere pe coordonatele noului — interesind toate categoriile de populație — este atent urmărită la nivelul Ministerului Comerțului Interior prin planuri și programe de perspectivă. Asupra unuia din aceste programe, cel vizând modernizarea rețelei comerciale, ne oprim împreună cu Constantin Tudose, directorul Direcției organizare, control, personal, învățământ.

— Cum revista noastră a găzduit adeseori reportaje, note, interviuri pe această temă, vă propun, stimabile tovarășe director, o trecere în revistă nu numai a planurilor de perspectivă, ci și a celor dintre realizările ce pot constitui, după opinia dumneavoastră, puncte de reper în activitatea viitoare.

— Sigur, modernizarea nu este un lucru nou. În ultimii ani, însă, această acțiune s-a realizat — depășind cadrul tradițional al modernizărilor comerciale — prin câteva direcții noi, care și-au probat deja utilitatea. Îndrăznesc să spun chiar valoarea. Continuând ridicarea permanentă a gradului de instruire profesională a lucrătorilor, s-a acționat, în paralel, pentru perfecționarea procesului activității comerciale, dar și pentru dezvoltarea competitivității, pentru înlăturarea uniformității și anonimatului în aspectul magazinelor și în prezentarea produselor, pentru afirmarea tot mai largă a mărcii și numelui întreprinderilor și magazinelor, cu accent deosebit pe aspectele de personalizare a acestora. Efectele pozitive s-au făcut imediat simțite în gradul de valorificare a fondului de mărfuri și în calitatea servicii populației.

— Să ne oprim, pentru început, la un exemplu cunoscut deja în întreaga țară pentru ceea ce înseamnă valorificarea unei vechi zone comerciale — piața „23 August” din Brașov.

— Este, într-adevăr, un pas pe care l-am putea numi exemplar pentru ceea ce dorim să realizăm în multe localități din țară. Trebuie să subliniez, însă, că la Brașov am găsit o anumite receptivitate, să mă exprim plastic, o receptivitate creatoare la toate organele locale. Aici fiecare din magazinele modernizate a beneficiat nu numai de un arhitect, ci și de un comerciant arhitect, care a gândit totul în mod unitar (profilare, tehnologie, dotare cu mobilier, în perfectă concordanță cu structura fondului de marfă, cu vestimentatia lucrătorilor). Profit de acest prilej ca să anunț deschiderea a încă trei unități modernizate — un magazin de tricotate, unul de corpuri de iluminat („Casa luminii”), o cofetărie („Floarea de colț”). De altfel, procesul de modernizare va continua cu unitățile din strada Republicii, vechiul vâd comercial al orașului. Brașovul, însă, nu este un exemplu singular. Reconsiderarea unor zone comerciale vechi s-a realizat sau este în curs de desfășurare la Timișoara, Medias, Drobeta—Turnu Severin, Tirgu Mures, Oradea, Baia Mare, Sighetul Marmației, Sibiu, Satu Mare. Prin modernizare, toate acestea capătă nu numai o tinerete comercială, ci și una arhitectonică, modificând fața orașelor respective.

— Paralel cu modernizarea zonelor vechi, rețeaua comercială se extinde prin spații noi. În ce măsură proiectarea

și realizarea practică a acestor zone comerciale sînt adevărate la prezent și, de ce nu, la viitor? Cu alte cuvinte, construim, oare, cu adevărat, magazine moderne — estetic și funcțional — sau construim magazine pe care peste cîțiva ani va trebui să le modernizăm?

— Iată o întrebare al cărui răspuns depinde de mai mulți factori: concepția de dezvoltare a rețelei, evident în concordanță cu normele de dotare, cerințele reale ale aprovizionării populației și eficiența utilizării spațiilor existente, soluțiile constructive adoptate. S-a manifestat uneori tendința de a construi zone comerciale foarte întinse — practic, străzi întregi de blocuri cu magazine la parter. Este însă, aceasta soluția viitorului? Luînd în analiză atât considerentele utilitare, economice cit și cele estetice, pot fi adoptate și alte soluții. Este vorba de gruparea în zone compacte a profilurilor comerciale strict necesare populației pe o anumită arteră. Aceste complexe comerciale, alternînd cu zone de blocuri numai de locuințe, pot acoperi deopotrivă, cerințele aprovizionării și apropierea rețelei de cumpărători, cit și ale utilizării eficiente a unităților comerciale.

Pentru un magazin cu o tehnologie modernă nu te poți limita la spațiul de sub bloc: e nevoie de extindere prin evazări ale construcțiilor. Trebuie schimbată optica unor arhitecți pentru care realizarea spațiilor comerciale la parter de blocuri este subordonată în exclusivitate, esteticii fațadelor. În astfel de viziune, magazinele de la parter „dotate” cu, prea mulți stîlpi, nu pot fi amenajate corespunzător pe baza unei tehnologii moderne: se nasc demodate și necesită cheltuieli ulterioare pentru modernizare.

— Prin opoziție, nu numai semanticii ci și practicii, cu ultimul dumneavoastră exemplu voi aminti o realizare ce are toate atributele modernității — Galeriele comerciale din Ploiești, care încă de la deschidere se află în topul preferințelor cumpărătorilor.

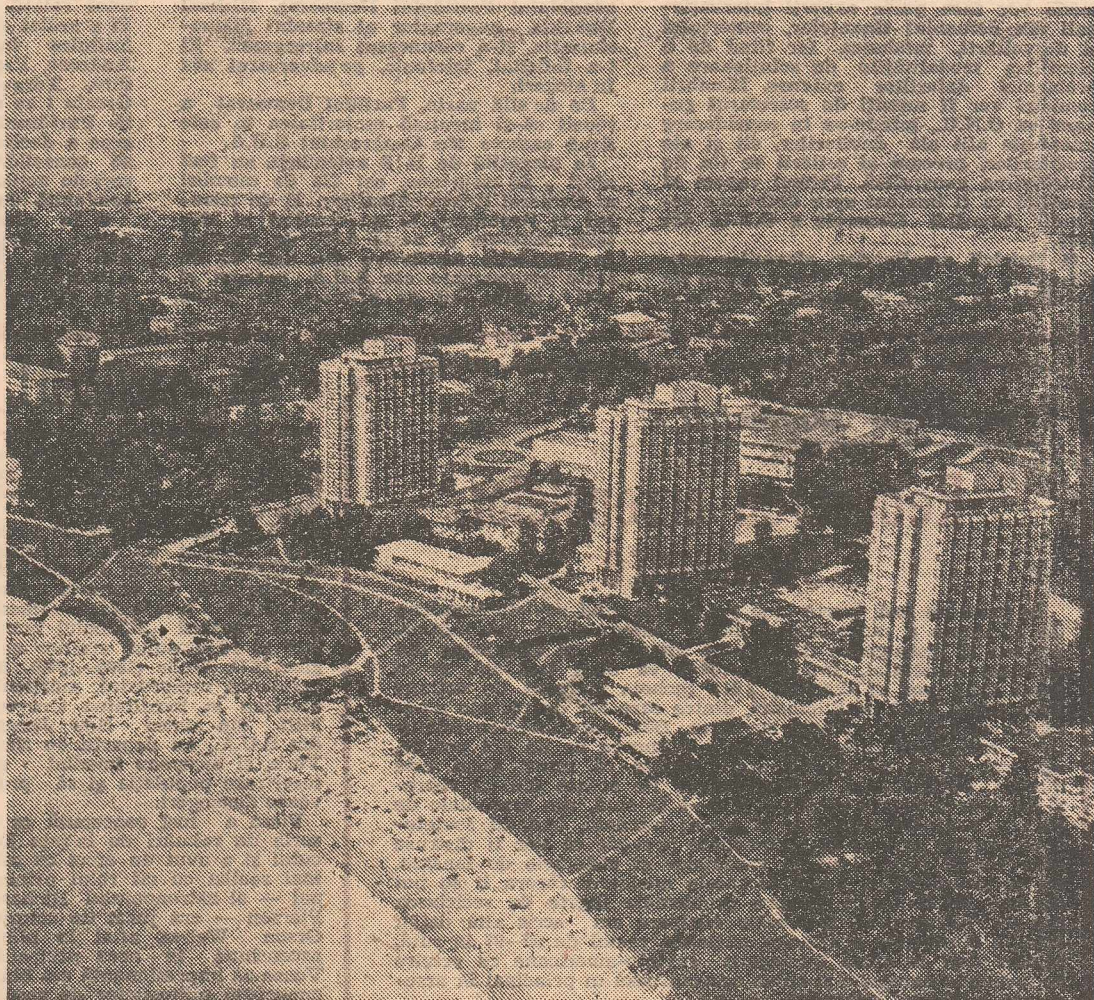
— Aprecieră de care s-au bucurat și interesul pe care continuă să-l suscite ne-au hotărît să începem crearea în mai multe centre noi, în reședințele de județe a unor asemenea galerii comerciale. La viitoarele galerii ale Iașului a și început construcția, cele de la Alba Iulia, Craiova, Tirgu Jiu sînt, deocamdată, în stadiul de proiectare. Toate vor avea, cum e și firesc, elemente de noutate. Fiecare nou spațiu comercial, construit sau modernizat, trebuie să fie cu adevărat modern și eficient economic nu numai în momentul deschiderii sale, ci și în perspectivă. Pentru aceasta, importante sînt concepția de realizare și dotarea magazinului, dar și ținuta și pregătirea personalului a cărui perfecționare este orientată spre asigurarea unei prezentări competente a mărfurilor, în concordanță cu psihologia cumpărătorilor, elemente hotărîtoare chiar și în opțiunea pentru un anumit profil de magazin.

— Dacă ați alege un model absolut în sensul celor spuse mai sus, care ar fi acela?

— „Absolut” pentru momentul acesta, nu? Alegerea nu-mi creează nici un fel de problemă. Mă opresc la extinderea magazinului „Unirea” și la magazinul pentru copii și tineret din noul și frumosul centru al Capitalei, obiective în care fiecare detaliu este gândit și va fi realizat, într-adevăr, într-o concepție unitară, modernă.

— Așteptăm cu nerăbdare să putem vorbi, la rîndu-ne, în calitate de cumpărători, în același mod, despre cit mai multe magazine.

ROXANA MANOLESCU

Cu multă căldură, iarna, ca și vara

— E noiembrie, un noiembrie, cum bine precizează meteorologii, „neobișnuit de rece”, iar la dumneavoastră, aici, la Eforie Nord, tovarășe ALEXANDRU DINU, parcă ne-am găsi în plin sezon turistic. Lume multă, precipitarea aceea din anotimpurile prielnice vacanțelor la mare și toți cu aerul că au ce face, că au adică o treabă importantă de făcut.

— De fapt, ne aflăm în plin sezon. Să nu-i zicem turistic, să-i spunem sezon de odihnă și tratament la mare. Cit despre noiembrie, pentru noi e o lună aproape la fel ca oricare alta: lumea vine, lumea pleacă, hotelurile și bazele de tratament funcționează din plin, important e ca oamenii să fie mulțumiți. Cit privește frigul, afară poate că e frig, în hotelurile de la Eforie Nord e cald și se face baie în mare, ca vara.

— Cine face acum baie în mare? Probabil cîțiva turiști nordici, din aceia care nu se simt fericiți decît dacă se scaldă în apă.

— Ei, nu chiar în mare, ci în piscină. E aproape același lucru, fiindcă piscina acoperită, cu apă de mare încălzită, situată în Sanatoriul balnear din incinta hotelurilor Delfinul, Meduza și Steaua de Mare are 33 m lungime, 15 m lățime și între 1,65—1,85 m adîncime. Problema, prin urmare, e să oferi în extrasezon tratamente, servicii și

agrement ca în sezon. În unele privințe mai bine ca în sezon.

— În care privințe?

— Vedeți, numele întreg al biroului pe care-l coordonez e „Dispecerat - cazare - executări programe”. În lunile calde, oamenii sînt interesați, în marea lor majoritate, de funcțiile „dispecerat - cazare”. Or, noi asigurăm tot timpul și un program complex de tratamente. În lunile reci, acum, spre exemplu, dispeceratul și cazarea sînt, ca să zic așa, elemente subînțelese ale funcției „executări programe”. De cîțiva ani, de cînd stațiunea Eforie Nord a început să fie cunoscută și ca stațiune de vacanță pentru întreaga durată a anului, au început să fie știute mai bine și posibilitățile pe care le are oricare, indiferent de vîrstă, pentru a petrece aici o vacanță de neuitat. „De neuitat”, în sensul că foarte mulți din cei care au venit o dată, vin și a doua oară.

— De ce ați ținut să precizați: indiferent de vîrstă? Tinerii vin la mare pentru soare și plajă și distracții, nu pentru tratamente.

— De cîțiva ani, de cînd — precum ziceam — am ajuns să fim cunoscuți cum trebuie, tinerii vin să-și petreacă zilele de concediu la noi exact din aceleași motive din care l-ar petrece, toamna și iarna, la munte. În urmă cu numai cinci ani, abia dacă puteam număra cîțiva studenți, sosiți în vacanță ori în timpul sărbătorilor de iarnă, la mare. Acum ne pregătim să primim, ca anul trecut (și poate mai mulți), 2000 de studenți în vacanță. Nu numai că au cum se simți bine, dar e și foarte convenabil. Ia gîndiți-vă: cazarea costă între 26 și 30 de lei, masa între 34 și 45 lei pe zi. Trei mese la două regi-muri de preț, piscină, tratamente și nici măcar nu e nevoie să ieși afară din hotel. La noi, în hoteluri e vară tot timpul. În momentul de față dispunem de peste 3200 locuri de cazare în camere încălzite. Din acestea, 1300 de locuri dispun de bază proprie de tratament pentru numeroase afecțiuni. Condițiile de tratament sînt excepționale.

— Vara nu sînt tot atît de excepționale?

— Știți, vechea problemă a cererii și a ofertei. Vara, oferta e aceeași, cererea e însă mai mare. În consecință, timpul pe care medicul îl poate afecta fiecărui e mai mic. În cei zece ani, de cînd sînt șeful biroului dispecerat, cazare, executări

programe de la Eforie Nord am avut ocazia să observ mai în-deaproape psihologia cetățeanului venit într-o stațiune de odihnă. În primul rînd că omul vrea să nu schimbe stațiunea, de la an la an, din care cauză mulți merg unde au mai mers, deși nu întotdeauna le-a fost bine. Tradiția e uneori și pre-judecată. Ce să faci iarna la mare? De fapt, poți să faci aproape tot ce-ai putea face și într-o stațiune de odihnă și tratament montană. Să te odihnești, să mănînci bine și să-ți ameliorezi reumatismele ori alte suferințe. Mă bucur că am stabilit de acum o bază pentru noua tradiție a concediului de toamnă și iarnă la mare. Avem solicitări de la grupuri de turiști, practic, pe aici trec toate loturile naționale de sportivi precum și loturile multor cluburi pentru cantonamente și recuperări. De Revelion și, în general, în preajma Anului Nou primim peste 5000 de turiști. Practic, locurile pentru Revelion sînt vindute. Avem mari solicitări de la Centrul Universitar București, din Brașov, Ploiești. Cam 10.000 cereri. Foarte mulți din cei care vin pentru o zi, două, revin, mai apoi, pentru un concediu complet. Am intervenit în tradiția perfectării formelor pentru un concediu în extrasezon la mare în sensul că am simplificat totul. Acum, te poți adresa direct la hotelul Meduza, unde există un punct de primire și repartizare în hotelurile cu bază proprie de tratament — Delfinul, Meduza, Steaua de Mare — precum și pentru celelalte hoteluri încălzite — Union, Bran, Brad, Bega, Lira, Europa — sau la Dispeceratul din Strada Brizei, 6 (telefon 917/41351). La telefon, dăm toate informațiile referitor la organizarea unor sejururi mai scurte ori mai lungi pentru turiști sau pentru grupuri. Organizăm, de asemenea, competiții sportive — de pildă, campionatele naționale de șah, scrabble — întâlniri prietenești — simpaticele întâlniri ale promoțiilor au aici cadrul perfect, tihnă și loc prielnic aducerilor aminte — simpozioane, contractări. Există un complex pentru spectacole și agrement. În fine, există și nămolul de Techirghiol, tratamentele cu Gerovital H3 și Aslavital și, nu în ultimul rînd, plimbările pe malul mării, care vindecă melancolia prin melancolie și aer de mare.

O. TUDOR

● Adunarea generală a O.N.U. a hotărât, la propunerea țărilor ce fac parte din Grupul celor 77, înființarea unei comisii consultative în problemele datorilor externe și ale dezvoltării. Din această comisie vor face parte experți internaționali din domeniul finanțelor, comerțului și dezvoltării, misiunea lor fiind de a identifica modalitățile de soluționare a problemei datorilor externe. Membrii comisiei vor fi numiți de secretarul general al O.N.U., luându-se în considerare interesele atât ale debitorilor, cât și ale creditorilor, precum și criteriul de țin de distribuția geografică. Primul raport al comisiei va fi înmănat spre dezbateră sesiunii Adunării Generale a O.N.U. din 1989.

● Potrivit rezultatelor alegerilor prezidențiale din Statele Unite, citate de agențiile de presă, candidatul Partidului

Republican, actualul vicepreședinte George Bush, a obținut numărul necesar de electori din totalul de 538, pentru a deveni președintele țării.

Într-o declarație făcută ziariştilor, candidatul Partidului Democrat, Michael Dukakis, guvernator al statului Massachusetts, și-a recunoscut înfrângerea. El l-a felicitat, telefonic, pe adversarul său în alegeri.

Pe de altă parte, Partidul Democrat a reușit să-și mențină majoritatea în cele două camere ale Congresului S.U.A.

În alegerile de la 8 noiembrie au fost aleși, de asemenea, cei 435 de membri ai Camerei Reprezentanților, 33 de membri ai Senatului, 13 guvernatori ai statelor federale și peste 6.000 de membri în adunările legislative din cele 50 de state componente ale S.U.A. precum și mai multe mii de primari. Pe listele

de alegători au fost înscrise 182 milioane de persoane.

● Purtătorul de cuvânt al guvernului grec a declarat că Grecia este gata să-și intensifice eforturile pentru dezvoltarea unor relații de pace trainică cu Turcia. El a arătat că se așteaptă cu interes noua întâlnire între primul-ministru elen, Andreas Papandreu, și primul-ministru turc, Turgut Özal, întâlnire careia în Grecia i se acordă o semnificație specială. Purtătorul de cuvânt al guvernului grec a declarat că cele două țări trebuie să consolideze prin măsuri practice și corecte acțiunea de întărire a încrederii convenită de cei doi șefi de guvern.

● În alegerile parlamentare desfășurate săptămîna trecută în Israel, nici unul dintre partidele politice nu a obținut majoritatea absolută. Din cele 120 de mandate în Knesset, 39 au

revenit Blocului Likud (41 în alegerile din 1981) și 38 Partidului Muncii (44 în alegerile precedente). Partidele religioase au obținut în total 18 locuri, față de 12 în alegerile din 1981, devenind, împreună cu o serie de grupări de extremă dreaptă, a treia forță politică în Knesset. Blocul comunistilor și reprezentanților forțelor progresiste a obținut 5 mandate, cu unul mai mult decît în scrutinul precedent.

● La Belgrad a avut loc o reuniune a Prezidiului R.S.F.I. consacrată analizării pregătirilor ce se fac în vederea celei de-a IX-a reuniuni la nivel înalt a mișcării de nealiniere, care se va desfășura la Belgrad anul viitor.

ION CODRU

Comentariul săptămîinii

Reducerea arsenalelor strategice

În lume au fost foarte bine primite acordul sovieto-american de eliminare a rachetelor nucleare intermediare din Europa, precum și distrugerile de rachete sovietice și americane din ultimele săptămîni. Întregul proces va dura trei ani, și în acest timp vor fi distruse 2.611 rachete cu rază de acțiune între 500 și 5.500 de kilometri, dintre care 859 de rachete americane și 1.752 de rachete sovietice. Dar, apreciindu-se înălțurarea rachetelor cu rază medie din Europa ca un act pozitiv, nu trebuie să se piardă din vedere că pasul făcut este modest, că rachetele ce urmează să fie scoase din uz reprezintă doar o foarte mică parte, 3-4 la sută, din arsenalele de rachete nucleare existente în lume; totodată, tratatul sovieto-american cu privire la eurorachete prevede că vor fi distruse doar corpul propriu-zis al rachetelor și sistemele de lansare, nu și încărcăturile, adică focoasele nucleare, cărora li se pot da alie întrebuințări (despre problemele legate de reciclarea sau de distrugerea focoaselor nucleare am scris altă dată). Imensa majoritate a armelor nucleare, restul de 96-97 la sută, rămîne deci în afara înțelegerii sovieto-americane cu privire la rachetele europene și ea se concentrează în principal în arsenalele nucleare strategice.

Aceste arsenale reprezintă sisteme complexe formate din încărcăturile (focoasele) nucleare de diferite modele și din mijloacele de transportare la țintă (vectori). Vectorii sînt de trei tipuri: racheta balistică intercontinentală cu baza la sol, de mai multe feluri, de la cele ușoare la cele grele, capabile să transporte concomitent 10-12 focoase nucleare, ce pot fi dirijate independent spre ținte separate; rachete balistice intercontinentale cu baza pe submarine, în stare și ele să transporte mai multe focoase; în sfîrșit, avioane de bombardament care transportă fie bombe nucleare cu cădere liberă, fie rachete de croazieră. Partea sovietică s-a axat cu precădere pe componenta terestră — rachete balistice cu baza la sol, în continuă deplasare, fie pe căi rutiere, fie pe șine de cale ferată, din care cauză sînt greu de detectat, în timp ce partea americană s-a concentrat mai ales pe componenta marină — submarine cu rachete balistice la bord, de asemenea greu de detectat de către inamic. Se știe că sistemele nucleare strategice se caracterizează printr-o forță de distrugere colosală, printr-o viteză de deplasare supersonică, printr-o rază de acțiune formidabil de lungă, intercontinentală și printr-o precizie extraordinară. În ceea ce privește numărul armelor strategice nucleare se apreciază că la începutul lui 1988 el era de 23.144. Atît mărimea arsenalelor, echivalată de specialiști cu peste un milion de bombe de tip Hiroshima, cît și caracteristicile amintite, au făcut ca sistemele nucleare strategice să fie catalogate drept „armă absolută”, capabilă să producă o catastrofă atomică generală.

Sînt deci firești luările de poziție și acțiunile din întreaga lume, România aflîndu-se în primele rînduri, în favoarea reducerii și în cele din urmă a înlăturării totale și definitive a arsenalelor nucleare strategice, fapt care, adăugînd la măsurile privind eliminarea rachetelor cu rază medie și a celor cu rază scurtă de acțiune, ar echivala cu dezarmarea nucleară. Demersurile și eforturile în acest sens n-au rămas fără rezultat. Este cunoscut că între cele două superputeri, U.R.S.S. și S.U.A., au loc de mai multă vreme negocieri vizînd încheierea unui tratat de reducere cu 50 la sută a armelor nucleare strategice. Pînă în prezent, s-a căzut de acord să se stabilească, pentru fiecare dintre părți, un plafon de 6.000 de focoase nucleare și de 1.600 de vectori. Totodată, s-a convenit, în principiu, ca reducerea armelor ofensive strategice să se efectueze în condițiile respectării tratatului de limitare a sistemelor antirachetă, semnat în 1972, și ale neretragerii din acest tratat pe o anumită perioadă de timp — americanii propun șapte ani, sovieticii, zece. Și cu toate că se mențin încă multe puncte de dezacord, sînt temeiuri să se speră că drumul spre reducerea și apoi eliminarea armelor nucleare strategice va fi gîsit. „România, ca de altfel toate popoarele — spunea președintele Nicolae Ceaușescu —, așteaptă ca, în cel mai scurt timp, să se încheie acordul între cele două mari puteri nucleare cu privire la reducerea cu 50 la sută a armelor nucleare strategice și a mijloacelor de transportare a acestor arme.”

Vin marțienii!

În urmă cu aproximativ o jumătate de secol, în seara zilei de 30 octombrie 1938, populația din partea de nord-est a S.U.A. a fost cuprinsă de panică: compania de radiodifuziune C.B.S. a difuzat în acea zi de duminică un scenariu care constituia o adaptare liberă după romanul „Războiul lumilor” al reputatului scriitor englez H.G. Wells (1866-1946). În versiunea radiofonică, marțienii aterizau în localitatea Grovers Mill din statul New Jersey din S.U.A., nu departe de New York, și începeau imediat să terorizeze populația și să provoace distrugerii.

Piesa a fost concepută ca o serie de relatări de la fața locului și a avut un efect cu atît mai realist cu cît rolul principal — al astronomului Richard Pierson — era jucat de actorul Orson Welles, aflat în plină ascensiune în acea perioadă. Vocea sa impresionantă era bine cunoscută milioanei de ascultători. Și totuși...

Prima relatare a întrerupt o transmisie muzicală, în cadrul căreia cînta celebra orchestră Ramon Raquello: pe Marte a fost văzută o explozie strălucitoare de gaze și ceva se îndreaptă cu o viteză enormă spre Pămînt. În jurul orei 20,12 s-a comunicat că un obiect uriaș, în flăcări, a aterizat în apropiere de Grovers Mill. S-a relatat despre emisia unor raze de căldură, despre oameni care au fost arși, despre străini care se îndreptau spre New York, ucidînd totul în calea lor, cu gazele lor otrăvitoare. Ceva mai tîrziu s-a comunicat că marțienii — începuseră deja să fie identificați ca atare — trecuseră în trei mari ambarcațiuni riul Hudson — care despărțea New Jersey de New York și peste tot înaintau un fel de vehicule marțiene.

La scurt timp după începerea transmisiei, la sediul poliției și la redacțiile ziarelor au început să se primească apeluri ale populației înspăimîntate. Pe la ora 20,30 străzile Grovers Mill-ului erau înfestate: numeroși locuitori ai localității căutau să se refugieze, pe cînd un curent de curioși încerca să meargă în sens contrar pentru a-i vedea pe ciudații extraterestri. La spitale au început să sosească persoane sub stare de șoc. Panica și isteria se răspîndeau tot mai mult, chiar și după ce C.B.S. a difuzat, la 20,40, o știre în care preciza că este vorba doar de o piesă radiofonică.

În ziua următoare, în presă apăreau cu litere mari titluri ca „Falsul război de la radio răspîndește teroarea în S.U.A.” („New York Daily News”). Un rol în izbucnirea acestui sistem de pană a jucat și faptul că

la acea vreme exista în acele zile o reală îngrijorare cu privire la prezent și la viitor. Consecințele crizei din anii '30 nu fuseseră încă depășite. Cu cîteva săptămîni mai înainte, la 21 septembrie, un uragan pustiitor bîntuise pe coasta estică a S.U.A., provocînd 600 de victime. Din Europa soseau, de asemenea, știri îngrijorătoare: regimul hitlerist impusese diktatul de la Mînchen, trupele naziste ocupaseră zona sudică, în Spania se desfășurau lupte, războiul plutea în aer.

Marcarea a 50 de ani de la „invasia” marțienilor a constituit un prilej de a organiza o serie de festivități care, prin veselia lor, să facă să se uite momentele de groază din acea vreme. Stațiile de radio au transmis din nou scenariul respectiv. Nimeni nu a mai fost păcălit de această dată. Pentru a marca, însă, tragicomică farsă de acum o jumătate de secol, printr-o serbare populară la Grovers Mill a fost inaugurat un monument care îl reprezintă pe Orson Welles, cu un microfon în mînă, în fața unei familii care ascultă la radio. În complexul statuar este inclusă și o navă spațială. O inscripție de pe soclu explică: „Un milion de oameni l-au crezut”.

ROMEO NADĂȘAN

Test de atenție

Conferințe, simpozioane, reuniuni științifice.

La tribuna vorbitorului explică ceva, gesticulează, se agită. În sală participanții par, la primă vedere, plini de interes și atenție. Dar, dincolo de aparențe, cîți dintre ei ascultă cu adevărat pledoaria rostită la microfon? Cîte din cuvintele vorbitorului reușesc să ajungă și, mai ales, să rămînă în mintea ascultătorilor? Pentru a da un răspuns acestor întrebări patru cercetători englezi au inițiat un interesant studiu ale cărui rezultate înlătură orice dubii asupra atenției cu care, în cadrul reuniunilor științifice sau de altă natură, este ascultat vorbitorul. O serie de teste preliminare care s-au desfășurat pe parcursul a 7 importante congrese științifice din Brazilia, Italia, Elveția și Japonia au demonstrat că spusele referențelor sînt asimilate în proporții infime. Cînd luminile din sală s-au stins pentru proiecția diapozitivelor, o cameră TV spion a prins somnul furat de participanți. Pentru a-i demasca pe neatenți și pe somnoroși, cei patru cercetători au alcătuit un tabel cu un punctaj atribuit în funcție de modul în care ascultătorul își ține capul. Oricît de mică ar fi diferența, ea este foarte semnificativă.

„Cercetătorii englezi nu s-au mulțumit cu rezultatele obținute în această fază preliminară a studiului. Ei au adunat un grup de 276 voluntari, toți medici, care urmau să participe la o serie de congrese științifice. Cu un sistem mascat de radioelectroencefalografie ei controlau de cîte ori voluntarii adormeau în timpul lucrărilor și în ce măsură își aminteau cînd au început să mai asculte. În timpul speech-urilor au fost proiectate diapozitive cît mai trîsnite, fără nici o legătură cu subiectul aflat în discuție. Prea puțin au fost aceia care au se-

sizat inadvertența dintre apariția pe ecran a unei femei grase și urite și tema conferinței care se referea la antigeni. Concluzia studiului este edificatoare: 40,6 la sută din cei 276 de voluntari care au luat parte la diferite reuniuni științifice medicale au visat cu ochii deschiși (în special la cocktail-ul de după ședință), iar 18,1 la sută au dormit buștăen.

Să fie acesta modul englezesc, elegant și detașat de a arăta cu degetul, de a spune că reuniunile științifice — nu toate, de bună seamă — nu servesc la mare lucru, că totuși studiul individului rămîne mama perfecțiunii? Oricum, cercetătorii n-au tras nici o concluzie, dar faptul că ascultătorii dorm, visează și n-au habar de ce enormități li se perindă prin fața ochilor este suficient. Perplexitatea, dubiile, reflecțiile strînse de rezultatele acestui interesant studiu sînt lăsate — nici că se putea mai bine — la latitudinea vorbitorilor profesioniști, a îndrăgostiților de propria voce care, în spatele unui căscat discret disimulat nu vîd plictiseala imensă a căreia i-au căzut pradă „ascultătorii”.

IOAN ROȘCA

Vestigiiile unui oraș pe... Marte?! (II)

Potrivit interpretării lor, prezumtivul oraș include patru piramide dispuse simetric față de „Sfinx”. Apoi, un grup de șinci sugerează ceea ce pe Pămînt am numi o cetate, iar un masiv muntos, extrem de înalt, avînd aproape de două ori înălțimea Everestului (1), oferă unele indicii care, cu oarecare imaginație, conduce spre un observator astronomic de felul celui ce se construiește acum pe muntele Mauno Kea (6.166 m) din Hawaïi. Oare, de aici, „marțienii” scrutați spațiul, priveau Pămîntul? Aceste formații neobișnuite au dat loc la speculații la H.G. Wells. În opinia unor astronomi ele ar fi „cartea de vizită” a unei civilizații apuse acum o jumătate de milion de ani. Replica „realistilor” n-a întîrziat. Totul, spun ei, nu este decît un joc al naturii, se reduce la formațiuni geologice, cu adevărat interesante, dar „dăltuite” de vînt.

Churchmann de la Universitatea Berkeley declară că nu crede că întregul complex ar fi opera vîntului și nisipului spulberat încontinuu.

Pînă la confirmarea, într-un fel sau altul, a teoriilor existente vor mai trece, desigur, foarte multe mîini. Căci, deși aceste formațiuni sînt în prezent foarte bine cunoscute, ele sînt încă misterioase. Într-unul din teritoriul fără sfîrșit al ficțiunii.

Firește, părerile izvorăsc din actualele posibilități ale științei, neluîndu-se în calcul uriașele salturi ale cunoașterii. Căci, neîndoișor — explozia informațională ai cărei contemporani sîntem ne stă mărturie — va fi o foarte mare diferență între acum și viitor, cînd fotonica, criobiologia, medicina spațială, exobiologia etc. vor veni cu soluții de neîmăginat azi și multe porți în spațiile cărora se află misterul tăcerii, vor fi deschise de om, de perseverența și mințile lui iscoditoare.

MIHAI VASILIU

Darlene Alexandru, o tânără din Houston, a vrut să obțină un credit ipotecîndu-și casa, dar banca i-a refuzat banii pe motiv că și așa are prea multe datorii. Știrea a alarmat-o pe cea în cauză deoarece știa că nu datorează nimic nimănui. A cerut explicații și, în urma verificărilor întreprinse, s-a depistat că ea a fost una din victimele „doctorilor în credite”. Iată despre ce este vorba. Folosindu-se de numele și datele lui Darlene, un impostor a operat împrumuturi la bancă, obținînd credite. Numai la Houston anul trecut au fost sîrșite 30 de persoane, iar altele 20 au fost condamnate deja pentru asemenea înșelătorii.

S-a creat un adevărat lanț, în care o persoană are acces la codul computerului, culege datele necesare despre clienți sol-

Fără acoperire

vabili care sînt apoi vîndute de un „doctor în credite” doritorilor care altfel nu ar putea obține așa ceva. Este și cazul unei familii a căror afaceri a dat faliment, iar pentru a se putea redresa au apelat la acest mij-

loc. Acum se întinde cu repetiție, capătînd proporții, în timp ce lucrătorii de la birourile de credite se declară, în actualul sistem, neputincioși, neputîndu-se garanta împiedicarea înșelătorilor de acest fel. Sistemul nu afectează numai băncile ci și sectorul vînzărilor pe bază de credit. Astfel, dintr-o singură familie 8 persoane au cumpărat fiecare cîte o mașină de la o reprezentanță Ford folosind cărți de credit obținute prin fraudă.

„Doctorii în credite” și clienții lor prosperă în timp ce asupra birourilor de credit suflă vîntul nesiguranței.

DAN DANUȚ DORU

În imediata apropiere a Pieței Centrale din Bacău, pe strada Popa Șapcă, la numărul 3, se află o clădire dintre cele vechi, printre puținele pe care le moștenește fostul tirg. Privind-o de departe, îți spui că nu poate fi decât o școală, cu apartamentul directorului aflat la singurul etaj, în corpul central, și, citind apoi inscripția de pe placa de marmură, fixată în zidul gros, de cărămidă, afli că, într-adevăr, aici a funcționat o instituție de învățământ. Școala nr. 2. Literele încrustate în dreptunghiul rocii metamorfice, alb-cenușie, îți mai indică faptul că aceasta a fost dezvelită în 1970, cu prilejul centenarului unei unități care a fost transferată de aici, de vreme ce pe firmă scrie acum clar, se vede de la o poartă, Vivar u.

Dacă ai fericirea să dai peste Sergiu Ciobanu sau Valentin Lupu, lucrurile sînt din capul locului lămurite.

În ce mă privește, am preferat să-l caut pe unul din cei doi conservatori principali, întrucît dincolo de ceea ce urma să văd se ascunde o istorie cel puțin tot atît de interesantă. „Vivariul, aflui de la Valentin Lupu, a fost inaugurat aici la 10 decembrie 1982. A luat naștere ca o necesitate stringentă a diversificării activităților caracteristice unui muzeu menit să contribuie la realizarea educației științifice a unui public cit mai divers și, mai ales, a tineretului: de vîrstă școlară, contribuind alături de alți factori educaționali, la formarea omului de azi. Prin tematică s-a mai reprezentat și specii de pești exotici, păsări exotice și rase de porumbei, precum și realizarea unor biotipuri cit mai reprezentative, care să ofere exemplarele cele mai prietnice condiții de viață. Modalitatea aleasă pentru prezentare a fost rodul unui intens studiu bibliografic, al consultării cu diverși specialiști, al vizionării unui material ilustrativ și, nu mai puțin, al experiențelor acumulate în organizarea vechilor expoziții”.

Cuvîntul de pe firmă, îl completează Sergiu Ciobanu, vine de la „vivu”, iar muzeul amintit nu este altul decît Muzeul de Științe Naturale. În cadrul acestuia, în septembrie 1975, a fost deschisă prima expoziție de pești exotici, urmată peste un an, în noiembrie, de cea columbofilă. În foarte scurt timp, datorită mai ales aflului de vizitatori, acestea s-au mărit, aducîndu-se îmbunătățiri în cadrul circuitului expozițional și amenințu-se crescătorii pentru menținerea unei populații constante. Mai mult, din decembrie 1978 a apărut încă o expoziție, cea de păsări exotice.

Toată lumea era mulțumită, numai că pe măsură ce se scurgeau zilele, spațiul devenea din ce în ce mai mic, legătura între expoziții se făcea tot mai grea și cu toată strădană celor doi s-a realizat biotipuri cit mai adecvate, expozitele nu mai puteau fi prezentate la justa lor valoare. Descoperirea clădirii fostei școli a venit, tocmai de aceea, ca o salvare. Ideea amenajării ei fiind repede imbrățișată de forurile de decizie ale județului, care au

acordat, încă de la început, tot sprijinul. Lăsată o bună bucată de vreme în paragină, starea acesteia era de-a dreptul jalnică, dar însuflețirea cu care s-a trecut la muncă, dublată de dorința de a face un lucru util și durabil, a învins în cele din urmă toate greutățile.

După acest scurt popas în biroul modest al celor doi mari animatori ai Vivariului, m-am reîntors la expozițiile propriuzise, nu înainte de a nota că alături de ei, de dimineața pînă

reprezentante ale păsărilor indigene: cărămidari, sticleți, scații, presuri, cinteze. Imaginați-vă, de asemenea, că numai în cazul păsărilor numărul exponatelor vii trece de 500. Că la orice minut pot apărea o sumedenie de surprize, cărora cei amintiți trebuie să le facă față, deși nu au la îndemînă nici medici de specialitate, nici o literatură adecvată.

Foarte multe din aceste specii și rase sînt rarități. O dovadă textele ce însoțesc diora-

Senegal, de exemplu, se ospăta nu cu glonț, mei, ovăz, du-ghe, griu și porumb incolțit, păpădie, salată, morcov ras, spanac, trifol, lucernă, mere, traista ciobanului, cinepă, rapiță, floarea soarelui, mac, miez de nucă, susan, piine în lapte, pate cu ou, mămăligă, brînză de vaci, în proporțiile indicate, ci pur și simplu cu... biscuiți. Iar surprizele apar la fiecare pas, „croiala” și, mai ales, coloritul fiecărui exemplar în parte fiind cit se poate de curioase, ca și trîlurile ce te îmbată cu sonorități divine.

Abia ieșit din acest mediu de basm, intri din nou în sala amenajată pentru conferințe (care au loc de două ori pe săptămînă, joia și sîmbăta, dar și mai des, în funcție de solicitanți) și, imediat în stînga, în-tilnești o vitrină cu o colecție de ouă, de la cele extrem de mici, cit o boabă de fasole, aparținînd cîntezoiului zebra, pînă la cele ce cîntăresc 700 grame, ale struțului Nandu. Te poți îndrepta apoi spre coridorul ce duce la volierele cu porumbei — gușați, gulerati, rotați, chinezi, satinați, jucători, volajori, rîndunele, călugări etc. — sau spre cealaltă extremitate a sălii, unde se află o altă vitrină, de data aceasta cu moluște exotice din Marea Roșie, Marea Adriatică și Oceanul Indian. Privind minunatele exemplare de melci și scoici aparținînd genurilor Cassis, Comus, Stombus, Planorbis, Pyruia, Cypraea, Terebra, Trochus, Cardium, Pecten, Hippopus, Cytherea ș.a. ai posibilitatea să faci o incursiune nu doar pe continentele lumii, ci și în erele istorice.

Înainte de a ajunge, în sfîrșit, la sălile cu acvarii, poți zăbovi îndelung în preajma porumbeilor, care conviețuiesc în pace alături de păsări și chiar de găini și rațe de rasă, sau te poți minuna de ghiduşile verberiei și maimuței Cimba, originară din Jawa, „partenerii” sale Pame-la, vulpii, exemplare ce au în-tregit, de curînd, această unică și originală lume. Ca și în cazul dioramelor, acvariiile au fost confecționate după idei proprii, ce țin seama de particularitățile biologice ale largii varietăți de pești proveniți din apele tropicale, de numărul exemplarelor și de comportamentul lor. Ecranarea pune în valoare 40 de specii și subspe-cii, începînd cu cele comune (peștișorul de aur, suberți, tictu, conopius, tetrazoni, peștele jandarm, zebra, leopardul, me-eki, nigro, tetrachantus, gu-rani), continuînd cu viviparii (guppy, xifo, molly, platii) și încheind cu reprezentanții unor familii cunoscute (Cyprinidae, Characidae, Anabantidae, Cichlidae, Cyprinodontidae etc.) sau foarte rare (pești neon, cardinal, luptător, stejar, pa-nă neagră).

O lume a tăcerii, ce vorbește însă foarte mult despre atmos-fera caldă, intimă și primitoare cu care este întîmpinat publi-cul, un univers pe care merită să-l parcurgi ori de cite ori se iesește prilejul și care ascunde cu siguranță mult mai multe taine decît a încercat repor-terul să dezlege în aceste rin-duri.

CORNEL GALBEN

Fotografie de MIHAI BIRLADEANU

Turism și educație

Vivariul din Bacău

seara tîrziu, se mai află con-servatoarele Genovița Tudor și Mioara Crișmaru, supraveghe-toarele Dorina Bujor, Viorica Dospinescu și Elena Olariu, cele ce au învățat la fel de bine care sînt pretențiile fiecărei specii și rase în parte, cum trebuie acestea îngrijite ca să se simtă cit mai aproape de mediul din care provin. Și, re-țineți, sînt peste 50 de specii și rase de păsări exotice și mai mult de 40 specii de pești, în marea lor majoritate, prove-nite de pe continente foarte îndepărtate (Africa, Australia, Asia, America), la care se ad-daugă numeroase exemplare de porumbei, păsări, găini de rasă, iar de curînd citeva superbe

mele, însă chiar dacă nu ni s-ar fi oferit nici un rînd referitor la biologia speciilor respective, spectacolul ar fi la fel de unic și de coplesitor. Privești, de pildă, turturica rizătoare și nu afli pe trunchiul firav și uscat nici un cuib clădit din crengu-te și paie. Zărești, în schimb, într-o cutiuță cu nisip, unul din cele două ouă minuscule pe care femela le depune anual și te întrebă, ca un necunosător ce ești, care din membrii fa-miliei este așa zburliț și din ce cauză. Citești pe o hartă cum trebuie să arate spectrul hranei la unele păsări exotice (papa-gali, zebre, peruși, orezari, pes-căruși japonezi) și constăți cu surprindere că papagalul de

Fitoterapeuți primejdioși

Am primit și incredințăm ti-parului următoarea scrisoare, semnată de către medicul oră-deni Aristina și Ludovic Ladis-lau Elthes, cunoscuți publicului larg în calitatea de autori ai u-nui tratament hepato-biliar, brevetat în mai multe țări precum ca și realizatori ai me-dicamentului „Elcohep”, ce ur-mează să fie produs de Labora-torul „Plantavorel” din Piatra Neamț:

„În ultima vreme — notează corespondenții noștri — mai mulți pacienți au ținut să ne informeze că, în citeva locali-tăți din țară, diverse persoane oferă spre vinzare plante me-dicinale cu efecte curative în hepatopatii, asigurîndu-i pe virtualii cumpărători că res-pectivele ierburi de leac sînt identice cu cele utilizate în tra-tamentele noastre. În această situație ne revine îndatorirea civică și profesională de a face următoarele precizări:

1. Speciile de plante pe care le întrebuițăm în mod curent în scopuri terapeutice, pentru combaterea mai multor afecți-uni ale bilei și ficatului și care totodată, stau la baza medica-mentului „Elcohep”, ce va fi produs de Laboratorul „Planta-vorel” din Piatra Neamț — nu sînt cunoscute de către publicul larg și nici de către medici, respectivele specii vegetale constituind în continuare secret de cercetare.

2. Tratamentul nostru, aproba-t de Ministerul Sănătății, are vedere un extract vegetal, ob-ținut printr-o tehnologie speci-fică, brevetată.

3. Așa cum am mai avut pri-lejul să o spunem, plantele în cauză reprezintă o descoperire românească prioritară, respec-tivele speciilor nefiind consem-nate în nici un tratat de fitoterapie sau de medicină naturistă. Mai amintim că plantele au fost cercetate de mai multe organisme de specialitate și în mod deosebit de Institutul de stat pentru controlul medicamentu-lui și cercetări farmaceutice și avizate de Comisia medica-mentului. Cei care pretind că au „redescoperit” aceste plante, oferindu-le contra cost cetă-tenilor, întreprind demersuri te-rapeutice pe cont propriu, comi-tînd un act ilegal și irrespon-sabil, deoarece prin punerea în circulație a unor plante necu-noscute și neavizate de forurile medicale, pot fi aduse grave prejudicii sănătății publice. Și asta deoarece, reamintim, plan-tele nu au fost cunoscute și uti-lizate — nici de către medicul popular, nici de către fitote-rpia științifică. Ele pot fi ușor confundate cu specii asemăna-toare, lipsite de calități curati-ve, dar cu efecte dăunătoare.

4. Cei care doresc să urmeze tratamentul autorizat de Minis-terul Sănătății, tratament ce se desfășoară la Spitalul județean din Oradea, secția III medica-lă, precum și la baza de trata-ment a hotelului „Lotus” de la Băile Felix, sînt invitați să se adreseze în scris Direcției sa-nitare a Județului Bihor”.

VICTOR BEDA

Cronica șoselei

Dialog în anticameră

„Și cum este? Îți prinde niște fire aici la cap?”

„Da, dar mai întîi îți dă cu spirt!”

„Ce simți?”

„Mie mi-a fost frică cînd mi-a făcut injecția! Dar vezi să stai nemișcată că altfel te doare capul!”

„Păi cum să stai nemișcată? Nu trebuie să ajung înapoi în salon?”

„Ascultam într-o doară conversația celor două fete care așteptau să intre la oftalmolog-ie. Văzusem cînd le adusese infirmiera și le așezase lingă mine, precizîndu-l blondinei: „Costinela, o conduci tu pe Ra-mona în cameră. Ea nu prea se descurcă singură!”

Întrebarea brunetei Ramona, mă luase puțin prin surprinde-re. Ochisorii negri și vioi așteptau răspunsul „salvator”.

„Da, aici doctorul o să vă consulte, doar. Nu o să vă doară deloc!”... și am început să re-citesc cartea pe care o aveam la mine.

După citva timp am simțit un căpșor lipindu-se de brațul meu.

„Ce citești? E interesant?”, mă întrebă de data aceasta Costi-nela.

O prîvil cu mai multă aten-ție: era frumusețe. Avea năsu-cul puțin în vînt, gene lungi, dese, castanii. O mîngîiai puțin și ea se lipi și mai mult de mine. De abia atunci am ob-servat că ținea în minune două dosare. Ca și cum ar fi ghicit ce gîndeam, mi le întinse:

„Cel albastru este al meu și cel alb al Ramonei. Uită-te prin ele să ne vezi fișele. La mine este mai grav. Eu, de trei săp-tămîni am început să nu mai văd. Uite dacă îmi acopăr o-chiul stîng, cu dreptul nu te văd deloc!”

„Și Costinela își acoperi ochi-șorul rîzînd ca de o farsă. „Nu glumesc, să știi!”

„Într-adevăr fetița fusese in-ternată cu trei săptămîni în urmă la Spitalul județean și de două zile fusese transferată la clinica Universitară. Pe fișă erau notate foarte multe obser-vații, una singură te făcea însă să îți se taie respirația: „tu-moare cerebrală”, subliniată și

cu două semne de întrebare a-lături. Fetița mă privea zîm-bînd nebănuind în inocența ei nimic.

„Îmi citești ce scrie acolo? Eu nu văd nimic și Ramona nu înțelege scrisul!”

„Îmi pare rău, Costinela, dar nici eu nu prea pricep ce scrie aici!” Micuța mă privi dezamă-gită, continuînd să mă studie-ze. „Cred că te dor și te tîne ochii, nu?”

„Incerca ea să re-innoade firul conversației.

„Nu, eu aștept pe cineva!”

„Aș fi vrut să-i spun cu totul altceva dar toate gîndurile mi se învălmășiseră. Costinela con-tinua să-mi vorbească: „O s-o duc eu pe Ramona cu liftul pentru că, cică, sînt mai is-teață deși am opt ani și ea are nouă!”

Apoi mă întrebă brusc: „Crezi că o să mă fac bine și o să văd din nou?” „Da, sînt sigur că te vei vindeca!”

Știam că mint, dar adevărul, uneori trebuie ascuns, mai ales atunci cînd este cerut de un copil care de abia descifrează alfabetul vieții. Fetița era foarte degajată, sigură pe ea, continuînd să sporovăiască ves-el cu prietena ei. De data a-ceasta veni rîndul Ramonei să-mi povestească despre ea.

„Te uiți și pe fișa mea?”

„Am deschis dosarul, citînd: „Traumatism cranian”...

„Este grav?”

„Nu! Nu este, dar ce s-a în-tîmplat? Ai căzut la joacă?”

„Nu chiar, mă privi fetița, vădit întristată, lungind puțin cuvintele. Nu prea îmi place să-mi amintesc, dar dacă vrei, îți povestesc. Doar nu este nici un secret, știe și Costinela! Ve-neam de la școală (e drept că întîrziaseam și începuse să se în-serereze. Eu am ore după-amiază și cite o dată mă mai joc prin curtea școlii. În ziua aceea am zburdat cam mult și m-am tre-zit că rămăsesem doar cu două prietene care locuiau însă a-proape de școală... așa că a tre-buit să plec singură spre casă. Nu ți-am spus dar pînă la mine acasă merg destul de mult pe jos. Pe la noi nu trec multe mașini și de multe ori o lau pe mijlocul drumului. Știu că nu e voie dar întotdeauna aud dacă se apropie ceva și mă fe-reesc. Atunci mergeam cam cu frică. Se auzau și niște cîini lătrînd undeva în spatele meu. Era pustiu. Parcă toată lumea se pregătea să se culce. Nu m-am întîlnit decît cu doi oam-eni. Sînt eu, „curajoasă”, dar atunci nu știu ce-am avut că

m-a apucat o spaimă... Mi se părea că mă urmărește cineva și am luat-o la fugă pe mijlo-cul șoselei... M-am trezit în fața unei basculante care se a-propia în viteză cu farurile a-prinse. Șoferul m-a ocolit dar totuși m-a șters cu aripa și am ajuns cu capul de asfalt. Na-m pățit însă nimic. A coborît, m-a ajutat să mă ridic, m-a între-bat dacă mă doare ceva și vă-zînd că nu-s rănită, m-a cer-tat că de ce merg pe mijlocul drumului și m-a trimis acasă. Mi-a fost frică să-i povestesc mamei ca să nu o supăr, dar după aceea mă tot durea capul și pînă la urmă i-am povestit ce mi s-a întîmplat. Iar acum m-a internat aici”, își încheie Ramona povestirea.

Întreaga întîmplare mă făcu să mă simt neputincios în fața dramelor prin care treceau cele două fete. La vîrsta jocurilor și jucăriilor căutau răspunsuri la întrebări care nu-și aveau sensul prea bine conturat în mințile lor micuțe. Învățaseră să aștepte, învățaseră să spe-re... Iar din cînd în cînd să în-trebe: „Crezi că o să mă fac bine?”

VICTOR BEDA

Tovarășe Rădulescu, n-ai vrca să fii în pielea dv. în perioada asta. Mai rar s-a întâlnit un antrenor de lot național așa de criticat din toate părțile, înaintea unei partide oficiale foarte importante. Cum de-ați devenit ținta acestor „placaje”? ● Am pierdut meciul cu U.R.S.S. ● Nu vă mai întreb de ce am pierdut... ● Ba întrebați-mă! Și-am să vă spun că lipsa de organizare a acestei partide oficiale inter-tări a fost cum nici la o echipă de club nu se poate întâlni. Am ajuns la Alma Ata în prețuia jocului, după vreo 25 de ore în care nici nu ne-am dezbrăcat. De acomodare cu altitudinea și fusul orar nici n-a mai putut fi vorba, deși inclusiv medicii noștri recomandă — lucru respectat în alte sporturi — că pentru o diferență de 4 ore de fus orar sunt necesare cinci zile de acomodare. Din cauza oboselii, jucătorii noștri arătau înaintea meciului ca după năut. Inclusiv Dumitras, care e recunoscut pentru rezistență deosebită în regim de efort mare, abia se tira pe teren. Pentru a fi în plenitudinea forțelor, trebuia să plecăm cu charter și cu o zi mai devreme. Așa, în condițiile date, am pierdut în fața unei echipe pe care o învinsesem la Moscova cu o lună în urmă... ● Toate astea aduc a seuze ● Nu știu a ce „aduc”, dar performanța în sport cere niște eforturi de organizare — și nu mai invoc ce se face pentru fotbal în această privință ● Dar dv. ce vi se reproșează în legătură cu această înfrângere? ● Că sint „clubist”, că am introdus în echipă prea mulți jucători de la Steaua ● Și nu e adevărat? ● N-avem altă soluție. Am preluat lotul național în ianuarie, după trei ani de degringoladă, și nu puteam începe cristalizarea unei echipe fără să mă bazez pe un nucleu de jucători, în jurul căruia am adus și alții, astfel ca să pot schimba și completa echipa pe parcurs. Dar asta cere timp, or eu sint abia la al treilea joc oficial. Ca să nu mai spun cîți „sfătuitori” și făcători de echipe sint în jurul nostru! Cînd am discutat echipa pentru U.R.S.S., am prezentat variantele Alexandru-uvertură și Ignat-fundas sau Ignat la uvertură și Hodorcă fundas. S-a votat pentru varianta cu Alexandru.

În preajma meciului de rugby cu Franța

Singur, în terenul de țintă!

Acum, după meci, mi s-a reproșat de ce l-am introdus pe Alexandru! Iar după trial, mi s-a recomandat iarăși Alexandru, deși fusese scos din lot, alături de Moț și Vărzaru, imediat după Alma Ata! ● Trialul de duminică v-a folosit la ceva? ● Ca să ajungem la punctul de unde piecaserăm, din cei 49 de jucători testați fiind reținuți în lot tot cei care fuseseră și înainte! Singura noutate ar fi Chirilă, care are viteză bună dar e deficitar în jocul de contact ● Înțeleg că tot steliștii vor predomina în lot ● Spuneți-mi care antrenor ar folosi alt pachet de înaintași, de la Baia Mare, să zicem — că și asta mi se reproșează — în condițiile în care, în jocul direct, Steaua i-a „tîrîț” cite 10—15 m? Băimăreanu Cioma e în lot de mai mult timp, dar dispăre cînd ajungem să ne fixăm la 21. S-a mai zis de Răducanu, care a făcut două jocuri foarte bune, cu Steaua și Dinamo, dar cînd e vorba de echipa națională este accidentat! Au fost chemați Rațiu de la Petrosani și Șugar de la Baia Mare, dar dintre aceștia doi, cel mai bun și cu perspective de progres este tot... Iosif! Dacă ar fi după mine, pe acesta l-aș reține în lot ● Și de ce n-o faceți? ● Iar s-ar spune că sint „clubist” ● Sint opinii care contestă, nu vă supărați și prezenta în lot a lui Rădulescu-Jr. ● Știu, toți se leagă de Rădulescu, uitînd că, în jocul cu Italia de pe San Siro, a primit cea mai mare notă, 9 și că, în campionatul de anul trecut, a fost primul dintre înaintași în privința eficacității, cu vreo 8—9 eseuri. Îl scot din lot, dar să mi s-ar arde altul mai bun! Or, cînd cer variante, toți „criticii” dau din umeri, nu propun nimic, doar contestă ce fac antrenorii lotului ● Totuși, situația asta, de a fi antrenor și la Steaua și la echipa națională, vă ajută sau vă încurcă? ● Nici una, nici alta. Mă străduiesc să fiu cit mai obiectiv, dar

e mai ușor „să dai” în antrenorul național decît să rezolvi problemele de fond ale rugby-ului nostru ● Care ar fi acestea? ● Aveți timp să le discutați pe toate? Scrieți atunci că la nivelul copiilor și juniorilor există un dezinteres total, că la echipele divizionare se munceste foarte puțin, că tehnicienii care pregătesc cum trebuie o echipă sint tot mai puțini, că federația n-a sancționat în vreun fel pe cei care n-au corespuns la verificările de cunoștințe, că marea număr de echipe divizionare, multe ne-competitive și fără valoare, diluează forța acestui sport, că, la federație, colegiul de antrenori divizionari este format din antrenori de juniori, care cunosc prea puțin sau deloc ce se întîmplă la seniori, că toate secțiile de rugby din țară ar trebui, în sfîrșit, analizate punct cu punct, la milimetru, sub aspectul cantității și calității muncii depuse, că sint antrenori bine clasificați pe statele de plată care de ani de zile nu dau nici un jucător lotului național. Iar despre echipa națională, mă întreb și eu, odată cu jucătorii „frunzei de stejar”, prin ce se deosebesc ei de ceilalți, care stau acum la căldurică, în timp ce noi ne tăvălim prin noroi ca să pregătim jocul cu Franța? Și mai mă întreb dacă e normal ca o echipă națională să meargă zilnic patru ore cu autobuzul de la hotel la antrenament, pentru că C.N.E.F.S.-ul n-a putut să ne acorde, în pregătirea jocului cu U.R.S.S., un teren de antrenament în complexul „23 August”? ● Pentru Franța unde vă pregătiți? ● Datorită înțelegerii manifestate de clubul Steaua și demersurilor întreprinse personal de comandantul clubului, Nicolae Gavrilă, stăm în „Haiducului” și ne antrenăm pe Ghencea, deci foarte aproape. Dar nu avem preparator fizic, nu avem metodist, de înregistrarea jocului Franța—Argentina nu s-a ocupat nimeni de la federație, iar cohorta de

probleme administrative și gospodărești a rămas tot în sarcina noastră, a antrenorilor. „Important” este că ni s-a spus de toată lumea cum să facem echipa. De aceea susțin ca, în sfîrșit, atribuțiile biroului federal să fie precizate foarte clar, de partea tehnică ocupîndu-se numai colegiul de antrenori, și nu oricine care vine pe-acolo ● Ce se mai aude despre celebră regulă a jocului „de peste tot”? ● A avut și părți bune, și rele. În urma noului regulament a scăzut eficiența în margine, unde nu mai creăm, nu mai circulăm, nu ne mai batem. Tehnicienii noștri trebuiau consultați după un an de experiment dacă mai continuăm sau nu s-o aplicăm. Deocamdată e în vigoare, dar din retur se va renunța. În orice caz, a fost prea mult „ronțăit” prin biroul federal, care trebuia să aibă în vedere și alte probleme, mai de fond, în organizarea rugby-ului nostru, iar, ca amănunt, respectăm cu strictețe regulamentul F.I.R.A., ca antrenorii să stea în tribună (cum să stai în tribună la Birlad?!), dar cerem F.I.R.A. să ne aprobe astfel de inovații în regulile de joc. Ceream jucătorilor dăruire la echipa națională, dar federația n-a acordat încă primele, chiar așa simbolice, cum sint, cuvenite campionilor și vicecampionilor naționali ● Tovarășe Rădulescu, m-ați cam pus „la grămadă” și ca să „uvertură”: batem Franța la București? ● Era întrebarea cea mai simplă pentru dv. și cea mai grea pentru mine. Pot să spun doar că rugby-ul nostru n-are alte valori decît cele care sint acum în lotul național și că problemele unei echipe de rugby, cu atît mai mult cînd e vorba de prima reprezentativă, pot fi rezolvate nu doar de antrenor, ci de un întreg „stat major”, așa cum este la fotbal, ca să mențin comparația. Chiar dacă sint singur în terenul de țintă al criticilor, iubesc prea mult și de prea multă vreme acest sport pentru a renunța la luptă ● Deci rezistați „placajelor” din această perioadă? ● Absolut. Nu mă las, orice ar fi! Rugby-ul m-a îmbolnăvit și tot datorită lui trăiesc. Nu m-a doborît boala, dărmite placajele neloiale. ● Vă urez sănătate și succes!

Toată lumea face sport

● Unul dintre cei mai ocupați slujbași canadieni este poștasul care deservește locuința din Toronto a atletului Ben Johnson, „zeul detronat” pentru dopaj la Jocurile Olimpice de la Seul. În fiecare zi, Ben Johnson primește cite 3000 de scrisori, cele mai multe cu vorbe de consolare... Scrisorile sosesc din peste 100 de țări, constituindu-se într-un veritabil val de simpatie pentru sprinterul canadian. ● Impresionați, am putea simpatiza, la rîndul nostru, cu atletul prins cu mița-n sac, victimă, s-a spus, a mediului și tentațiilor (contractele „post-Olimpiadă”, în caz de victorie, însumau circa 10 milioane de dolari!). Pe de altă parte, nu putem să nu ținem seama de escaladarea dopajului, un recent studiu atrăgînd serios atenția asupra noilor metode, în special hipnoză (un sportiv n-a fost pe deplin conștient că a cîștigat titlul olimpic decît a doua zi după premiere, iar o sportivă a reușit să atîpească „programată” fiind pentru concurs, între exerciții). Se vorbește, de asemenea, chiar de încercări de mutații genetice sau de crearea unor anomalii fizice menite să „ajute” concurentul pentru o anumită probă! Cazul Johnson, prin răsănetul avut, a venit la timp, contrar unor opinii „miloase”... ● Celebra firmă de articole sportive „ADIDAS” a acționat în justiție Comitetul olimpic argentinian pentru că nici Gabriela Sabatini, nici echipa masculină de volei din această țară nu au îmbrăcat echipamentul donat de companie, în ciuda contractului semnat între cele două părți înaintea Jocurilor Olimpice! ● La 23 noiembrie se va disputa la Sevilla un meci amical de fotbal între F.C. Sevilla și Spartak Moscova, încasările constituind... prima de transfer pentru portarul echipei sovietice, Rinat Dasaev, angajat pe doi ani de clubul andaluz. ● Discuțiile dintre cele două cluburi durează de aproape două luni, la un moment dat pînăndu-se că spaniolii au renunțat la transfer, anunțînd intrarea în tratative cu argentinianul Islas. ● „M-am săturat de toate aceste aprecieri privind lipsa de popularitate a soccerului în Statele Unite, aserțiuni legate de organizarea turneului final al campionatului mondial din 1994”, a declarat președintele Federației de fotbal din S.U.A., John Fricker, aducînd și argumente destul de solide; U.S.S.F. („United States' Soccer Federation”) sărbătorește în curînd 75 de ani de existență, avînd înscrisi în evidențele sale 1,4 milioane jucători. Pe de altă parte, fotbalul „european” este practicat în colegii și universități de circa 3 milioane de jucători și în proporție aproape egală... jucătoare. ● Pentru baritonul francez Alain Fondary, „sportul ajută nu numai la modul general, prin menținerea unei excelente condiții fizice, ci și practic în cariera de cîntăreț de operă. Iată, în prezent susțin la „Grand Opera” din Paris partitura lui Rigoletto, iar în ultimul act efectuez o căzătură spectaculoasă, și doar cunoștințele mele avansate de judo (am centura neagră) mă fac să ies întreg din asemenea încercare”. ● În mijlocul altor evenimente fotbalistice, am uitat de una dintre cele mai importante: împlinirea a 125 de ani de la crearea primei federații fotbalistice din lume, cea engleză. La 26 octombrie 1863, delegați ai 11 cluburi și școli engleze s-au întîlnit la „Freemason's Tavern” din Londra, hotărînd înființarea a „The Football Association” și adoptînd primul regulament de joc, după așa-numitele „Reguli de la Cambridge”. Tot atunci a fost ales și primul președinte al F.A., avocatul Arthur Pember. Și cînd te gîndești că tocmai reprezentanții F.A. lipsesc din cele mai populare competiții intercluburi, din cauza citorva sute de fanatici.

LUCIAN OPREA ■

Lider pentru trei zile!

Revelația diviziei A de volei masculin se numește Elcond Dinamo Zalău. După ce a învins cu 3—0 pe campioana țării, Steaua București, echipa din Alma Sălajului avea să dispute în deans jocul programat în etapa a 8-a cu o altă fruntașă a clasamentului, Calculatorul București (cu vechii internaționali Enescu și Gîrleanu în sextetul de bază). Cîștigînd și această partidă (3—1), Elcond a devenit lideră, chiar dacă numai pentru 3 zile (întrucît Dinamo București avea să cîștige, ulterior, cu 3—2 la I.A.T.S.A. Pitești urcînd pe primul loc în clasament). Această conjunctură de programare a jocurilor n-a făcut, însă, decît să reliefeze și mai mult meritele și

ambitiile echipei din Zalău, a cărei istorie scurtă (divizionară A din 1983) este și deosebit de densă în planul afirmării și al prestației pe care și-a cîștigat-o în campionatul național.

Dorînd să vedem „ce se întîmplă” la această echipă (jocul trei în campionatul trecut, cînd, de asemenea, a învins pe Steaua tot cu 3—0), i-am „ridicat la fileu” cîteva întrebări antrenorului principal Constantin Pițigoi (38 de ani, fost jucător la Steaua, din august '87 antrenor la Zalău).

— Vorbiți-mi mai întîi despre meciul cu echipa campioană.

— A fost un meci deschis oricărui rezultat, dovadă punct-averajele: 16—14, 17—15, 15—13. Jucătorii noștri s-au dăruit mai mult, au vrut mai mult și au respectat mai bine indicațiile tactice. Arbitrajul — fără cusur, cum recunoșteau și oaspeții. M-a bucurat faptul că

acest rezultat n-a fost un accident, întrucît am învins și pe Craiova cu 3—0, iar la citeva zile după Steaua, cu 3—1 pe Calculatorul.

— Cum de-ați pierdut, însă, la Baia Mare?

— Campionatul era la început, nu prea eram siguri de forțele noastre, a mai fost și arbitrajul pîrtinitor pentru gazde... Mai important este că i-am contrazis pe cei care ne și vedeau retrogradați înainte de a începe campionatul.

— Pe ce se bazează?

— Pe faptul că nu am adus jucători noi și că nu-i mai avem pe Tutovan și Ghic.

— Unde-i acum Tutovan?

— Antrenor și jucător la „Electrotehnica” Bistrița, în divizia B, iar Ghic, la 37 de ani, s-a lăsat.

— Cum se explică ascensiunea Elcond-ului?

— Prin munca și dorința de afirmare a jucătorilor, prin at-

mosfera favorabilă dezvoltării sportului în acest oras, prin atenția și sprijinul organelor locale. Primii șase alcătuiesc o echipă omogenă și de un nivel valoric ridicat: Vlaicu este în lotul național, Ciontoș este un jucător complet și foarte bun, Ștreang, deși mic de statură, este un ridicător tehnic și inteligent, iar Codre, Gheorghe Zamfir și Horje au calități remarcabile.

— Doctorul Pușcas se mai ocupă de echipă?

— Mai rar, întrucît a suferit o operație destul de dificilă. Dar meritele dînsului sint întate în privința promovării voleiului în această parte a țării.

— Ce veți face duminică, cu Dinamo?

— Jucăm un derby al clasamentului, din moment ce se întîlnesc primele două clasate!

OCTAVIAN ȘTIREANU ■

Civilizația sportului

Doping (II)

La 22 iulie a.c. în acest chenar se putea citi: „Se apropie Jocurile Olimpice de vară. Dacă dopingul își va face iarăși apariția și efectul, se vor pune din nou în discuție credibilitatea sportului și virtuțile sale de loialitate și puritate”. Din păcate, așa s-a întîmplat. Mai mulți medaliați olimpici au fost găsiți dopați. Și cîți alții or mai fi fost...

Ca un paradox de neiertat, drogul a infestat lumea sportului. Dopajul, sub diversele sale manifestări, este astăzi prezent în arena sportului profesionist, dar a cuprins în proporție îngrijorătoare și arena învăluită în alba mîntie a amatorismului.

Dictionarul de neologisme din 1986 explică astfel: doping — substanță care se administrează (fraudulos) unui concurent pentru a-i da mai multă vigoare. Definiția dopingului a făcut obiectul a numeroase controverse. Dacă ne referim la Enciclopedia britanică, cuvîntul derivă din flamandul doop, adică amestec, mixtură, termen găsit pentru prima dată în S.U.A. pentru a desemna o misterioasă substanță. Dr. Ion Drăgan ne-a adus la cunoștință și definiția științifică actuală a dopajului: „Utilizarea substanțelor de orice natură sau a altor mijloace destinate creșterii artificiale a randamentului energetic în vederea sau cu ocazia unei competiții și care aduce prejudicii atît eticii sportive, cit și integrității psiho-fizice a sportivului”.

Descalificarea atletului Ben Johnson la Seul a adus în discuție, mai mult ca pînă acum, problema substanțelor dopante care nu pot fi detectate. Am comentat recent efectele administrării hormonilor de creștere. Dar mai sint și alte metode. În ultimii ani, s-a vorbit mult de dopajul sanguin: sportivul „donează” un litru de sînge care este congelat, apoi, la momentul potrivit, el îi este reinjectat îmbunătățit în globule roșii, cu capacitatea de oxigenare ameliorată. Este interzis, dar se practică. Alții înlocuiesc dopajul

sanguin cu injectarea de erythropoietină (EPO) care stimulează producția de globule roșii. Nu poate fi detectată fiindcă EPO sintetică este identică cu EPO naturală. Ingineria genetică are mari posibilități. Se fabrică numeroase substanțe naturale care nu pot fi reperate în organism. Și asta încă nu e totul. Ce-ați zice de inoalatori cărora pentru o mai bună flotabilitate li se introduce aer în intestine prin anus? Sau de săritori care folosesc scurci electrice pentru contractarea mușchilor piciorului de bătaie?

Corpul uman, glorificat prin sport, a ajuns obiectul unor manipulări înimaginabile. Pentru ce? Pentru profit!

Citînd toate acestea, s-ar putea să ajungeți la concluzia că în sport „toată lumea se dozează”. Ar fi o concluzie falsă, pentru că există și întăritoare nevătmătoare pentru sănătate, solicitate nu numai de sportivi. Medicina populară cunoaște și aplică de 5000 de ani asemenea „medicamente”. Atletul Carl Lewis, cvadruplu campion olimpic la Los Angeles, declara rîzînd: „Se spune despre mine că iau hormoni de gorilă, dar uități-vă la mine și spuneți-mi dacă arăt a gorilă! Eu nu fac decît să-mi asigur o alimentație riguroasă științifică, bazată pe proteine și sucuri naturale, să-mi dozez efortul în pregătire, astfel încît pînă și susținătoarele să devină inutile și să muncesc cu plăcere. Sportul nu este o întrecere între medici și farmaciști, ci între noi, sportivi care nu putem fi priviți și tratați ca niște cobai!”

CRISTIAN ȚOPESCU ■

P.S. Dacă mai vedeți pe vreun stadion de la noi, două echipe de fotbal care să salute publicul la terminarea meciului, să știți că au fost dopate cu pilule de respect pentru public. Nu-i vorbă că avem priatere noi din ce în ce mai mulți spectatori (dînd păcate în majoritate tineri constituiți în așa-zise „galerii”) cărora, în loc de salut, merită să le strigăm: „Afară cu golantii!”.

La închiderea ediției, în cupele europene la fotbal:

Steaua și Dinamo în „sferturi“!

Lumea fotbalistică a Cupei campionilor și Cupei cupelor a devenit mai strimată, doar cîte opt echipe rămînînd în fiecare competiție, pentru etapele de primăvară. Între acestea, spre satisfacția miilor de iubitori ai fotbalului din țara noastră, se află și echipele românești Steaua și Dinamo, care s-au calificat pentru sferturile de finală după ce au eliminat pe Sparta Praga și Spartak Moscova, respectiv pe Kuusysi Lahti și Dundee United. De remarcat că atît Steaua cît și Dinamo au obținut această performanță fără să cunoască înfrîngerea, fiecare adăugînd la zestrea pentru Cupa U.E.F.A. cîte 7 puncte din 4 jocuri!

Coroborate cu excelența evoluție a echipei naționale în cele două jocuri din preliminariile C.M., rezultatele pe care aceste două echipe fruntașe le-au obținut în cupele europene întregesc imaginea unuia din cele mai faste sezoane pe care le-a cunoscut fotbalul nostru în ultimii ani și care — sperăm — se va constitui

în punct de plecare pentru progresul general al activității fotbalistice din țara noastră.

Intrucît rigorile tiparului ne obligă să așternem aceste rînduri înainte de a cunoaște rezultatul final al jocului Victoria București — Dinamo Minsk, le însoțim de convingerea că și această a treia echipă românească va continua, la rîndul ei, competiția europeană în care este angajată, Cupa U.E.F.A. Deci spunînd că, în premieră pentru fotbalul nostru, trei echipe românești sînt calificate în turul al treilea al celor trei cupe europene inter-cluburi, facem nu un pronostic hazardat, ci doar o anticipare la care ne obligă graficul de apariție.

Felicitînd grupările sportive respective, antrenorii și jucătorii care au luptat pentru obținerea acestor performanțe, le întoarcem gîndul de bine al iubitorilor fotbalului, al suporterilor lor, cu sentimentul că, într-adevăr, niciodată toamna nu fu mai frumoasă pentru fotbalul românesc! (O.Ș.)

De la trimișii noștri speciali pe stadioanele „Dinamo Moscova” și „Dinamo București”

Orgoliu și ambiție

La cramioane egale, șanse egale

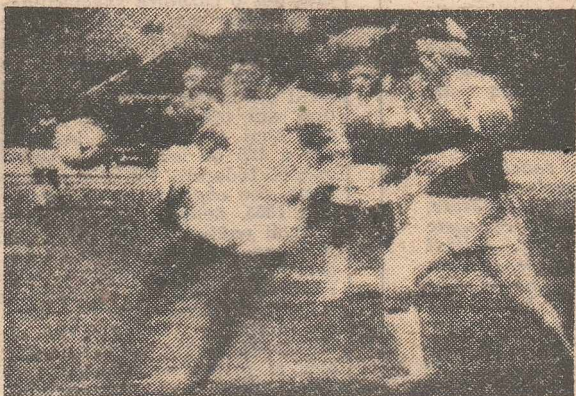
Marti la ora 19, stadionul Dinamo Moscova unde avea să se desfășoare meciul dintre Steaua București și Spartak Moscova (prima întîlnire fiind cîștigată, după cum se știe, de echipa noastră, cu scorul de 3-0) era unul din cele mai ciudat înghețate stadioane din cîte se pot vedea. Smocuri de iarbă răsăreau anevoie de sub o poizghită de gheață trans-lucidă. Întregul teren crea impresia unei banchize pe care un naturalist cu imaginația dezlănțuită se încă-pătina să experimenteze creșterea vegetației.

Îmbrăcați în treninguri, cu fesuri pe cap, steliștii ies de la cabine ca să aștepte care e starea terenului. Cramioanele de la ghețe nu sînt convenabile. Se alunecă prea mult cu ele. Sînt înlocuite. Nici acestea nu sînt corespunzătoare. Se apelează la altele. De metal, de plastic, de piele, de cauciuc... Nici unele nu asigură stabilitatea jucătorilor, care, uncori, par niste uriașe popice doborîte de o bilă invizibilă. Programul de antrenament, se desfășoară însă normal. Toți, delegația noastră e cuprinsă oarecum de o stare de tensiune. Oare ce cramioane vor folosi jucătorii sovietici, obișnuți să evolueze adeseori în astfel de condiții?

Tablouri dintr-o expoziție

Sîntem la Moscova, e 7 Noiembrie. Piața Roșie e luminată feeric, ceasul din turnul Spasski bate miezul nopții, dar o mulțime de oameni se plimbă pe lîngă zidurile împunătoare ale Kremlinului, aruncînd priviri admirative spre bijuteria numită Vasili Blajeni, nimeni nu vrea să se ducă la culcare, fulgurile ușor, e un spectacol unic. E 8 noiembrie, în continuare e sîrbătoare, nimic nu poate fi vizitat, Treiatkovul e în renovare, muzeul Pușkin închis, precum și alte case care cîntesc pe mari oameni ai culturii și științei. A treia zi nu e timp de umblat prin galerii, ele vor rămîne să fie vizitate pe îndelete altă dată, acum avem prilejul să parcurgem o expoziție în care sînt prezentate, cu ajutorul antrenorului Dumitriu III, portretele celor 13 jucători de la Steaua care au constîntit, așa cum anticipam pe bună dreptate, în numărul anterior, calificarea echipei militare în sferturile de finală ale C.C.E. la fotbal, învingînd-o la ea acasă pe Spartak Moscova cu 2-1.

Stadionul Dinamo Moscova, la începutul meciului dintre Steaua și echipa din localitate Spartak, e ocupat cam de 23.000 de spectatori plătitori. Ai noștri sînt de la bun început primii cu ostilitate care abia spre final se va domoli, atunci cînd adevărata așezare a lucrurilor devenise evidentă pentru orice om de bun simț. Toți cei de pe stadion sînt în picioare și execută un soi de dans pe loc pentru a-și mai alunga frigul. Pe tabela de afișaj electronic apare o informație laconică: temperatura e de minus opt grade (pe parcursul întîlnirii ea va mai coborî). Jucătorii sovietici, cu excepția lui Dashev, poartă pe cap fesuri, ca și cum n-ar fi deloc obișnuți cu frigul. Ai noștri au încălțat niste pantofi concepuți special pentru terenuri dure, pentru zăpadă înghețată. Nu mai alunecă la fel ca în urmă cu o zi, dar terenul crează în continuare

Fotografie de PAUL AGARICI

impresia unui patinoar. Încerc să-mi notez și alte impresii; pixul se transformă într-o unealtă de scrijelat hîrtia așa că renunt.

Iar acum, iată cele treisprezece portrete promise dintr-o galerie deja celebră. Belodedici — foarte prompt, exact, direct, eficace; Rotariu și Stoica — rol deosebit în angrenajul tactic rezolvat la superlativ; Dan Petrescu — Ilie Dumitrescu: — cei doi tineri, fără o experiență internațională deosebită, s-au încadrat rapid în executarea partiturii destinate echipei; Iovan — siguranță și exactitate; Ungureanu — experiență, plasament, altruism, utilitate; Hagi — finețe pe gheață, ingenios, clarvăzător, punctant, un permanent pericol pentru cel mai mare portar al anului; Pîturcă — pivotul tactic, cu un mare simț al combinațiilor, omul care acceptă sacrificiul în folosul echipei și în special al virtuozilor; Lung — revenire spectaculoasă, prin siguranța lui dînd siguranță echipei; Balint — omul bun la toate, care, deși nu joacă tot timpul, are prestații bune și foarte eficiente — dovadă golul înscris în ultimul minut al partidei de la Moscova; Bălan — un metronom care a fost, este și sperăm să fie și în continuare la fel; Lăcătuș — cel care a înscris primul gol al echipei noastre, acest zurbagiu al fotbalului european și mondial, care, pe parcursul unui minut, te poate duce-n paradisi sau în iad, jucătorul-inimă al Stelei.

Cursa de primăvară

Am scris, mai în glumă, mai în serios, despre problema cramponelor. Desigur, nu aceasta este chestiunea cea mai importantă, deși orice rotită dintr-un mecanism trebuie să funcționeze ireproșabil. Dar chiar și în tenisi dați cu cretă steliștii s-ar fi calificat. Altfelva este însă mai interesant: la Moscova, Steaua ar fi putut să se chinuie să păstreze cu dinții avantajul creat acasă. Nimeni n-ar fi condamnat-o. Însă din primul minut pînă la fluierul final echipa militară a jucat cu o dezinvoltură entuziasmantă ca să cucerească victoria. Pe stadionul Dinamo Moscova ea s-a comportat ca un mare „team” al lumii, orgolios și bătaios, care nu-și permite să-și fștească reputația lăsîndu-se cu indiferență învinsă. O astfel de atitudine lucidă și ambițioasă în abordarea partidelor ne permite să privim cu încredere cursa de primăvară pe care a prins-o într-o manieră entuziasmantă.

...Acum e noapte în Europa, în avionul care ne duce spre țară e o bucurie discretă și o căldură plăcută. Pixul meu începe din nou să funcționeze așa că încep să scriu: Marti la ora 19, stadionul Dinamo Moscova unde avea să se desfășoare meciul dintre Steaua București și Spartak Moscova...

GEORGE ARION

Final de turnuri

Jocul Dinamo — Dundee United a dat dureri de cap cît un meci de șah între doi maeștri de valoare sensibil egală, dar ale căror mutări au fost adesea prea obositoare și greu de urmărit pentru un public ce se aștepta deopotrivă la spectacolul fotbalistic și la o calificare triumfală. Spectacolul a cam lipsit tocmai pentru că s-a jucat „la calificare”, ambele echipe estîmîndu-și foarte bine șansele și posibilitățile de a o obține. Dinamo avea și varianta remizei, pe care pînă la urmă a obținut-o în urma unui joc pozițional cu toate piesele dezvoltate în centru, dar fără a risca prea des combinații de mat în careul advers. Scoțienii au intrat în acest joc, dar cu un plus de activizare a tuturor pieselor, o condiție fizică admirabilă permițîndu-le să facă un presing necrutător, să închidă spațiile, să acopere tot terenul prin atacuri cu toate liniile, urmate de replieri uimitor de rapide, de asemenea, ale întregii echipe. Spre deosebire de jocul tur, scoțienii s-au arătat mai preocupați de construcție și de posesia mingii, au renunțat la centrările înalte (ineficiente în prima mînsă), au fost mai prudenți în apărare și mai răbdători în atac, dovedind și la București că alcătuiesc o echipă redutabilă mai ales în jocurile din deplasare. Cunoșcîndu-se mult prea bine, nici-una din echipe n-a forțat în atac, lăsînd să decidă, ca-n orice partidă de uzură, nu atît inițiativele proprii, cît mai ales greșelile adversarului. Pe măsură ce trecea timpul, devenea limpede că acest joc greșeala așteaptă — care pînă la urmă a și venit, cîte o dată la fiecare poartă și-n urma unor faze fixe. Mai întîi a fost greșeala de marcaj la Dave Bouwman, care s-a nălțat și-a înscris cu capul din centrarea lui Paatelainen (min. 79) la o lovitură liberă dînspre colțul din stînga al careului de 16 m. După acest gol, care egala scorul general al întîlnirilor, s-a intrat într-un final spectaculos de partidă care a încălzit, în sfîrșit, tribunele, cei doi „sahisti” de pînă atunci transformîndu-se în doi „boxeri” care au renunțat la orice gardă în speranța unei lovituri

decisive. La trei minute după ce scoțienii deschiseseră scorul, Mihăescu se angajează într-un slalom de pe dreapta spre centru și este faultat în semicercul careului de 16 m; Sabău execută scurt lovitura liberă, trimițînd mingea spre stînga, lui Mateuț, care-o catapultează, cu stîngul, spre vîntul porții lui Thomson: 1-1, și balanța calificării, din poziția de echilibru a simetriei rezultatelor, se inclină iarăși de partea lui Dinamo. Banca scoțiană sare în aer, managerii lui Dundee se caută de pipă, McLean simte că i se clatină scaunul și face semne disperate, trimițîndu-și, ca la hochei, toată echipa în atac. Vroo trei lovituri libere de la centrul terenului sînt executate

Fotografie de VICTOR RĂDULESCU

de Narey ca loviturile de pedeapsă la rugby — direct spre buturile noastre. Iese Vaiscovic și intră Răducioiu, pentru prima dată îi prindem în inferioritate numerică (3 contra 2), dar Malpas respinge în ultimă instanță. Scoțienii își sulează fustele și pornesc iarăși în atac, reapar centrările înalte, dar Andone și Stelea rezolvă totul cu brio. Se joacă tranșant, ca-ntr-un final de turnuri în care nu mai contează poziția, ci doar atacul, cu orice sacrificii, asupra careului advers, dar „stegulețul” sfîrșitului de partidă cade fără ca tabela de marcaj să se mai modifice.

Dinamo obține, așadar, o calificare merituoasă în turul al treilea al Cupei Cupelor, eliminînd un adversar care a realizat la București una dintre cele mai complete prestații din cîte am putut vedea pe stadioanele noastre (comparabilă, am spune, cu aceea realizată de Benfica, anul trecut, pe Ghencea). Deci, în sfîrșit, primăvară pentru Dinamo: nu numai ca intrare în sferturile de finală ce se vor disputa anul viitor, ci și ca anotimp al regenerării acestei echipe, printr-un proces de construcție inaugurat acum trei ani și care a început, iată, să-și arate roadele. La acest coas de succes, felicitările cuvenite tuturor celor care, din teren și din afara lui, au contribuit la realizarea acestei performanțe!

În acest ultim episod al toamnei europene, Dinamo a aliniat următoarea formație: Stelea — Mihăescu, Rednic, Andone, Varga — Lupu (min. 89, Viseranu, Sabău, Mateuț, Lupescu — Vaiscovic (min. 86, Răducioiu), Cămătaru.

Nu vom încheia aceste rînduri fără a remarcă, din jocul de miercuri, izbinda lui Mateuț — care parcurge unul din cele mai faste sezoane ale carierei sale de pînă acum (a marcat în jocurile cu Bulgaria, Grecia și-n ambele manșe cu Dundee!), abnegația și dăruirea lui Cămătaru (prezent în apărare ori de cîte ori se infiltra „omul” său, Hegarty), tenacitatea lui Varga (în fata puternicului Meade), calmul englezesc al lui Andone și Rednic, imbatabili în aer și pe uscat, precum și prestația lui Vaiscovic, chiar dacă a fost, ca și la Dundee, prea risipitor cu ocaziile pe care și le-a creat singur.

OCTAVIAN ȘTIREANU

Flacăra, Redacția: București, Piața Științei 1, căsuta poștală 3 312, cod 71 341. Telefoane: 17 60 10; 17 50 20, interioare: Actualitatea politică: 25 60; Economie: 21 28; Cultură, știință, învățămînt: 14 57; Cetățenești: 14 53; Scrisori: 25 42, Reportaj-informații: 25 60; Sport: 17 00; Foto: 25 28; Secretariat de redacție: 21 23; Secretariat redactor șef: 20 02. Tiparul executat la Combinatul poligrafic „Casa Științei”. Cititorii din străinătate se pot abona prin „RÖMPRESFILATELIA” — sectorul export-import presă-P.O. Box 12 201, telex 10876, prsfir București, Calea Griviței nr. 11.